

3479/190
B 11915

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
FRANCISCO-JOSEPHINAE KOLOZSVÁRIENSIS ANNI MCMXII—XIII.

FASCICULUS I.

I—II.

BESZÉDEK,

A MELYEK

A KOLOZSVÁRI MAGYAR KIRÁLYI FERENCZ JÓZSEF TUDO-
MÁNYEGYETEM 1912/13. TANÉVI RECTORA ÉS TANÁCSÁNAK
BEIKTATASA

ÉS

A TANÉV MEGNYITÁSA ALKALMÁVAL

1912. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 22.-ÉN TARTATTAK.

KOLOZSVÁR,
NYOMATOTT AJTAI K. ALBERT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1912.

378.4 (H39.21) "1912" (042)

B 11915

I.

RECTORI BESZÁMOLÓ BESZÉD.

Mondotta 1912 szeptember hó 22-én, az 1912—13. tanév megnyitásakor

Dr. Szádeczky Gyula,

mint az egyetem kormányáról lelépő

1911 12. TANÉVI RECTOR.

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!

Tisztelt Vendégeink!

Az új tanév ünnepélyes megnyitásakor a lépő Rector feladata beszámolni az elmúlt év fontosabb eseményeiről. Mielőtt a felkelő nap ragyogtatná fényes sugarait, a leáldozottnak immár elmosódó képét kell bemutatnom.

Szokatlan feladat annak, aki a föld életét kutatja, aki így az évek millióival foglalkozik, most egy intézményre, annak egyetlen esztendejére szorítkozni. Szokatlan, de vonzó, mert ennek az esztendőnek tárgya a mi Egyetemünk, amelynek fontos, kulturális, nemzeti hivatásától hazánk minden józanúl gondolkodó, intelligens lakója kell, hogy áthatva legyen. E mellett kedves is ez a reám váró feladat, mert Egyetemünk olyan élő szervezet, amelynek gondozása, fejlesztése nekünk tanároknak, önként választott életfeladatunk; de kedves azért is, mert a vázolandó múlt esztendő főbb vonásai harmonikus összhangban állnak egymással, abban nincs egyetlen sértő durvább rész sem.

A természetes fejlődés kedvező időszaka volt ez Egyetemünkre nézve, amelyben nem fordult elő

valami különös esemény, ellenben a liktető életet jelző apróbb hullámzásokban, fényben és árnyban gazdag volt.

Kezdjük a fénynyel.

Kétszer volt szerencsénk dr. Balogh Jenő m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszteriumi államtitkár úrhoz, mindkét alkalommal azért, hogy Egyetemünk királyi gyűrűvel kitüntetett ifjai doktorrá avatásainál Ő császári és apostoli királyi Felsege legmagasabb Személye képviselőjében eljárjon. Mindkét alkalommal dr. Gopcsa László miniszteri tanácsos úr és dr. Magyar Zoltán s. fogalmazó úr kíséretében jött hozzánk.

Az egyik avatás, melynek részesei Gyulay Tibor államtudományi és Schilling Gábor bölcsészettudományi doctorjelöltek voltak, a megelőző tanévről maradt reánk és szeptember hó 28-án ment végbe. A másik dr. Gajzágó László jogtudományi doctorjelöltet tüntette ki május hó 2-án. Mindkét avatásnál Egyetemünk a legnagyobb fényt fejtette ki és a közönség mindkettőben élénk érdeklődéssel vett részt.

Államtitkár úr Ő Méltósága az ő mindenre kiterjedő gondosságánál, jószívénél és fáradhatatlan buzgalmánál fogva a nálunk töltött rövid idő alatt Egyetemünk állapotáról és különösen a jogi Karnak belső ügyeiről, vágyaink és céljaink nemes intenióiról személyes tapasztalatokat szerzett. Ennek alapján azzal a jóleső érzéssel kecsgetjük magunkat, hogy benne Egyetemünk jogos és méltányos törekvései erős támogatóra tettek szert. Azt hisszük,

hogy az ő személyes tapasztalatai lényegesen közreműködtek annál, amit itt igaz benső örömmel kiemelek: hogy intézeteinknek, Egyetemünk tanárainak, ifjúsági egyesületeinknek, tanuló ifjainknak ez évben nem volt olyan méltányos kérésük, ami nem teljesült volna.

Apostoli királyunk, Ő Felsége Személye legmagasabb képviselőjének fogadása alkalmából köszönettel kell megemlékeznem arról, hogy gróf Esterházy Kálmán úr, Kolozsvár sz. kir. város és Kolozsvármegye főispánja, valamint Szvacsina Géza udvari tanácsos úr, városunk polgármestere a legnagyobb figyelemmel és segítséggel támogattak Egyetemünk érdemes vendégeinek fogadásánál és ünneplésénél. Elismeréssel említem meg azt is, hogy úgy az említett, mint egyéb ünnepélyeink fényének emelésében az egyházi és polgári méltóságok, valamint a katonai főbb parancsnokságok kiváló figyelemmel mindig elől jártak.

Ferencz József Tudományegyetemünk fényes napjai közt kell megemlékeznem 1912. év május hó 22-ről, midőn Lipót Salvator királyi herczeg Ő Fensége, — kinél városunkban tartott fogadása alkalmából Egyetemünk szűkebb Tanácsa élén szerencsém volt hódoló tiszteletünket bemutatni —, látogatásával tisztelte meg Egyetemünknek több intézetét, gyűjteményét és könyvtárát.

Az a nagyfokú érdeklődés, amelyet Ő Fensége a látott intézetek és gyűjtemények mindenikében, (érmészeti és régészeti intézet, növénytani intézet, ásvány- és földtani intézet és a velük kapcsolatos

egyetemi és Erdélyi Nemzeti Muzeumi gyűjtemények és könyvtár) nyilvánított, messze felülmulta látogatóinknál megszokott rendes érdeklődést; nyilatkozatai- és megjegyzéseiből nyilvánvaló volt, hogy Ő Fenségét nagyon meglepték gyűjteményeinknek gazdagsága és a könyvtárunk czélszerű, csinos berendezése. Az ásvány- és földtani gyűjteménnyel kapcsolatos ásványtárban kapott impressiók után csak a hivatalos szemlékkel teljesen elfoglalt idő hiánya volt az oka, hogy erdélyi részünk nagybecsű és jövőnkre kiszámíthatlan horderejű földgáz kincsét, a sármási gázkútakat — kifejezett őszinte sajnálkozására — meg nem látogatta. Kegyes volt azonban megigérni, hogy legközelebbi útja alkalmával a sármási kirándulást is felveszi programjába. Ő Fensége tudásával, megnyerő kedélyes közvetlenségével a legkellemesebb emlékeket hagyta hátra mindazoknál, kiknek szerencsésük volt rövid ittléte alkalmával vele érintkezni.

Egyetemünk nevezetesebb látogatói között megemlítem még a praesbiteri világszövetség budapesti congressusának tagjait, akik szeptember hó 17-én jelentek meg Aulánkban, honnan őket rövid üdvözlés után régiség- és könyvtárunk megtekintésére vezettem. A hölgyekből és urakból álló nagy, fényes társaság tagjai közt több előkelő politikus és kiváló szaktudós is volt, akiket nagyon meglepett Egyetemünk nagysága és fejlettsége.

Aulánkban tartotta szervező gyűlését Széll Kálmán, v. b. t. t., volt miniszter-elnök úr elnöklete alatt a pénzügyek országos egyesülése székelyföldi szövetsége által december hó 10-én, ahol az

elnöki megnyitó beszéden kívül dr. Hantos Elemér országos képviselőnek, továbbá dr. Kiss Mór és dr. Navratil Ákos ny. r. tanár társainknak szakszerű előadásaiban volt alkalmunk gyönyörködni.

A múlt év fényes eseményei sorában melegségénél és felemelő hatásánál fogva akár elsőnek említhettem volna dr. Purjesz Zsigmond nyugalmazott tanártársunk szobrának leleplezését május hó 27-én. Egyetemünk tudtán kívül, szinte meglepetésszerűen készült el általános tisztelet és nagyrabecsülésnek örvendő kollégánk remek mellszobra, mielőtt Budapestre távozásának első éve letelt volna és a belgyógyászati klinika kis kertjében, a lépcsőházzal szemben állítottatott fel. Mintha paciensei, kiket ő oly nagy tudással és annyi szeretettel kezelt, könnyebben gyógyulnának, ha az ő közelében érzik magukat!

Megható bensőséges családi ünnep volt ez, a nagyrabecsülésnek, őszinte szeretetnek, ragaszkodásnak meleg megnyilvánulása, aminő a mai lármás, törtető erőszakos világban csak olyan félreeső csendes emberbaráti helyen képzelhető el, aminő ez a klinika. Itt érte el Purjesz Zsigmond kollégánk kedves családja több nemzedékének környezetében azt, amit a sors a legnagyobbak és legjobbak közül is csak a kiváltságosoknak juttat osztályrészül! A társadalom minden rétegéből való sokadalom töltötte meg a szűk helyet, ahol hálás tisztelőitől körülrajongva, virágokkal díszes környezetben dr. Kenyeres Balázs orvoskari dékán szép beszéde után lehullt a lepel az ő ércbe öntő másáról.

Egyetemünk képviselésének sorában megemlítem, hogy szeptember hó 8-án az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület negyedszázados ünnepélye és a hazai Magyar Közművelődési Egyesületek közgyűlése alkalmából városunkban lezajlott fényes ünnepségeken a négy Kar dékánjaival képviseltem Egyetemünket. Ebből az alkalomból szerencsénk volt a testvér-egyetem Rectorához, dr. Fröhlich Izidor udvari tanácsos úrhoz is, aki kedves emlékü barátságos órákat töltött velünk és szakkollégáival.

Ezenkívül a Székely Nemzeti Múzeum új épülete alapkövének letételénél volt szerencsém képviselni Egyetemünk Tanácsát.

Egyéb ünnepi képviseltekért dr. Szádeczky Lajos prorektor,¹ dr. Kenyeres Balázs dékán,² dr. Szabó Dénes prodékán,³ dr. Pósta Béla prodékán,⁴ dr. Fabinyi Rudolf prodékán,⁵ dr. Schilling Lajos,⁶

¹ Az Erdélyi ref. egyházkerület által Báró Bánffy Dezső emlékére 1911. nov. 18-án rendezett gyászünnepélyen.

A Marianum helybeli r. k. nevelőintézet fölszentelési ünnepén 1911. decz. 10-én.

² Prágában 1912. jul. 26–30-ik napjain tartott VI-ik nemzetközi electrologiai és radiológiai congressuson.

³ Az Erdélyi Múzeum Egyesület 1911. okt. 7–9. napjain Vajdahunyadon rendezett vándorgyűlésén a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Veszprémben aug. 25–29-ig tartott XXXVI-ik vándorgyűlésén.

⁴ Az 1912. év szeptember hó első felében Genévében tartandó praehistoricus congressuson. – 1912. év okt. 16-án a római III. nemzetközi archaeológiai congressuson.

⁵ A lembergi egyetem 250 éves fennállásának emlékére 1912. május hó 29-én rendezett ünnepélyén.

⁶ Az athenei görög nemzeti egyetem 75 éves fennállásának alkalmából 1912. április havában rendezett jubileumi ünnepén.

Kormányképviselői minőségben az Athenében ugyanekkor tartott XVI-ik nemzetközi orientalista congressuson.

dr. Csengeri János,⁷ dr. Schneller István,⁸ dr. Márki Sándor,⁹ dr. Klug Lipót¹⁰ nyilvános rendes tanár uraknak tartozunk köszönettel.

Az örvendetes események sorában kell megemlítenem, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elhatározásával dr. Genersich Gusztáv, dr. Reinbold Béla, dr. Veszprémi Dezső, dr. Hevesi Imre magántanár uraknak a nyilvános rendkívüli tanári címet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Itt említem meg azt is, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége Walz Lajos növénykerti intéző urat hosszú érdemes szolgálata elismeréseül a koronás arany érdemkeresztrel tüntette ki, amit decz. hó 23-án ama reménységem kifejezése mellett tűztem a kitüntetett mellére, hogy érdemének legfelsőbb helyen való elismerése buzdításul fog hatni az új botanikus kert megalakítási munkálatainál az ő mindig eleven cselekvési erejére. Farkas Kálmán Egyetemünk nyugalmazott laboránsa és az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytani főpraeparatora részére is megnyilvánult a legfelsőbb elismerés, amennyiben sok éven át folytatott buzgó működéséért Ő császári és apostoli királyi Felsége őt a koronás ezüst érdemkereszt legkegyelmesebb adományozásával kitüntette. Az érdemkeresztet Gróf Esterházy Kálmán főispán

⁷ Rómában a X-ik nemzetközi művelődés-történeti congressuson 1912. évi október 16–21-ig.

⁸ 1912. év aug. 22–27-ig tartott hágai II-ik nemzetközi moral-paedagogiai congressuson.

⁹ 1912. június 9-én tartott zombori Rákóczi szobor leleplezési ünnepélyén

¹⁰ 1912. aug. hóban tartott cambridgei matematikai congressuson.

úr nevében a matematikai és természettudományi Kar színe előtt dr. Richter Aladár, a növénytani intézet és a Múzeum növénytárának igazgatója elismerő szavak kíséretében tűzte a kitüntetett mellére.

A fény mellett húzódó árny során elsőnek említtem dr. Jancsó György tanártársunknak október hó 22-én városunkban végbement temetését. Az ő Riminiben bekövetkezett tragikus haláláról már a múlt évi rectori beszámoló megemlékezett. Sikerekben gazdag tanári működésének helyén való eltemetése csak a holttestnek kiadását megelőző hosszas hivatalos és magánközbenjárás után vált lehetségessé. Egyetemünk lépcsőházából ment utolsó útjára halottunk; ez alkalomból dr. Kiss Mór jog- és államtudománykari dékán és dr. Apáthy István matematikai és természettudománykari dékán urak fejezték ki az érdemes tanár és nagyrabecsült hazafi halálával támadt veszteséget és azt a baráti érzést, amelylyel sokan viseltettünk a megboldogult iránt.

Egyetemünk lépcsőházából temettük el június hó 12-én dr. Brandt Józsefet, a sebészet nyugalmazott nyilvános rendes tanárát is, az orvos-karban utolsó tagját annak a lelkes társaságnak, amelyik Egyetemünk működését nehéz viszonyok közt megindította és virágzásra emelte. Meghatóan nyilvánult temetésekor az az általános nagy tisztelet és szeretet, amelyet a megboldogult nagy arányú és eredményekben gazdag működésével társadalmunk minden rétegében kiérdemelt. Tanári tudományos érdemeit szépen, meg-

hatóan méltatta búcsúztatójában dr. Kenyeres Balázs orvoskari dékán; a Veres kereszt kórház megalapítójának érdemét költői nyelven emelte ki dr. Fabinyi Rudolf prodékán, a Mentő Egyesület megalapításával teljesített nagy szolgálatait a természetes erők imponáló hatásával vázolta dr. Szabó Dénes prodékán, ezen egyesület elnöke.

Eltemettük januárius hó 30-án dr. Rudas Gerő érdemes magántanárunkat, kinek tanári és tudományos érdemeit dr. Kenyeres Balázs orvoskari dékán megható erővel tolmácsolta.

Eltemettük Egyetemünkön 1879-től 1910-ig a rajz- és festőművészetnek magántanítóját, Melka Vincze akadémiai festőművészt, kinek koporsója felett dr. Cholnoky Jenő a bölcsész-, nyelv- és történettudománykari dékán mondott a megboldogult érdemeit vázoló szép búcsúztatót. Melka Vincze mint a természetnek hivatott, lelkiismeretes, rendkívül szorgalmas és kiváló tehetségű ábrázolója örökbecsű műveivel gyűjteményeinkben is emlékezetessé tette nevét.

Hosszas betegség után hunyt el augusztus hó 5-én Péntek Károly, a matematikai- és természettudományi karnak hosszú időn át pedellusa, aki józan, becsületes, szorgalmas életével és szolgálatkészségével Egyetemünkön a megbízható altisztek mintaképe volt.

Hallgatóink közül Lóky Dezső matematikai- és természettudománykari hallgatót szeptember hó 9-én kísértük utolsó útjára.

Őszinte sajnálkozással váltunk meg az egyetemi

tanítás és a tudomány művelése terén nagy érdemet szerzett kollegáinktól: dr. Klupáthy Antal és dr. Vályi Gyula nyilvános rendes tanár uraktól, kiknek saját kérésükre történt nyugalomba helyezését (október hó 17-én, illetőleg július hó 28-án) Ő Felsége legkegyelmesebben megengedni méltóztatott. Örömmünkre szolgált, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége dr. Klupathy Antal úrnak érdemei elismeréseül december hó 1-én nyugalomba vonulása alkalmából a magyar királyi udvari tanácsosi czímet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Egyetemünk vesztési lapján kell megemlítenünk dr. Fejér Lipót nyilvános rendkívüli tanárnak a tanév elején és dr. Némethy Géza nyilvános rendes tanárnak a tanév végén a budapesti testvéregyetemre való távozását.

Megemlítem továbbá, hogy vallás- és közoktatásügyi Minister úr Ő Nagyméltósága Nagy Mihály bölcsészeti-, nyelv- és történettudománykari pedellust július hó 11-én nyugalomba helyezte; Titkos Árpád gépkezelő házmester pedig végkielégítéssel vált meg az egyetemtől.

Szembe állítva ezzel Egyetemünk nyereségét, örömmel regisztrálom, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elhatározásával dr. Jancsó Miklós adjunctus és magántanárt, dr. Menyhárt Gáspás magántanárt, továbbá dr. Helle Károly, dr. Finkey Ferencz, dr. Pauler Ákos jogakadémiai tanárokat és dr. Erdélyi László nyilv. rendkívüli

tanárt Egyetemünk nyilvános rendes tanáraivá, dr. Veress Elemér adjunctus és magántanárt, dr. Reinbold Béla cz. nyilvános rendkívüli tanárt, továbbá dr. Haar Alfréd magántanárt és dr. Riesz Frigyes főgymnáziumi tanárt pedig nyilvános rendkívüli tanárokká kinevezni méltóztatott.

Magántanárokká képesítették a jog- és államtudományi karnál:

Dr. Kuncz Ödön budapesti ítélőtáblai tanácsjegyző, a kereskedelmi és váltójogból, Dr. Jászi Oszkár a politikából, Dr. Réthely Ferencz kecskeméti ref. jogakadémiai tanár, a római jogból, Dr. Búza László ref. jogakadémiai tanár, a politikából, Dr. Bochkor Mihály nagyváradi kir. jogakadémiai tanár, az egyházjogból.

Az orvosi karnál dr. Gyergyai Árpád, a fül-, orr- és gégegyógyászatból, Dr. Demeter György a törvényszéki orvosi vizsgáló módszerek tanából.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karnál: dr. Bartók György kolozsvári ref. theologiai tanár, a philosophiából, Dr. Dékáni Kálmán marosvásárhelyi ref. főgymn. tanár, a magyar történelemből, Dr. Huss Richárd, a német nyelvészetből.

A methematikai- és természettudományi karnál Dr. Szentpétery Zsigmond adjunctus a palaeovulkanikus eruptivus kőzetek tanából, Dr. Gaál István, dévai főreáliskolai tanár, a harmadkori rétegek gerinczelen faunája tanából.

Adjunctussá választatott: Dr. Konrádi Dániel (kór- és gyógytan), Dr. Farkas Béla (állattan), Dr.

Valentini Elvira (növénytan), Dr. Roska Márton (érmészet és régészet).

Egyetemi gyógyszerésszé kineveztetett: Dr. Ferencz Áron.

Tanárségéddé választatott: Dr. Mátyás Mátyás (szülészet és nőgyógyászat), Dr. Benedek László (ideg- és elmegyógyászat), Ortway Rudolf (természet-
tan), Dr. Nagy Samu (belgyógyászat), Dr. Purjesz Zsigmond (belgyógyászat), Dr. Ács Sándor (ált.
kór- és gyógytan).

Tanárségédi teendőkkel megbízott: Dr. Ujhelyi Miklós (kór- és gyógytan), Kőszegi Dénes (vegytan), Kiss Ferencz (leíró- és tájboncztan).

Magántanítókká képesítették Wyon Regináld az angol nyelvből és Tourné Gaston a francia nyelvből.

Egyéb kinevezések során megemlítem, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minister úr Ő Nagyméltósága dr. Buday Árpád beosztott középiskolai tanárt a VIII-ik, dr. Kovács István osztályarchaeologust és dr. Gelei József tanárségédet a IX-ik fizetési rangosztályba, középiskolai tanárrá, dr. Ferencz Áron tanárségédet gyógyszerértári vegyészé, Gazelli Árpád könyvtártisztet könyvtár-
őrré, dr. Persián Kálmán fizetéstelen könyvtártisztet fizetéses könyvtártisztté kinevezte; Ladits Nándor gondnokot pedig a VII-ik fizetési osztályba léptette elő.

Megemlítem továbbá, hogy Miklósy József irodasegédttisztet gondnoki hivatali ellenőrré, Csernátoni László joghallgatót irodasegédttisztté, ifj. Szathmáry Nándor napidíjast irodasegédttisztté, Ewald Ferenczet

üvegfüvővá, Skapa Konrádot mechanikus segéddé, Özv. Kapdebó Árpádnét és Tóth Györgyöt napidíjassá, Páuzzi József czimzetes praeparatorrt valóságos praeparatorrá, Sala József, Kőrösi Antal, Fekete Mihály, Demény Béla, Nagy Sándor szolgálakat laboránsokká, Batiz Ferencz szolgát kapussá, Turós András szolgát pedellussá, Kovács János szolgát ruhatáros altisztté, továbbá Bálint Márton, Balázs Istvánt, Bartalis Sándort, Vásárhelyi Györgyöt, Péntek Györgyöt, Székely Györgyöt, Szalai Károlyt, Szilágyi Márton, Tökés Sándort szolgálakká neveztem ki, Kovács János és Szabó Miklós szolgálakat pedig állásukban véglegesítettem.

Ezekből láthatjuk, hogy Egyetemünk szervezetének anyagcseréje az elmúlt esztendőben élénk volt. Egyetemünknek intézményei és az Erdélyi Nemzeti Múzeummal való kapcsolatuknál fogva a kezelésében lévő gyűjtemények rohamosan fejlődnek és ezen fejlődéssel együtt szaporodik azon tiszték, de különösen az altiszték és szolgálak száma, akik rectori kinevezéssel kapcsolódnak Egyetemünk szervezetébe. Az Egyetem hatóságának évenként változó rendjével egyes állásokban a kisebb képzettségű alkalmazottak olyan jogokat, olyan hatáskört képzelnek maguknak, ami őket meg nem illeti, ami rossz például szolgál az ő társaiknak és így könnyen kedvezőtlen hatással lehet Egyetemünk egyes szerveinek kifogástalan működésére, zavartalan összhangjára, sőt veszedelmessé válhat gazdag gyűjteményeink biztonságára nézve is.

Rectori kinevezési jogommal tehát a legnagyobb

körültekintéssel és úgy iparkodtam élni, hogy lehetőleg kipróbált, válogatott egyének jussanak Egyetemünk szolgálatába, a szolgálatban lévők pedig észrevegyék, hogy előmenetelük az ő munkaszeretettüktől és hűségüktől függ, hogy a Rector legfőbb felügyeleti joga nem képzelt valami, azzal jutalmazhat és sújthat is.

Egyetemünk nyereségi lapján emlitem meg azt is, hogy Ő császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elhatározásával a 1911. XIV. t.-cz. szentésítése kapcsán felhatalmazta a közoktatási kormányt arra nézve, hogy a tudományegyetemi és műegyetemi tanárokat harmadik ötödéves kórpótlékuk elérésekor az V.-ik fizetési osztályba kinevezésre előterjeszthesse. Ezzel az új renddel a tanárok anyagi helyzete lényegében alig változott, mert a harmadik kórpótlékkal egyébként is elérték az V.-ik rangosztály kezdőfizetését. Nem az a lényegtelen javulás, ami később a nyugdíjigénynél bekövetkezik az oka, hogy ezt a felhatalmazást nyereségnek tekintem, de még kevésbé az, hogy a tanárok címezésében ezzel az eddiginél is nagyobb tarkaság támadt, mert a társadalmi érintkezést csak nehezítő sokféle cím nem a modern haladás irányát jelöli.

Nyereségnek tartom az új rendet főleg azért, mert az egyetemi tanárok közül egyesek eddigelé is hozzá jutottak kitüntetésképen az V.-ik rangosztálynak megfelelő címhez. De az eddigi tapasztalatok nem látszanak azt igazolni, hogy az ilyen kitüntetés

a katedrán és a tudomány továbbvitelénél elért eredményeknek lett volna következménye. Már pedig az Egyetem érdeke azt kívánja, hogy tanárai teljes erejüket fordítsák a tanításra és új igazságok megállapítására.

Egyetemünk belső életéről beszámolómlhoz fűzött jelentések és mellékletek adnak részletes felvilágosítást. Ezekre hivatkozva megemlítem, hogy könyvtárunk működéséről Dr. Erdélyi Pál igazgató kimerítő jelentésében nemcsak az év történetét írja le, hanem a jövő sürgős és parancsoló feladatait is előnkbe állítja. Könyvtárunk ez év folyamán városunk minden nagykorú lakosának fejenként három kötetet adott kezébe. Örvendetes, hogy a szaporodási statisztika a múlt évilhez képest nagy emelkedést mutat, melynek 25%-a az ajándékozásra esik. Mindent összevéve, a múlt évet könyvtárunk szerencsés évének kell vallanunk.

Az Egyetemi Diákasztal is jól és a megelőzőtt évekhez képest fokozott mértékben megfelelt feladatának: hogy az ifjúságnak egészséges, jó és olcsó táplálékot nyújtson és egyrészt kényelmes megfelelő lakással lássa el. Amíg az első feladatot illetőleg eddig minden kívánságnak eleget tett, addig olcsó és jó lakást mindössze csak 44 hallgatóknak tudott adni. Komoly törekvése-azonban, hogy ebben az irányban is fokozza teljesítő képességét. A felügyelőbizottságnak beszédemhez csatolt jelentése részletesen tájékoztat a Mensa belügyeiről és gazdasági viszonyairól és meggyőz arról, hogy Egyetemünk e fontos szervének vezetése jó kezekben van letéve.

A tavalyi rectori beszámoló panaszkodik, hogy nincs meg a kellő kapcsolat a közönség és az ifjúság között, hogy a közönség nem tanúsít kellő részvétet az ifjúság ügye iránt. Ebben a tekintetben is örvendetes a javulás, amit legnagyobb részt a Mensa hölgy bizottságának köszönhetünk, melynek tagjai — felhasználva a Mensa kényelmes termeit — személyes fáradozásuk- és áldozatkészségükkel az elmúlt év megfelelő időszakában fogadó délutánokat rendeztek, amelyeken úgy a város közönsége, valamint az ifjúság is olyan számban vett részt, hogy befogadásukra majdnem szűknek bizonyult a Mensa terme. Ezek az emlékezetes, családi jellegű, fényesen sikerült délutánok az erkölcsi siker mellett még anyagi nyereséget is hoztak a Diákasztalnak. Ehhez hasonló nagy látogatást tapasztaltam ifjúságunk különböző körei által rendezett estélyeken és összejöveteleken is:

Elismeréssel emlékszem meg ifjúságunk múlt évi magaviseletéről. Szépen, simán zajlottak le az év elején a tisztviselőket választó gyűlések, amelyeken, valamint az ismerkedési estélyeken is lehetőségig résztvettem és közvetlen tanuja, élvezője voltam az ifjúság pezsgő lelkes hangulatának, ami ha kellő mederben marad, üdítő, felvillanyozó hatással van reánk idősebbekre. Akkor nem is gondoltam, hogy a kölcsönösen elhangzott meleg, bensőséges szavak olyan munkás, jó esztendőt fognak bevezetni, aminő volt az elmúlt. Az egész év alatt egyetlen komolyabb természetű fegyelmi ügy sem fordult elő.

Ha feddés és dorgálás céljából egyszer sem kellett találkoznom az ifjúsággal, annál gyakrabban érintkeztem velük ügyeik megbeszélése, tanácsolása céljából, a lehetőség szerint résztvettem estélyeiken, nyilvános összejöveteleiken, melyekről mindig a megelégedés kellemes érzetével távoztam.

Az Egyetemi Kör és a többi ifjúsági segítő és önképző egyesületek múlt évi működését vázoló, beszédemhez csatolt tisztviselői-jelentések részletes képét adják az ő tevékenységüknek. Élénk és a múlthoz képest több irányban fokozott működést árulnak ezek el és anyagi helyzetük javulásáról adnak számot. Örömmel említem meg, hogy az Egyetemi Kör kebelében a zenekar megalakult és több ízben nyilvános szereplésével is buzdító sikert ért el. Az Egyetemi Kör anyagi megerősödésével remélhetőleg sikerülni fog az énekkarnak is szilárd alapra helyezkedni. Az ének, a zene nemcsak legkellemesebb megnyilatkozása különösen az ifjú kedélynek, hanem a legmegfelelőbb pihentetője, szórakoztatója a szellemi munkában elfáradt agyvelőnek és a nálunk annyira elharapódzott kávéház-látogatással és egyéb könnyen veszedelmessé váló összejövetellekkel szemben mentő angyala lehet az ifjúságnak.

Elismeréssel kell megemléznem ezek után az ifjúsági egyesületek működéséről, ami javarészen a a vezetőség: ezek között első sorban Puskás Zoltán, Berde Károly, Gönczi László és Schneider Andor elnökök érdeme. Másrészt intőszómat emelem ifjúságunk ama részével szemben, amelyik okot szolgáltat a tanárjelöltek segélyző egyesülete jelentésé-

ben arra a kifakadására, hogy „a magyar ifjúságban nincs érdeklődés, rokonszerv olyan közintézmény iránt, mely céljaiért csendes, békés munkával küzd.“

Egyetemünk gazdasági ügyeire térve át, megemlítem, hogy az új botanikus kert és vele kapcsolatban a növényteni intézet megalapítására nézve megtörtént a döntő lépés, amennyiben az államkincstár nemcsak megszerezte a Házsongárdon a botanikus kert céljaira legjobban megfelelő, vonzó szépségű területet, de a szükséges másfél millió koronányi beruházási actiót a törvényhozásnak bejelentetvén, megindította a komoly előkészületeket.

E mellett bölcs előrelátással iparkodott az Államkincstár Egyetemünk egyéb szükségletei kielégítésének is megvetni az alapját, amidőn egyrészt központi egyetemünk, másrészt a klinikai telep szomszédságában összesen 270000 korona értékben megvásárolt telkeket. Reméljük, hogy ezt az első lépést rövid időn belül követni fogja egyéb régi szükségleteink kielégítése is. Hiszen sem tudományos, sem gazdasági célnak nem felel meg az, hogy az érmészeti és régészeti intézet és a vele kapcsolatos régiségtár sok darabra szabdalt egyik része nagy fáradság, átalakítási költség révén belekerül egy olyan épületbe, amelyből örülni fog, ha minél előbb kiszabadulhat. Másrészt Egyetemünk színvonalának, de hazai kulturánknak sem válik díszére, ha a veszedelmes szétदारabolódástól való félelmében ásvány- és földtani intézetünk és a vele kapcsolatos ásványtár

úgy összeszorúl, hogy a legszebb kiállítási tárgyai láthatatlanokká válnak, nem érvényesíthetik közművelődési szerepüket és a helyiség hiánya a tanítás és a tudomány művelésére is bénítólag hat, amennyiben a gyűjtemények felhalmozódó gazdagságától minduntalan megakad az intézet normális működése.

Hálásan ismerjük el közoktatási kormányunk törekvését, hogy az új alkotásokkal mindinkább fokozódó háziszükségleteinket kielégítse. E célból az elmúlt évben 50.000 koronával emelte, már most 228.000 koronát kitevő házijavadalmunkat. De hamis reménységet ápolunk, ha azt hisszük, hogy ezzel gazdasági egyensúlyunk biztosítva van. A szükséges intézetek kiépülésével kiadásaink fokozatosan növekednek, azért a hol lehet, takarékoskodnunk kell. Ez vezetett arra a gondolatra, hogy központi épületünk két fűtőháza egyesítésére tervet és költségvetést dolgoztassak ki. Az iparfelügyelőségtől megvizsgált és jóváhagyott átalakítás engedélyezése- és véghezvitelével egy altiszt, egy fűtő fizetése, fűtőanyag és fentartási költségek révén szakértői vélemény szerint legalább is évi 4000 koronát fogunk ezzel a jövőben megtakarítani.

Gazdasági ügykezelésünk bajaira nem óhajtok kitérni. Hisz ezekre már annyiszor reámutattak elődeim, hogy valami újat alig mondhatnék. Röviden csak azt említem meg, hogy a m. kir. Államépítészeti hivatal szakvéleményét 36 esetben, az Iparfelügyelőségét 5 esetben, a posta és távirtda kerületi műszaki felügyelőségét egy esetben vettük igénybe. Fogadják e hivatalok támogatásukért hálás köszö-

netemet. Ezek a számok mutatják legjobban, mennyire érezzük a gazdasági szakközegnek és általában a gazdasági hivatalnak hiányát.

Beszámolóom végére jutva, áldom sorsomat, hogy a múlt évben Egyetemünk nyugodt működését semmiféle zavar nem akadályozta. Valamint emberi szervezetünk legérzékenyebb részét, az agyvelőt kemény és vastag csontok szoros kapcsolata védelmezi a durvább behatásoktól, úgy egyetemünk nyugodt működését hatóságainknak és ifjúságunk vezetőinek komoly összhangzatos együttműködése biztosíthatja, ez óvhatja meg a mindennapi élet gyorsan változó izgalmaitól. Egyetemünk hatóságai és ifjúságunk vezérei eme szerepüket a múlt évben kifogástalanul betöltötték. Fogadják érte valamennyien hálás érzelmeim nyilvánítását.

Rector Magnifice!

Midőn ezek után a múltból a jövőbe tekintek és Egyetemünk vezetését Méltóságod kipróbált kezében látom, melyet komoly tudományos munkával fegyelmezett ész és nemes, hazafias szív igazít; megnyugvással és azzal a hő kívánsággal teszem Magnificentiad vállára méltóságának jelvényét, a rectori lánczot, hogy annak fénye ragyogni egy perczre se szűnjön, hogy a jövő a haladás útján legyen jobb a múltnál!

1. FÜGGELÉK.

Sub auspiciis Regis doktoravatás az 1911/12. tanévben.

Jegyzőkönyv.

Fölvétetett a Kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetem Tanácsának 1911. évi szeptember hó 28-án, Dr. BALOGH JENŐ, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár úr Ő Méltóságának, mint Ő Csász. és apostoli kir. Felsege legmagasabb személye képviselőjének jelenlétében, GYULAY TIBOR, államtudományi és SCHILLING GÁBOR bölcsészettudományi doktorjelölteknek „sub auspiciis Regis“ történt fölvatása alkalmával tartott ünnepélyes diszüléséről.

Jelen voltak:

Dr. SZÁDECZKY GYULA e. i. rector, elnök.

Dr. SZÁDECZKY LAJOS prorector.

Dr. KISS MÓR

Dr. KENYERES BALÁZS

Dr. CHOLNOKY JENŐ

Dr. APÁTHY ISTVÁN

dékanok

Dr. FARKAS LAJOS

Dr. SZABÓ DÉNES

Dr. PÓSTA BÉLA

Dr. FARKAS GYULA

prodékánok és
prodékánhelyettes

Jegyzett:

Dr. SZEMLER JENŐ, egyetemi tanácsjegyző.

Az egyetem tanácsa az Aulába bevonulván, elnök az alábbi beszéddel nyitotta meg a nyilvános diszülést:

TEKINTETES EGYETEMI KÖZGYÜLÉS!
TISZTELT ÜNNEPLŐ KÖZÖNSÉG!

Egyetemünk mult évi tanácsának felterjesztése alapján Ófelsége legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy — eltérve a szabályrendeletől — az elmúlt iskolai évről nem egy, hanem két ifjú avattassék „Sub auspiciis Regis“ Ófelsége legmagasabb védnöksége alatt doktorrá. Ez az ügy teljesen előkészítve maradt, egyik jelölt betegsége, később a Királyi Képviselő úr nagy elfoglaltsága miatt a mult tanévről erre a tanévre. Reánk vár most a feladat, az ünnepélyes doktorrá avatás szertartását végrehajtani. Ennek a szertartásnak az a kivételes eset ad nagyobb tartalmat, hogy ez alkalommal egyetemünk két ifja részeseül a királyi kegy megnyilatkozásában. Emeli ennek városunkra vonatkozó jelentőségét az a körülmény is, hogy mindkét felavatandó ifjú kolozsvári származásu. Itt születtek, itt végezték nemcsak egyetemi, hanem középiskolai tanulmányaikat. Mai ünnepi doktorrá avatás tehát az egyetemnek, valamint városunknak is méltó ünnepe. Örömmel üdvözlöm egyetemünk tanácsát és tanári karát, kik a tanítványok sikerében saját munkájuk gyümölcsét látják. Szívesen köszöntöm a felavatandó ifjakat, kiknek lelkében tanáraiktól elhíntett magvak fogékony talajra jutottak, kik tehetségükkel és szorgalmukkal a mai ünneplésre méltókká váltak. Köszöntöm egyetemünk hallgatóit, akik eljöttek, hogy a követésreméltó példán lelkesüljenek és a további nemes versenyre erőt merítsenek. Tisztelettel üdvözlöm vendégeinket, kik ez ünnep fényét jelenlétükkel emelni kegyeskednek.

Midőn ezzel Egyetemünk mai közgyűlését megnyitom, fölkérem a jog- és államtudományi kar dékánját, hogy GYULAI TIBOR promotiója ügyét előterjeszteni sziveskedjék.

Dr. Kiss MÓR dékán fölolvassa a jog- és államtudományi karnak, GYULAI TIBORNAK az 1909/10. tanévre szólólag „sub auspiciis Regis“ ünnepélyes doktorrá avatására vonatkozólag az egyetem tanácsához intézett előterjesztését, valamint az egyetem tanácsának az ügyben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett fölterjesztését, úgyszintén a nevezett miniszter úrnak a legmagasabb királyi elhatározásról szóló 1911. évi április hó 7-én 40.515 szám alatt kelt leiratát, mely szerint „Ő császári és apostoli kir. Felsége Bécsben folyó évi márczius hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a legmagasabb Nevét viselő kolozsvári tudományegyetemen az 1909/10. tanévre szólólag SCHILLING GÁBOR a bölcsészettudományok, GYULAY TIBOR az államtudományok doktoráivá „sub auspiciis Regis“ felavattassanak s egyuttal Dr. BALOGH JENŐ vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi államtitkárt felhatalmazta, hogy e részben legmagasabb Nevében közbenjárjon.“

Elnöklő Rector fölkéri azután a bölcsészeti- nyelv- és történettudományi kar dékánját, hogy SCHILLING GÁBOR doktorrá avatásának ügyét is ismertetni sziveskedjék.

Dr. CHOLNOKY JENŐ dékán, részletesen ismerteti a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karnak SCHILLING GÁBORNAK, ugyancsak az 1909/10 tanévre szólólag „sub auspiciis Regis“ leendő doktorráavatása ügyében az egyetem tanácsához intézett előterjesztését, az egyetem tanácsának ez ügyben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett fölterjesztését, valamint a nevezett miniszter úrnak föntismertetett rendeletét.

Az egyetem tanácsa a miniszter úrnak leiratából örömmel értesülvén arról, hogy az ülést a király képviselője megjelenésével fogja

szerencsétetni, elnök fölkéri Dr. SZÁDECZKY LAJOS prorektort, valamint Dr. KISS MÓRT és Dr. CHOLNOKY JENŐT, mint a fölavatandók illetékes karainak dekánjait, hogy Ő Felsége képviselőjét az ülés megnyitáról értesítsék; az ülést pedig, a küldöttség visszaérkeztéig fölfüggesztvén, az egyetemi tanács a kir. képviselő fogadása végett a teremből eltávozott.

A megérkező kir. képviselőt, kinek közeledtét az ajtónálló pedellus jelzi, a Rector Magnificus az egyetemi tanács után az előcsarnokban fogadván, őt a részére előkészített díszhelyre kíséri és a következőkben üdvözi:

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

A mindennapi életben, sőt az egész természetben bárhol tekintsünk szét, sehol sem találkozunk a szervek állandó egyforma működésével. A hétköznapokat vasárnap, a földet borító levegő közepes állapotát nagyobb hullámok váltják fel, a melyek pusztító zivatart hoznak, vagy szokatlanul szép idővel örvendeztetik meg a rajta élő világot. Egyetemünk doktorrá avató napjai közül a legnagyobb ünnepként emelkedik ki a mai, a melyik ragyogó fényével megaranyozza nemcsak a doktorrá avatandó szerencsés két ifjút, hanem Egyetemünket, a jelenlévő ünneplő közönséget, sőt egész városunkat. Valóban szép nemes, emberi érzésünket mélyen megható esemény az, midőn a legmagasabb társadalmi fogalomnak, a szent koronánknak, szeretett apostoli királyunknak képviselője megjelenik a mi szerény hajlékunkban, ahol zajt, tündöklést kerülve, hasznos ismeretek terjesztésén, új igazságok keresésén fáradozunk. Fokozza ennek az ünnepnek a fényét, hatványozza a mi őszinte örömünket az is, hogy a legmagasabb kitüntetés átadására Méltóságod jelent meg közöttünk, a ki közoktatásunk hajójának kormánykereket tartja kezében, a ki erre a hazánk jövőjét irányító fontos helyre egyetemi katedráról szólíttatott el és mint

ilyen, legjobban ismeri az egyetemek rendeltetését, rendeltetésük, hivatásuk betöltésének feltételeit. Szívem benső melegével üdvözlöm tehát Méltóságodat ünneplő Egyetemünk és városunk nevében és a felséges királyi koronát megillető hódoló mély tisztelettel kérem, méltóztassék megengedni, hogy Egyetemünk közgyűlését újabban megnyíthassam és az ünnepélyes doktorrá avatás szertartását megkezdhessük.

Az üdvözlő beszéd végeztével elnök fölszólítja a jelölteket köszönetük elmondására.

A jelöltek a számukra kijelölt helyről, a királyi képviselő úr elé járulván, közülök GYULAY TIBOR a következő köszönetet mondja:

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

A legmélyebb hódolattal járulunk Méltóságod, mint Efelséges Urunk és Királyunk legmagasabb személyének képviselője elé. Meghatott lelkünkben soha el nem enyésző hálával köszönjük a kegyet, hogy Urunk és Királyunk minket a mai kitüntetésre méltat. Örömtől magasztosultan, igazi szívből fogadjuk köszönetünk zálogaként, hogy teljes életünkben mindig, minden törekvésünket mint hű alattvalók, Királyunk szolgálatára, szeretett hazánk javára és dicsőségére fogjuk szentelni.

A jelöltek helyükre visszatérvén, elnök fölszólítására GYULAY TIBOR fölolvassa „A külkereskedelmi mérleg elmélete statisztikai megvilágításban” című doktori értekezését.

Ennek megtörténte után pedig a tanácsjegyző által olvasott minta szerint leteszi a szabályszerű esküt.

Ezután Dr. Kiss MÓR, a jog- és államtudományi kar dékánja GYULAY TIBORT doktorrá avatta, az egyetem tanácsa pedig a szokásos módon doktorrá fogadta.

Elnöklő Rector fölszólítja ezután SCHILLING GÁBORT, hogy doktori értekezését olvassa föl.

SCHILLING GÁBOR „A Bodzaforduló“ című értekezésének fölolvása után letevén a szabályszerű esküt, őt Dr. CHOLNOKY JENŐ, ny. r. tanár, a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar dékánja doktorrá avatja, az egyetem tanácsa pedig doktorrá fogadja.

A jelöltek helyeikre visszatérvén, miután nevükben SCHILLING GÁBOR doktorrá avatásukat megköszönte; a rektor magnificiustól átvették doktori oklevelüket és annak fölszólítására a kir. képviselő úr elé járultak.

Méltóságos Dr. BALOGH JENŐ, vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumi államtitkár úr, mint Ő Felsége legmagasabb személyének képviselője, a következő beszédet intézte a kitüntetett doktorokhoz:

A nemzet, a magyar nemzet állami hatalmának alkotmányos birtokosa, legkegyelmesebb Urunk, Királyunk, engem méltóztatott megbizni avval, hogy a nevét viselő kolozsvári tudományegyetem mai lélekemelő ünnepélyén legmagasabb Személyének képviselőjében eljárjak.

Ő cs. és ap. kir. Felségének ezt a kegyet mély hálával fogadtam és annál nagyobb örömmel jelentem meg a mai legfelsőbb Védnökség melletti doktoravatáson, mert ez rég óhajtott alkalmat nyújt nekem arra is, hogy a Királyhágón túli országrészek egyetemi viszonyaival behatóbban megismerkedhessem.

Önök, kedves fiatal Barátaim, az a nagy kitüntetés, amelyet Felséges Urunknak legkegyelmesebb megbizásából hozok, életüknek nagy, eddig legjelentősebb fordulópontján éri.

Most kezdődik életüknek nehezebb része: az a feladat, hogy az isteni Gondviseléstől nyert szép tehetségüket, a legnagyobb elismerésre méltó szorgalmukat, egész tudásukat, összes munkaerejüket hazájuk, nemzetük és az emberiség javára értékesítsék.

Ma és a következő időben, kedves fiatal Barátaim, az Önök hozzátartozói, ismerősei, a szerencsekivánatok tömegével halmozzák el majd Önöket.

Ez kétszeresen feladatommá teszi azt, hogy különös hangsúlylyal említsem fel azokat a kötelességeket, amelyeket a legfelsőbb kitüntetés életük fogyáig, legalább munkabírásuk ideje alatt, remélem és kívánom, hosszú évtizedeken át, az Önök fiatal vállaira ró.

Ilyen nagy kötelességeik lesznek Önöknek a haza körül, a tudomány művelésében és az igazság, nevezetesen a tudományos igazságok kutatásában is.

Mindének felett azt óhajtanám fiatal Barátaim lelkükbe suggerálni, hogy átmenetileg bármilyen sivár legyen közállapotaink képe, rendületlenül bizzanak Önök fiatal lelkük törhetetlen hitével, hazánknak szebb jövődjében, de legyenek egyúttal áthatva annak tudatától is, hogy a magyar nemzetet, amint halhatatlan lantosunk énekelte, csak fiainak akarata teheti nagygyá és mindazon tényezők közt, amelyek a népeknek nagy versenyében hazánknak dicsőséget szerezhhetnek, a tudomány és közművelődés terén kifejtett munkásság az elsőknek legelseje.

Lelkesítse Önöket az a tudat, hogy amikor a kutató tudós dolgozószobájában, vagy a hivatalnok íróasztala mellett, munkaerejének egész megfeszítésével hazája javára dolgozik, nem kisebb dicsőségre méltó, mint azok a névtelen hősök, akiknek köszönhetjük, hogy béke időben ma tudományos és művelődési téren szolgálhatjuk embertársaink javát.

A magyar nemzet tagjai sok szép tulajdonsággal vannak felruházva, de ezek közül gyakran hiányzik a legszükségesebbek egyike: a kitartás a munkában és az élénk tűzött nagy célok állandó szolgálatában. A szalmaláng, mely gyorsan elalszik, nem egyszer volt már az oka késedelmes haladásunknak. Ezért kérem Önöket, érezzék át teljesen annak az állításomnak az igazságát, hogy a nemzetünkért és

a tudományért való fáradhatatlan, mondhatnám megszakítás nélküli munkálkodás életünknek nem terhe, hanem egyik legnagyobb áldása.

Abban a reményben, hogy Önök ezeknek a kötelességeknek mindenkor eleget is fognak tenni, átadom Önöknek, kedves fiatal Barátaim, Felséges Királyunknak kitüntető ajándékát ésszív-ből sok szerencsét kívánok jövőendő életpályájukra.

A királyi képviselő beszédének végeztével, Ő Felsége a király ajándékát az új doktoroknak átadta, a kik azt átvevén, szótlan meghajlás után helyükre visszatértek.

Erre a rektor magnificius a következőképen üdvözölte az egyetem új doktorait:

EGYETEMÜNK IFJÚ DOKTORAI! kiknek iskolai tanulmányait Királyunk Őfelsége kegyelméből immár a magyar szent korona fénye aranyozza meg, gondoljanak arra, hogy ez a fény köveit az Önök további lépéseit is, kiemeli Önöket társaik közül, polgártársaink figyelmét Önökre irányítja. Soha se feledjék, hogy ez a kivételes állapot nagyobb kötelezettséget is szab Önökre. Kívánom, hogy mindenkoron legyen elég szellemi és testi erejük arra, hogy az Önökbe vetett reménységeket be is váltsák.

Majd fölemelkedvén helyéről a Rector a tanácscsal együtt, a királyi képviselő felé fordul és ekként végzi beszédét:

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

Legmélyebb hódolattal fejezem ki Egyetemünk hálás köszönetét Ő Felsége legmagasabb kegyelmének fényes megnyilvánulásáért és azokért a lélekemelő szép szavakért, melyek kíséretében a királyi gyűrűt egyetemünk két fiatal doktorának átadni méltóztatott. Egyetemünk ünnepi közgyűlését azzal a szívünk mélyéből fakadó kívánsággal zárom be, hogy Ő Felsége, a mi szeretett királyunk sokáig éljen!

Elnöklő Rector ezután a királyi képviselő elé járul és az egyetem tanácsával a teremből kikiséri.

K. m. f.

2. FÜGGELÉK.

Sub auspiciis Regis doktoravatás az 1911/12. tanévben.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett a Kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetem Tanácsának 1912. évi május hó 2-án, Dr. BALOGH JENŐ m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár úr Ő Méltóságának, mint Ő Császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb személye képviselőjének jelenlétében, Dr. GAJZÁGÓ LÁSZLÓ jogtudományi doktorjelöltnek „Sub auspiciis Regis“ történt felavatása alkalmával tartott ünnepélyes díszüléséről.

Jelen voltak :

Dr. SZÁDECZKY GYULA e. i. rector, elnök.

Dr. MOLDOVÁN GERGELY prorector-helyettes.

Dr. KISS MÓR	} dékánok	Dr. FARKAS LAJOS	} prodékánok
Dr. KENYERES BALÁZS		Dr. SZABÓ DÉNES	
Dr. CHOLNOKY JENŐ		Dr. PÓSTA BÉLA	
Dr. APÁTHY ISTVÁN		Dr. FABINYI RUDOLF	

Jegyzett :

Dr. SZEMLER JENŐ, egyetemi tanácsjegyző.

Az egyetem tanácsa az Aulába bevonulván, elnök az alábbi beszéddel nyitotta meg a nyilvános díszülést :

TEKINTETES EGYETEMI KÖZGYÜLÉS!
TISZTELT ÜNNEPLŐ KÖZÖNSÉG!

Ebben az iskolai évben másodszor jöttünk össze azért, hogy egyetemünk kiváló növendékét „sub auspicijs Regis“ doktorrá avassuk.

Mióta Ő császári és apostoli királyi Felsege legkegyelmesebb Urunk legfelsőbb elhatározásával 19 év előtt megengedni méltóztatott, hogy ez az avatás rendszeresen megújíttassék és hogy Egyetemünk hallgatói közül erre a legfelsőbb kitüntetésre minden évben egy ifjú javaslatba hozassék, a folyó tanév elejéig összesen 17 ifjút érte ez a kiváló szerencse.

E tanév különösen gazdag a sub auspicijs Regis doctorrá avatásban, mert folyamán immár a harmadik vár erre az ünnepélyes szertartásra.

Üdvözlöm ez alkalomból Egyetemünk Tanácsát, üdvözlöm továbbá Egyetemünk Tanáriskarát, melynek tagjai közül többen örömmel győződhetnek meg a mai ünnepünkön is affelől, hogy tanításukkal újabban elhintett magvak különösen fogékony talajra is jutottak, ahol nemesak meggyökereztek, hanem immár a legszebb termés reményére jogosítanak.

Köszöntöm erre a reménységre érdemes szerencsés ifjút, aki szüleitől öröklött tehetségét szorgalmával és ernyedetlen kitartással kedvező körülmények között annyira felhasználta, hogy egész tanulmánya alatt a legkiválóbbak egyike volt és immár önálló tanulmányával is társai közül kiemelkedve, alkalmat adott erre a fényes ünnepre.

Üdvözlöm az egybegyült Közönséget, amely részt óhajt venni Egyetemünk ünnepén, ezzel Egyetemünk iránti érdeklődését árulja el; amely együtt érez velünk, tudva azt, hogy amikor tanítványaink legérdemesebbjeit megtiszteljük, akkor azt a munkát becsüljük meg, melytől hazánk jövője, boldogulása, jobb sorsa nagy mértékben függ.

Üdvözlöm Egyetemünk hallgatóit, akik eljöttek, hogy volt társuk ünnepeltetésében gyönyörködjenek, akik a mai nap tanúságából lelkesedést óhajtanak meríteni kötelességük bízgó, ernyedetlen teljesítésére. Tanulják itt meg, hogy az egyesek becsületes, kitartó munkája veti meg az alapját nemcsak az illetők sorsának, hanem a haza, az egész emberi társadalom előmenetelének is. Tanulják meg, hogy a jövő az ő kezükbe van letéve, hogy a fejlődés rendjén nekik jobbaknak, tudósabbaknak, különbeknek kell lenniök elődjeiknél.

Ebben a reménységben nyitom meg Egyetemünk Közgyűlését és felkérem a jog- és államtudományi Kar Dékánját, méltóztassék Dr. GAJZÁGÓ LÁSZLÓ sub auspiciis Regis doctorrá avatásának ügyét előterjeszteni.

Dr. Kiss MÓR dékán felolvassa a jog- és államtudományi karnak GAJZÁGÓ LÁSZLÓNAK az 1910. 11. tanévre szólólag „sub auspiciis Regis” ünnepélyes doktorráavatására vonatkozólag az Egyetem Tanácsához intézett előterjesztését, valamint az Egyetem Tanácsának a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrhoz intézett felterjesztését, úgyszintén a nevezett Miniszter úrnak a legmagasabb királyi elhatározásáról szóló 1912. évi februárius hó 5-én 11492 szám alatt kelt leiratát, mely szerint

„Ő császári és apostoli királyi Felseége, Bécsben f. évi januárius hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a legmagasabb Nevét viselő kolozsvári tudományegyetemen az 1910—1911. tanévre szólólag GAJZÁGÓ LÁSZLÓ a jogtudományok doktorává sub auspiciis Regis felavattassék s egyúttal BALOGH JENŐ államtitkárt felhatalmazta, hogy e részben legmagasabb Nevében közben járjon.”

Az Egyetem Tanácsa a Miniszter úrnak leiratából örömmel értesülvén arról, hogy az ülést a király képviselője megjelenésével fogja szerencséseltetni, Elnök felkéri Dr. MOLDOVÁN

GERGELY prorektor-helyettest és Dr. Kiss MÓRT, mint a felavatandó illetékes karának dékánját, hogy Ő Felsege képviselőjét az ülés megnyitáról értesítsék; az ülést pedig a küldöttség visszaérkeztéig felfüggesztvén, az Egyetemi Tanács a kir. Képviső fogadása végett a teremből eltávozott.

A megérkező kir. Képviselőt a Rector Magnificus az Egyetemi Tanács élén az előcsarnokban fogadván, őt a részére előkészített díszhelyre kíséri és a következőkben üdvözi.

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

Különös örömünkre szolgál, hogy ebben a tanévben másodszor van szerencsénk Méltóságodhoz Egyetemünk legfényesebb ünnepélyén, mint apostoli királyunk legmagasabb személyének képviselőjéhez.

Mert azt hisszük, hogy azt a fényt, amelyet a magyar szent korona ragyogása jelent Egyetemünk doctorrá avatási ünnepélyén, senki sem tudná bensőbbé, melegebbé tenni, mint éppen Méltóságod, aki magas hivatalában állandóan atyai jóságos érülettel foglalkozik Egyetemünk ügyeivel, aki erre a hivatalra az elhívást az egyetemek érdekében a legmegfelelőbb helyen, az egyetemi katedrán érdemelte ki, ahol a tudomány kincseinek szeretetteljes, bőkezű osztogatásán kívül mint kutató a tudás világító lángjának fokozásában is bőségesen kivette a maga részét.

Méltóságodnak Királyi Képviselői megjelenése nem azt a szokatlanul vakító fényt hozza közénk, amelyet a nap sugarai árasztanak a fehér hőmező magaslatain, ahol azt dideregve, a megilletődés, a félelem érzetével csodáljuk meg; hanem azt a várva várt, kedves tavaszi napfényt mosolyogja közöttünk, amelynek üde, zöld lombokon átszűrődő sugarait élvezettel fogadja be szemünk, amelynek meleg sugarai nem verődnek vissza a fagyos világűrbe, hanem termékenyítőleg itt maradnak, új életet fakasztanak számunkra.

Ezek alapján Egyetemünk Tanácsa nevében is a Királyi Korona iránt tartozó legmélyebb tisztelettel, de egyben a legőszintébb meleg szívvel van szerencsém üdvözölni Meltóságodat és kérem, legyen kegyes megengedni, hogy Egyetemünk Közgyűlését újból megnyithassam és az ünnepélyes doctorrá avatás szertartását megkezdhessük.

Az üdvözlő beszéd végeztével Elnök felszólítja a jelöltet köszönete elmondására.

A jelölt a számára kijelölt helyről a királyi Képviselő úr elé járul és a következő köszönetet mondja:

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

A legmélyebb hódolattal járulok Méltóságod, mint Felsőges Urunk és Királyunk legmagasabb személyének képviselője elé. Meghatott lelkemben soha el nem enyésző hálával köszönöm a kegyet, hogy Uram és Királyom engem a mai kitüntetésre méltat. Örömtől magasztosultan, igaz szívből fogadom, köszönetem zálogaként, hogy teljes életemben mindig, minden törekvésemet mint hű alattvaló, Királyom szolgálatára, szeretett hazám javára és dicsőségére fogom szentelni.

A jelölt helyére visszatérvén, Elnök felszólítására felolvassa „A korlátolt felelősségre alakult társaság“ című doktori értekezését.

Ennek megtörténte után pedig a tanácsjegyző által olvasott minta szerint leteszi a szabályszerű esküt.

Ezután Dr. Kiss MÓR a jog- és államtudományi kar dékánja, Dr. GAJZÁGÓ LÁSZLÓ jogtudományi doktorjelöltet doctorrá avatta, az Egyetem Tanácsa pedig a szokásos módon doctorrá fogadta.

A jelölt helyére visszatérvén, miután doctorrá avatását megköszönte, az elnöklő Rector Magnificustól átvette doktori oklevelét és annak felszólítására a kir. Képviselő úr elé járult.

Méltóságos Dr. BALOGH JENŐ, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi államtitkár úr, mint Ő Felsége legmagasabb személyének képviselője, a következő beszédet intézte a kitüntetett doktorhoz:

Ő csász. és ap. kir. Felsége másodízben méltóztatott legkegyelmesebben felhatalmazást adni nekem arra, hogy a legmagasabb Nevét viselő kolozsvári tudományegyetemen a legfelsőbb védnökség melletti doktoravatás alkalmával legmagasabb személyének képviselőjeként eljárjak.

Alattvalói hódolattal és mély hálával vettem Ő felsége kitüntető kegyének ezt a jelét és annál nagyobb örömmel jelentem meg a mai lélekemelő ünnepélyen, mert bizonyára alkalmas lesz e szép város oktatásügyének örvendetes fejlődéséről újabban is meggyőződést szerezni.

Az első szó, amelyet Önhöz, fiatal barátom, intézni óhajtok, figyelmeztesse Önt a legfőbb kötelességre, amely mai ünnepeltetéséből Önre hárul, a hálára, amellyel az isteni Gondviselés kegyelmének és felséges Királyunknak tartozik.

Az alattvalói hűség érzése lelkesítse Önt, hogy mindenkor gondosan ápolja lelkében a koronás király és a magyar nemzet hű tagjai közt azt az áldásos összhangot, amely az alkotmány visszaállítását követő évtizedekben hazánk békés, örvendetes haladásának biztos alapja volt és jövőre is feltétele lesz.

Amikor Ön, Doktor Ur, pályájának eddigi legnagyobb forduló pontján, a tanulmányi évek befejeztével az életbe lép, Magyarország is jelentős átalakulás előtt áll.

Ha visszaszáll a lelkem hazánk évezredes történetébe, azt a kort, amelyben élünk, avval a dicsőséges korszakkal hozhatnám párhuzamba, amely a múlt század negyvenes éveinek elejétől fogva mai alkotmányunknak, gazdasági és társadalmi viszonyaink epochális átalakulásának alapjait lerakta.

Ilyen komoly időkben különösen szükség van arra, hogy Ön és azok a fiatal társai, akik

akár ezen, akár a másik egyetemen oly ifjan részesültek a királyi kegynek buzdító elismerésében és akik Istentől adott tehetségeik, példás szorgalmuk és saját érdemükből szerzett tudásuk által kortársaik élén járnak, az intellektuális osztálynak olyan kiválasztott kis csapatát alkossák, amely példát mutasson a főiskolákról kikerült társaiknak arra, miképen kell lelkiismeretesen és híven teljesíteni kötelességeinket a haza, a magyar nemzet és az országnak mai örvendetes, demokratikus haladása korában valamennyi polgártársunk iránt.

A negyvenes évek nagy férfainak ama szuggesztív befolyásából, amely fiatalságomtól fogva rám a legnagyobb benyomást gyakorolta, vegyen Ön is példát, merítsen ünnepnapokon lelkesedést és köznapi munkájában szent ihletet. Újítsa fel lelkében azoknak a halhatatlanoknak emlékét, akikre mi, kicsi és egyéni küzdelmeink közepette oly ritkán gondolunk. Tanulja meg példájukból, mikép kell minden más felett, némán, nem hangos szóval, hanem csendes munkával szeretni és mikép kell csüggedés nélkül, önzetlenül szolgálni a hazát. Jegyezze meg, hogy fenséges imádság az a munka, amelyet a haza javáért végzünk.

Akárhol jár az ország határain kívül s a nagyobb és szerencsésebb nemzetek haladását vágyódva, szinte irigykedve bárhol nézi, mindig Magyarországon függjön tekintete és mindig azon elmélkedjék, mikép lehetne nemzetünk jövőndő nagyságát bölcs mérséklettel, de szakadatlan előretörekvéssel szolgálni.

A magyarnak lelkesítő színeit viselő trikoloron, amelyet kezébe kell vennie, álljanak mindig ezek a jelszavak: a magyar nemzetért, a tudományért, hazánk haladásáért folyton előre!

Mégegyet szeretnék különösen az Ön lelkébe vésni. Amint a régóta várt és ifju pompában, virágos lombbal ékesen ime megjelent tavasznak kellemes napjait és heteit gyakran megzavarják a muló viharok és a májusi fagy,

ügy hazánkra is, amely czredéves léte mellett a népek tömegében még ifju ország, néha önző vagy makacs fiainak hibájából, gyakran a végzet rendeléséből, megrázkódtatások, sőt, bár óvna tőle a kegyelmes Gondviselés, nehéz évek is várhatnak. Bizva bizzék Ön, fiatal barátom akkor is, mikor én már az örök álmat alszom, hogy hazánk és nemzetünk igazi felvirágzásának, békés megerősödésének, nagyságának jövő évtizedei és századai csak ezután fognak következni.

Az a királyi gyűrű, amelyet Felséges Urunk parancsából hozok, legyen jelképe a szoros kapcsolatnak, amely Önt mostantól fogva, munkabírásának legszebb évein át a tudomány művelésével, az elméleti búvárkodással majd összeköti.

Szilárd az a hitem, hogy ezen kötelességeinek lelkiismeretesen eleget fog tenni. Ebben a reményben vegye át ime Felséges Urunk szép ajándékát és fogadja további munkásságához legjobb kívánságaimat.

A királyi Képviselő beszédének végeztével Ő Felsége a király ajándékát az új doktornak átadta, aki azt átvéve, szótlán meghajlás után helyére visszatért.

Erre a Rector Magnificus a következőképen üdvözölte az Egyetem új doktorát.

EGYETEMÜNK IFJÚ DOCTORA SUB AUSPICIIS REGIS!

Szerencsét kívánok Önnek ahhoz a fényes kitüntetéshez, amelynek immár részese. A mai világban sok a hamis gyémánt, több tán, mint a valódi. Sajnos, az emberek is nagyon sokszor alakoskodnak hamis erkölcsökkel.

Azok a gyémántok, amelyek a Felség kegyéből nyert gyűrűjét ékesítik, igazi gyémántfényt tükröznek, az igazi gyémánt tűzével ragyognak. Ez legyen az Ön életének a symboluma. Ezt várja Öntől Egyetemünk, amelynek doctora, ezt várják mindazok, akik ma itt és másutt együtt ünnepelnek velünk, ezt várja a magyar Haza. Legyen ereje ennek a várakozásnak megfelelni.

Majd fölemelkedvén helyéről a Rector a Tanácssal együtt, a Királyi Képviselő felé fordul és ekként végzi beszédét:

MÉLTÓSÁGOS KIRÁLYI KÉPVISELŐ ÚR!

Fogadja legmélyebb hálás köszönetünket, hogy ünnepélyünkön megjelenni és Egyetemünk ifjú, reményteljes Doctorához honszeretettől áthatott szép beszédet intézni méltóztatott. Egyben kérjük Méltóságodat, kegyeskedjék alattvalói hűségünket, mély hódolatunkat és a legfelsőbb kitüntetésért, — melyben Ő császári és királyi apostoli Felsége Egyetemünk ifjú doctorát részesítette, — leghálásabb köszönetünket a trón számolyához juttatni.

Ezek után azzal a forró kívánsággal zárom be Egyetemünk Közgyűlését, hogy Eljen a Király!

Elnöklő Rector ezután a Királyi Képviselő elé járul és az Egyetem Tanácsával a teremből kikiséri.

Kmft.

3. FÜGGELÉK.

**Jelentés az athénei tudományegyetem
jubileumáról.**

TEKINTETES EGYETEMI TANÁCS!

Görögország nemzeti tudományegyeteme fennállásának 75 éves fordulójára, a f. évi április 7. és következő napjain rendezett jubileumon a kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem, valamint a magyar közoktatásügyi kormány képviselőjében a nyert megbízatáshoz képest megjelentem. Az egyetem a maga ünnepét kapcsolatosan rendezte az orientalisták XV. nemzetközi congressusával. Mindkettő megnyitása április 7-én, husvét első napján, az Akropolison, a Parthenonban, az ó-görög építészeti remekének falai közt folyt le. Ünnepi beszédeket a király és királyi udvar, nagy ünneplő közönség, nagyszámú külföldi küldött jelenlétében a trónörökös, G. Alexandris közoktatásügyi miniszter, Spyr. Lambros egyetemi rector mondottak, három üdvözlő beszéd pedig a külföldi kormányok, tudományos testületek és intézetek nevében hangzott el. Az ünnepség hangulatából megkapóan emelkedett ki az új életre kelt nemzet lelkes törekvése a kulturális előhaladásra, bizalma kormánya s maga vállvetett munkásságának sikerében.

Másnap az egyetem külön ünnepét tartották az aulában. Főtárgya az üdvözlő iratok átnyújtása volt, a minnek rendén átadta alóírt is egyetemünk díszes kiállítású és alább közölt üdvözlését, a melyet dr. Csengeri János kartársunk fordított le szép latin nyelvre. Az üdvözlő iratoknak egész özöne érkezőn, a külföldi küldöttek közül, előleges megállapodás szerint, minden állam nevében csak egy-egy üdvözölhette előszóval is az egyetemet. Hazánk részéről e tisztelet, az előleges közös értekezleten tett aján-

lásom értelmében, dr. Goldziher Ignác, budapesti egyetemi tanár, nagytekintélyű orientalistánk végezte.

Az egyetem jubileuma alkalmából nagyszámú tudóst választott meg tiszteletbeli doktora sorába. Hazánkból e kitüntetésben dr. Pecz Vilmos, egyetemünk volt tanára, jelenleg budapesti egyetemi tanár, az újjörög nyelv jeles művelője részesült.

A szíves vendéglátásban a congressusi és jubilaris napok alatt bőven volt részünk, a trónörökös, az egyetem, a rector, az ifjúság, a tudományos intézetek, Schliemann Henrik özvegye vetekedtek a küldöttek előzékeny fogadásában, a dynastia szakadatlan részvéte pedig a nemzet örömeiben és a tudomány ünnepében a legnagyobb tiszteletet váltotta ki.

A Tekintetes Egyetemi Tanács iránt kiváló tisztelettel
Kolozsvár, 1912 május hó.

Dr. Schilling Lajos,
ny. r. tanár.

Az athénei tudományegyetemhez intézett üdvözlő irat szövege :

RECTOR ET SENATUS ACADEMICUS UNIVERSITATIS
LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE FRANCISCO-
JOSEPHINAE KOLOZSVARIENSIS

RECTORI MAGNIFICO SENATUIQUE INCLITO ACADEMICO
UNIVERSITATIS LITTERARUM CAPODISTRIACAE
ATHENIENSIS SALUTEM ET HONOREM!

Si — ut Pericles, dixit — Athenae Graeciae magistra erant, Graecia ipsa totius orbis terrarum magistra facta est. Namque eius in focus per longa saecula ardebat flamma libertatis civium, cogitationis artiumque liberalium, qua mentes gentium illustratae, pectora sensibus magnificis ditata sunt. Mox illa lux atris nubibus obtegebatur: ingenium indolesque oppressa erant, monumenta Graeciae destruebantur, heroes libertatis in vincula sunt conjecti. Non tamen lux illa exstingui poterat: nubibus illis a gentibus beneficiorum memoribus et ab ipsa natione Graeca rediviva disiectis, Phoebus denuo liberam gentem radiis

collustravit, posteri autem maioribus digni focum litteris artibusque extruxerunt, cum Universitatem litterarum Athenis condiderunt.

Natio Hungarica, cum iisdem armis in extremum paene discrimen adducta esset, quibus Graecia oppressa tenebatur, libertatis Graecorum restituendae partem capere non potuit. Sed nunc jam rebus Hungariae constitutis, una cum ceteris salutem damus plurimam Universitati Atheniensi annum septuagesimum quintum agenti et celebranti. Atque haec salutatio a natione mittitur sorte sua Vobis propinqua. Et nos ex cultu humano perantiquo originem ducimus. Etenim cultum atque humanitatem Babyloniam gens olim Turanica condidit et fuit quondam aetas in qua sedes regum Hungaricorum in cultu atque humanitate gentium Europaeorum magnopere florebat. Nunc autem post tot discrimina rerum Hungari, progenies gentium illarum Turanicarum magnitudine ingenii Graeci elati ex animo sententia optant, ut Universitas litterarum Atheniensis Capodistriaca in cultu humano civilique semper ut Pharus luceat.

Datum in libera regia civitate Kolozsvár anno millesimo non-
gentesimo duodecimo, ante diem decimum quartum Kalendas Martias.

4. FÜGGELÉK.

A kolozsvári tudományegyetem tanítószemélyzetének irodalmi működése az 1911/12. tanév alatt.

A jog- és államtudományi karban.

I. DR. NAVRATIL ÁKOS ny. r. tanár:

A drágaság okairól. (Pénzügyi Szemle, 1912. márcziusi szám.)

II. DR. SOMLÓ BÓDOG ny. r. tanár:

Dast Wertproblem. (Zeitschrift für Philosophie und philosophische kritik. 145. köt.)

III. DR. KENÉZ BÉLA ny. r. tanár:

A socialismus irodalomtörténete. (Budapesti Szemle 1911. novemberi szám.)

IV. DR. MENYHÁRTH GÁSPÁR ny. r. tanár:

1. Az ingó jelzálogról. (Erdélyrészi Jogi Közlöny 1911 okt.)

2. A kisajátítást kérő elállási jogáról. (Erdélyrészi Jogi Közlöny 1912.)

V. DR. BOÉR ELEK ny. r. tanár:

1. Magyar közigazgatási és pénzügyi jog. (1912. I. k.)

2. A közigazgatási alkalmazottak képzése és a gyakorlati közigazgatási vizsga. (Erdélyrészi Jogi Közlöny 1911. 12. sz.)

*Az orvosi karban.**Leiró és tájboncztani intézet.*

DAVIDA JENŐ dr. tanársegéd:

1. Vizsgálatok a koponyavarratok és synchondrosisok csontosodásáról. (Erd. Muz. Egly. Értesítője.)
2. Reinke. Kurzes Lehrbuch der Anatomie des Menschen című művének fordítása. (Zsigertani és értani rész).

Gyógyszertani intézet.

I. JAKABHÁZY ZSIGMOND dr. adjunctus és ISSEKUTZ BÉLA dr. tanársegéd:

Gyógyszerismereti tankönyv. I. kötet.

✓ II. ISSEKUTZ BÉLA dr.:

1. Über die Wirkung des Morphins, Kodeins, Dionins und Heroins auf die Atmung. (Pflüger, Archiv für die ges. Physiologie 142. K. 1911. év.)
2. Az érző idegvégeket bénító gyógyszerek együttes alkalmazásánál fokozódik-e azok hatása? (E. M. E. Értesítő XXXIII. kötet III-dik füzet, 1911. év.)
3. Über den Synergismus der Lokalanästhetika.
4. Über den Synergismus von Opiumalkaloiden.
5. Über den Antagonismus zwischen Opiumalkaloiden und dem Apomorphin. (Pflüger, Archiv für die ges. Physiologie 145. kötet, 1912. év.)
6. A pantoponról. (Orvosi Hetilap, 56-dik évfolyam 32—33. szám, 1912. év.)

Egyetemi gyógyszerertani intézettel kapcsolatos egyetemi gyógyszerertár.

FERENCZ ÁRON dr. vegyész és DAVID LAJOS gyakorinok:

A Hyperolról (Gyógyszerészeti Hetilap 1911. évi 84. füzet).

Általános kór- és gyógytani intézet.

I. LÖTE JÓZSEF dr. nyilv. r. tanár:

1. Beiträge zur experimentellen Wut der Vögel. (Pester medicin. — chirurg. Presse. Jahrg. 1911. No. 45.)

2. Neuere Beiträge zur experimentellen Froschwut. (Pester medicin. — chirurg. Presse. Jahrg. 1911. No. 46.)

3. Néhány szó a növényi drogok ismertetéséhez az új magyar gyógyszerkönyvben. (Gyógyszerészi Hetilap 1912. évf. 9. sz.).

II. KONRÁDI DÁNIEL dr. adjunctus, m.-tanár:

1. A koleráról. Előadás az E. M. E. vajdahunyadi vándorgyűlésén 1911. október 8-án. (Megjelent a vándorgyűlés emlékkönyvében).

2. A tuberkulosisról. Ismeretterjesztő előadás az E. M. E. jog- és társadalomtudományi szakosztályában 1911. nov. 3. (Megjelent a „Család és Iskola“ 1912. évf. 8. sz.).

3. Hogyan lehetünk hosszú életűek? Ismeretterjesztő előadás az iparos ifjaknak 1911. nov. 19. (Megjelent a „Család és Iskola“ 1911. évf. 19. és 20. sz.).

4. Typhus és Paratyphus B. bacteriumok a kolozsvári vízvezeték vizében. Előadás az orvosi szakülésen 1912. jan. 27. (Megjelent az „Értesítő“ 1912. 1. füzetében).

5. A fertőző betegségek socialis jelentősége. Ismeretterjesztő előadás az E. M. E. jog- és társadalomtudományi szakosztályában 1911. okt. 20. és 27.

6. Hogyan védhetjük meg a gyermekeket a fertőző betegségek ellen? Előadás a gyermekügyi értekezleten 1911. nov. 10.

7. A váltólázzról. Ismeretterjesztő előadás az iparos ifjaknak 1912. febr. 25.

8. Az alkohol hatása a szervezet védőanyagaira. Előadás az alkohol ellenes szövetség 1912. jun. 30-án Gyergyószentmiklóson tartott közgyűlésén.

9. Tartott a munkásgymnasiumban az első félévben 12, a második félévben 8 előadást.

Az intézet végzi Kolozsvár és Besztercze városok vízvezetékeinek bakteriologiai vizsgálatát.

Kórbonczati és kórszövettani intézet.

I. BUDAY KÁLMÁN dr. ny. r. tanár:

1. Zur pathologischen Anatomie des Paratyphus. Centralblatt f. Bakteriologie. 60. Bd. 1911.
2. A kórszövettan és a kórvegytan újabb érintkezési pontjai. (Orvosképzés. 1911).

II. VESZPRÉMI DEZSŐ dr. adjunctus, cz. ny. rk. tanár:

1. A periarteriitis nodosáról. (Orvosi Hetilap 55-ik évf. 1911).
2. Über die Periarteriitis nodosa. (Ziegler's Beiträge z. path. anat. etc. Bd. 52. 1911).

III. MARSCHALKÓ TAMÁS dr. egyet. ny. r. tanár és és VESZPRÉMI DEZSŐ dr. adjunctus.

1. Szövettani és kísérletes vizsgálatok a salvarsan-halálra vonatkozólag. (Orvosi Hetilap 56-ik évf. 1912.)
2. Histologische und experim. Untersuchungen über den Salvarsantod. (Deutsche Med. Woch. 1912.)

IV. ZACHER PÁL dr. I. tanársegéd:

1. Das Sarkom des Gebärmutterhalses. (Vértes Oszkár dr-al együttesen) Zeitschr. f. Geburtshülff. u. Gynäkologie 70. kötet.
2. Prostatarák osteoplastikus csont áttétekkel. (Budapesti Orvosi Ujság Urologia melléklete 1911).
3. A légző utakba jutott idegen testek által okozott tüdőelváltozások. (Bemutató az Erd. Múz. Egyl. 1912. febr. 17-iki Szakülésén).

Belgyógyászati klinika.

I. JANCsó MIKLÓS dr. ny. r. tanár:

A hasi hagymáz kórismézése. (Orvosképzés 1912. évf. 1—3. füzet).

II. ELFER ALADÁR dr. adjunctus, m. tanár:

Über das Trocknen von Geweben und Blut für die Darstellung von Lipoiden. (Biochemische Zeitschr. 1912. XL. kötet 1. és 2. füzet).

III. NAGY SAMU dr. I. tanársegéd:

1. A scleromáról („Orvosi Hetilap” 1911).
2. Über das Sklerom (Centralbl. f. Bact. u. Parasitenkunde etc. 1912. 62 Bd.).

IV. KAPPEL IZIDOR dr. II. tanársegéd:

1. Complementum kötési vizsgálatok scarlatinában és morbilliben (Orvosi Hetilap 1912. 3. sz.).
2. Untersuchungen über Komplementbindung bei Scharlach und Masern (Wiener Klin. Wochenschr. 1911. No. 37)
3. Védekezés a gyermekkori fertőző betegségek ellen. (Előadatott az „Anyák Iskolájá”-ban 1912. márczius 11).

V. KAPPEL IZIDOR dr. és PURJESZ BÉLA dr.:

Adatok az emberi vérsavó törési indexének megváltozásához a különböző fertőző betegségekben. (Előadatott az Erd. Múz. Egylet orv. szakosztályának 1912. márczius 16-án tartott ülésén).

VI. PURJESZ BÉLA dr. és PERL OTTÓ dr.:

A typhus bacillusok kimutathatósága a szájürből hasi hagymáz eseteiben. (Előadatott az Erd. Múz. Egylet orv. szakosztályának 1912. máj. 11-én tartott ülésén).

VII. ÁCS-NAGY ISTVÁN dr. II. tanársegéd:

A köpetfehérje klinikai értéke a légzőszervi megbetegedések — főleg a tüdőtuberculosis körjelzésében. (Előadatott az Erd. Múz. Egyl. orv. szakoszt. 1912. május 11-én tartott ülésén).

VIII. HATIEGAN GYULA dr.:

1. A morbus Basedowi és a struma vérképe. (Előadatott az Erd. Múz. Egyl. orv. szakoszt. 1911. okt. 28-án tartott ülésén).
2. Adatok az eosinophilia klinikai jelentőségéhez. (Előadatott az Erd. Múz. Egyl. orv. szakoszt. 1911. nov. 15-én tartott ülésén).

Sebészeti klinika.

I. MAKARA LAJOS dr. ny. r. tanár:

1. „Bélszükület az elhalt vékonybélrészlet kimetszése után, a Murphy gomb eltávolítása és a szükület kimetszése a gyökeres sérvműtét kapcsán három és félév múlva“. (Erd. Múz. Egly. szakülése 1912. május 4.)

2. „A nyílt sérülések ellátásáról“. (Orvosképzés. 1912. 4—5. f.)

3. „A kerek gyomorfelekélyek sebészi kezeléséről“. (M. Sebésztársaság 1912. V. nagygyűlés.)

4. „A hólyagkövek sebészetéről“. (M. Seb. társ. V. nagygyűlés. 1912.)

II. HEVESI IMRE dr. adjunctus, cz. ny. rk. tanár:

Gyermekkori arthritis deformans esete. (E. M. E. szakülése 1912. márczius 16.)

III. STEINER PÁL dr. I. tanársegéd:

1. Esetek a vese sebészet köréből. (E. M. E. szakülése 1911. okt. 28.)

2. Beiträge zur Prostatektomie. Deutsche Gesellsch. für Urologie III. Congressusa (Wien 1911. szept. 10.)

3. Ueber polyzystische Nierentumoren. (Folia Urologica 1912. VI. kötet.)

4. A hólyag-, prostata- és húgycsökövek sebésze. Magyar Sebésztársaság 1912, V. nagygyűlés. (Referatum.)

5. Esetek a vesekösebészet köréből. (Magyar Sebésztársaság 1912. V. Nagygyűlés.)

6. Nephrektomia után kilencz hóval jelentkezett anuria és terhesség. (Magyar Sebésztársaság 1912. V. Nagygyűlés.)

IV. VIDA KOVICH KAMILL dr. II. tanársegéd:

1. Subkután májrepedés esete. (Erd. M. E. 1911. okt. 14. szakülése.)

2. A koponyába jutott idegen testek helyének egyszerű meghatározási módja. (E. M. E. 1912. május 4. szakülése és a Magyar Sebésztársaság V. nagygyűlése.)

3. A felkarcsont bütyök feletti töréseinek egyszerűbb kezelési módja kettős nyújtókacs segítségével. E. M. E. 1912. márczius 2. szakülése és az „Orvosi Hetilap“ 1912. évfolyama.

V. GYERGYAI ÁRPÁD dr. tanársegéd, egyet. m. tanár:

1. Neue Methode und neues Instrument für die Durchleuchtung des Siebbeinlabyrinths, der Kieferhöhle, des Mittelohres und der Augenhöhle. Deutsche Med. Wochenschrift 1911. No 35. és Verhandl. des III. internat. Laryngo-Rhinologen-Kongresses. 1911.

2. Weitere Erfahrungen mit meiner Methode zur direkten Besichtigung des Nasenrachens, der hinteren Nasenpartien und des Tubeninneren. — Verhandl. des III. internat. Laryngo-Rhinologen-Kongresses. 1911. 485. lap.

3. Über mein Verfahren zur direkten Untersuchung des Nasenrachens und der Ohrtrompete. Zeitschrift für Laryngologie etc. 1912. Heft 1.

4. Az orrgarat és fülkürt direkt vizsgálásáról. Előadás a Budapesti kir. orvos egyesület „Orr-gégészeti szakosztály” 1912. februárius havi ülésén.

5. Az új átvilágító eljárásom. Bemutatással. Előadás a Budapesti Orvos-Egyesület Orr-gégészeti szakosztályának 1912. év februárius havi ülésén.

VI. HIRSCH HUGÓ dr. másodorvos:

Koponyasérülések. E. M. E. 1911. okt. 21. szakülés.

VII. KRCSMÉRY KÁROLY dr. másodorvos:

Az arc féloldali óriás növése. E. M. E. 1911. nov. 11. szakülés.

VIII. HÖNCZ KÁLMÁN dr. m. tanár:

1. A heveny Highmour úr lob kezelése. (Megjelent a Stomatologiai Közlöny 1911. szept.—decemberi III—IV. füzetében.)

2. Nekrológ Rudas Gerő dr. egyet. m. tanárról. (Megjelent a Fogorvosi Szemle 1912. év II. füzetében.)

Szülészeti és nőgyógyászati klinika.

Dolgozatok:

VÉRTES OSZKÁR dr. I. tanársegéd:

1. A mélnyak sarcomája (dr. Zacher Pállal) Gyógyászat 1911. 29. sz.

2. Das Sarkom des Gebärmutterhalses Zeitschrift für Geb. u. Gyn. Bd. LXX.

3. Petefészek kiirtások közvetlen befolyása a havi bajra, egyúttal adatok az ovulatio és menstruatio kérdéséhez. (Orvosi Hetilap „Gynaekologia“ cz. melléklete 1911. 3. sz.)

4. Der unmittelbare Einfluss der Ovariectomie auf die Menstruation, gleichzeitig Beiträge zur Frage der Ovulation und Menstruation. Gynaek. Rundschau. 1912.

5. Die Auslösung von Überempfindlichkeitserscheinungen durch körpereigene Eiweissubstanz und ihre Klinische Bedeutung. (Wolff-Eisnerrel együttesen: Münchner mediz. Wochenschrift. 1912. 21. sz.)

Szakülési előadások:

I. VÉRTES OSZKÁR dr. és ZACHER PÁL dr.:

Sarcoma polyposum cervicis uteri 1911, IV. szakülés, február 18-án.

II. VÉRTES OSZKÁR dr.:

Fibromyoma néhány érdekesebb példánya, 1911. V. szakülés, február 25-én.

III. BLÁZSEK EMILIA dr.:

Ovarialis cysták érdekesebb complicatioival. 1911. IX. szakülés, április 8-án. Bélsarcoma operált esete, 1911. XXII szakülés, december 9-én.

IV. BÜCHLER DEZSŐ dr.:

Portio tuberculosis esete. 1911. VIII. szakülés, április 1-én. Diabetes insipidus esete. 1911. XIX. szakülés. nov. 8-án. Terhes méh kiirtása rák miatt. 1912. II. szakülés, február 3-án.

Szemészeti klinika.

I. IMRE JÓZSEF dr. ny. r. tanár:

1. Adatok az alkalmazkodás tanához I., II. közlem. („Szemészet“ 1911. 3-ik és 1912. 1. szám.)

2. A közellátó szemek kezelése. („Orvosképzés“ 1912. 6—7. szám.)

3. Az alkalmazkodás, tanának mai állása. (Előadás az E. M. E. orvosi szakosztályában.)

II. V'CAS Gy. dr. és DEMAND A. dr. tanársegédek :

Irodalmi jelentések és kivonatok a „Szemészet” számára.

Ideg- és Elme gyógyászati klinika.

I. LECHNER KÁROLY dr. ny. r. tanár :

1. Az elmefogyatékokokról. (az „Orvosképzés” 1911. évfolyamának 8. füzetében.)

2. A gyermek kóros, szellemi világa. — Előadások 1912. évi márczius 18-án az „Anyák iskolájában.” — („Gyógyászat” 1912. évfolyamában.)

II. SZABÓ JÓZSEF dr. I.-ső tanársegéd :

1. Éber szuggesztio által előidézett hiszteriás rohamok egy család valamennyi tagjánál. (Előadatott az 1911. decz. 2-ki orvosi szakülésen.)

2. A patelláris reflex megjelenése izomsorvadásos „tabes dorsalis” előrehaladott stádiumában. Előadatott az 1912. márczius 2-ki orvosi szakülésen. (Értesítő XXXIV. kötet.)

III. DEÁK ISTVÁN dr. II-ik tanársegéd :

1. „Paralysis bulbaris apoplectiformis acuta” esete. (Előadatott az 1912. évi márczius 16-ki orvosi szakülésen.)

IV. BENEDEK LÁSZLÓ dr. és DEÁK ISTVÁN dr. II-dik tanársegédek :

1. Differenciák a „paralytikusok” és a „praecoxosok” vérsavói között „immun haemolysin”-produkció kiváltása szempontjából. (Előadatott az 1912. április 27-ki orvosi szakülésen.)

Bőr- és bujakórtani klinika.

I. MARSCHALKÓ TAMÁS dr. egy. ny. r. tanár :

1. In welcher Konzentration sollen wir die Cl Na Lösung zu unseren intravenösen Salvarsaninjectionen benutzen? (Deutsch. Med. Woch. 1911. No 12.)

2. Ueber die ungenügende Dauerwirkung der neutralen Suspension von Salvarsan bei Syphilis. (Deutsch. Med. Wochenschrift. 1911. No 5.)

3. Ein Fall schwerer Intoxikation (Arsen?) im Anschluss an eine intravenöse Salvarsaninjection, nebst weiteren Bemerkungen über die Entgiftung dieser letzteren. (Deutsch. Med. Wochenschrift. 1911. No 37.)

4. A salvarsan intravenás alkalmazásánál előforduló súlyos reakciók és azok megakadályozásáról. (Gyógyászat 1911.)

5. Ueber Neosalvarsan. (Deutsch. Med. Wochenschrift. 1912. No 34.)

6. A Neosalvarsanról és pár aphorisma a syphilis gyógyításról. (Orvosi Hetilap, 1912. No 33.)

II. MARSALKÓ TAMÁS dr. és VESZPRÉMI DEZSŐ dr.:

1. Szövetteni és kísérleti vizsgálatok a salvarsan halálra vonatkozólag. (Előadta Marschalkó T. dr. a VII. internat. dermat. Congressuson. Rómában, 1912. április 12. Orvosi Hetilap, 1912.)

2. Histologische und experimentelle Untersuchungen über der Salvarsantod. (Deutsch. Med. Wochenschrift No 26.)

III. GÉBER JÁNOS dr. I. tanársegéd:

1. Klinikai tapasztalatok a Bruck-féle gonococcus vaccinával (Arthigon) kezelt gonorrhoeás megbetegedéseknél. (Gyógyászat, 1912. No 25.)

2. Ueber die Entstehung des Leukoderma syphiliticum. (Archiv für Derm. und Syphilis.)

3. Favus bei Neugeborenen. (Archiv für Dermat. und Syphilis.)

4. Ueber das Wesen der sogenannten idiopathischen Erytheme. (Dermatologische Zeitschrift, 1912. Band XIX.)

5. Egész testre kiterjedő favus esete. (Betegbemut. Erd. Muz. egyl. 1911. okt. 22.)

IV. MÁTYÁS MÁTYÁS dr.:

1. Multiplex juvenalis bőrszarvak. (Betegbemut. Erd. Muz. egyl. 1911. okt. 22.)

2. Lupus carcinoma. (Betegbemut. Erd. Muz. egyl. 1911. decz. 9.)

V. VERESS GÉZA dr.:

Érdekes syphilis esetek Marschalkó tanár úr klinikájáról. (Betegbemut. Erd. Múz. egyll. 1912. márcz. 9.)

VI. GOLDMANN ÁRPÁD dr.:

1. Ulcus molle serpiginosum esete. (Betegbemut. Erd. Múz. egyll. 1912. márcz. 2.)

2. Erythema exudativum multiforme esete. (Betegbemut. Erd. Múz. egyll. 1912. márcz. 2.)

VII. KOPÁR GERŐ dr.:

Argyrosis esete. (Betegbemut. Erd. Múz. egyll. 1912. márcz. 9.)

Közegészségtan.

I. RIGLER GUSZTÁV dr. egyet. ny. r. tanár:

1. A drezdai higiéné kiállítás. („Egészség“ cz. folyóirat 1911. évi 10. és 11. füzete).

2. A magyar orvosok véleménye és gyógyításmódja az 1831-i (első) cholera alkalmával. („Orvosi Hetilap“ 1911. évi 50.—53. sz.).

II. LUTTER KÁROLY dr. egyet. tanársegéd:

Néhány szó az iskolás gyermekek testméreteiről. (A kolozsvári „Marianum“ iskolai értesítőjében).

III. KOLESZÁR LÁSZLÓ gyakornok:

Játék Kolozsvár sz. k. város lakóinak életével. Az „Ujság“ cz. napilap 1911. évi 302. és 304. sz.

Törvényszéki orvostani intézet.

I. KENYERES BALÁZS dr. ny. r. tanár:

1. Törvényszéki orvostan III. kötet. A. M. Orv. Könyvkiadó Társulat kiadása. Budapest, 1912.

2. A Röntgen felvételeken mutatkozó egyes hibák kiküszöböléséről. Előadás az E. M. E. orvosi szakosztályának 1912. febr. 3-ikán tartott ülésén. Mint önálló cikk megjelent az Értesítő XXXIV. kötetében.

3. Ezekon kívül mint a szerkesztő-bizottság tagja az

Archives internationales de médecine légale című folyóiratban a magyar nyelven megjelent szakközleményeket ismertette.

II. DEMETER GYÖRGY dr. magántanár, tanársegéd:

1. Tüdő barlang falában megrepedt aneurysma. Bemutatás az E. M. E. orvosi szakosztályának 1911. október hó 14-én tartott ülésén.

2. A végtag csontok születés utáni fejlődésének egyes rendellenességeiről és azok jelentőségéről. Előadás az E. M. E. 1911. november hó 11., és 17-ikén tartott ülésein.

3. Rendellenességek a végtagcsontok fejlődésében születés után és azok jelentősége. Magyar Orvosi Archivum 1912. febr. füzet.

III. DEMETER GYÖRGY dr. és HANASIEWICZ OSZKÁR dr. cs. és kir. ezredorvos:

A 907. é. m. önműködő, ismétlőpisztoly és a 98. é. m. szolgálati revolver hatásáról. Előadások az E. M. E. orvosi szakosztályának 1912. febr. 17. és márczius 9-én tartott ülésein. Mint önálló cikk megjelent az Értesítő XXXIV. kötetében.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karban.

DR. MÁRKI SÁNDOR ny. r. tanár:

1. A turániak Ázsia történetében. Földrajzi Közlemények. V. füzet és különnyomatban. Ugyanez török nyelven Dsem'ijjet-i-Túránijje ve Aszija tárikhinde turániler címmel a konstantinápolyi Türk jurdu 14. füzetében.

2. Kolozsvár. „Utközben“, 1. sz. Kolozsvári Hírlap, 5. szám.

3. Temesvár multja és jelené. Délmagyarországi Közöny, 3. sz. Temesvári Hírlap, 3. sz.

4. Iparosok a szabadságharcban. Ujság, 66. sz.

5. Gróf Széchenyi Pál kalocsai érsek. Gyöngyösi Kalendárium. 35-42. l.

6. II. Rákóczi Ferencz fogsága. (Szigligeti drámája.) Kolozsvári Hírlap, 31. sz.

7. Bizáncz. (Herczeg Ferencz színműve.) Erdélyi Lapok, 6—7. sz.

8. Előszó Oalsai Kovách Ernő „Aradvár ostroma“ című naplójához. (Arad, 1911.)

9. II. Rákóczi Ferencz. Ünnepi beszéd zombori szobrának leleplezésénél. Emlékkönyv, XIX—XXVII. l.

10. Fábián Gábor. Ünnepi beszéd aradi szobrának leleplezésénél. Függetlenség, 135—6. sz.

11. Könyvismertetések a Századokban 201—221. l.

12. A történelem magyar szelleme. Ünnepi beszéd az Erdélyi Múzeum vajdahunyadi vándorgyűlésén. (Az Erdélyi Múzeum Emlékkönyvében.)

13. Birálatok a Századokban, az egyetem fasciculusaiban, az Erdélyi Múzeumban és a Tanáregyesület Közlönyében.

14. Trient ostroma. Hadtört. Közlemények, 26—40.

15. Földrajz gimnáziumok és reáliskolák számára. 7. kiadás. I. füzet. Budapest, 8r. 131 lap.

16. Értekezések a kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem közép- és újkori szemináriumából.

1. szám. Berengár. Írta *Ványolós* Miklós. Kolozsvár, 1911. 8r. 93 lap.

2. szám. A belsőausztriai parasztháború 1515-ben. Írta *Molitoris* Károly. Kolozsvár, 1911. 8r. 66 lap.

3. szám. A lechmezei csata. Írta *Molitoris* Károly. Kolozsvár, 1911. 8r. 24 lap.

4. szám. I. Albrecht király viszonya Svájc-hoz. Írta *Markus* János. Kolozsvár, 1912. 8r. 132 l.

5. szám. A francia forradalom és a magyarok. Írta *Fölföldy* Sándor. Kolozsvár, 1912. 8r. 105 lap.

DR. CSENGERI JÁNOS ny. r. tanár:

1. Euripides Hekabéja. Budapesti Szemle.

2. Euripides hat drámája (kéziratban).

3. Homeros Ilias-ának fordítása prózában. Negyedik kiadás. Bpest. 1912. (Athenaeum.)

4. Latin mondattan. Harmadik kiadás. Bpest, 1912. (Franklin.)

5. Révai Nagy Lexikona számára classica-philologiai cikkek.

6. Szerkeszti a Görög és Római Remekírók jegyzetes iskolai könyvtárát és a Latin Stílusgyakorlatok kézikönyveit.

7. Bevezető előadás (conférence) Teleki Kegycenzéhez és Herczeg F. Bizánczához (Drámatörténelmi sorozat a kolozsvári Nemzeti Színházban), továbbá Vörösmarty Csongor és Tündéjéhez (ifjúsági előadás).

DR. ZOLNAI GYULA ny. r. tanár:

1. Fogzóvas? Magyar Nyelvőr, 1912. évf., 82. l.
2. A Münchener Glosszák és Töredékek. U. o. 166. l.
3. Bevezető előadás Csiky Gergely Proletárjainak 1912 márcz. 9-iki ifjúsági előadásához a kolozsvári Nemzeti Színházban.

DR. DÉZSI LAJOS ny. r. tanár.

1. Tinódi Jáson király széphistoriája. (Irodalomtörténeti Közlemények. XXI., 1911. évf., 3. füz. 257-311. lap.
2. A czegei névtelen. (Békefi-émlékkönyv. Bpest, 1912. 354—358. l.)
3. Szerkesztette a „Magyar Történeti Életrajzok“ 1911. évfolyamát. (Megjelent benne: Veress Endrétől: Berzeviczy Márton, és Ferenczi Zoltántól: Rimay János életrajza.
4. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság egyik alelnökévé választotta meg 1911 decz. 10-én tartott alakuló közgyűlésén.

DR. PRÖHLE VILMOS magántanár:

1. Zur Frage des Wortaccents im Osmanisch-Türkischen (Keleti Szemle).
2. A karacsáj föld és népe (Földrajzi Közlemények).
3. Isten kardja a japániaknál (Ethnographia).
4. Nagy Szulejmán mint költő (Pesti Napló).
5. A törökök szabadságünnepe (Pesti Napló).
6. A török alkotmányosság bajai (Pesti Napló).
7. Olaszország panaszai (Pesti Napló).
8. Az Oszmánház és a Khalifátus (Erdélyi Lapok).
9. A sumérok nyelve és írása (sajó alatt).

DR. LUKINICH IMRE magántanár:

1. Újabb adatok Bethlen Péter külföldi iskoláztatásához. Századok, 1912.

2. Bethlen Miklós bécsi fogságához. Irodalomtörténeti Közlemények, 1912.

3. Az erdélyi hódoltság és végvárai. Hadtört. Közlemények, 1912. (I. közl.)

4. Az erdélyi fejedelemség területi változásai 1540—1711. Kéziratban nagy 4° 780 l. A M. Tud. Akadémiától a 2000 koronás Vigyázó-díjjal jutalmazott pályamű.

5. Ismertetések, bírálatok, cikkek, közlések a Századok, Irodalomtörténeti Közlemények, Genealogiai Füzetek, Magyar Könyvszemle folyóiratokban s helyi lapokban.

6. Felolvasást tartott a M. Tört. Társulat 1912. ápr. 14-iki ülésén: Az erdélyi fejedelmi cím kialakulásának történetéről. (Meg fog jelenni a Századokban.)

DR. BUDAY ÁRPÁD magántanár:

1. Pótlások a C. I. L. III. kötetéhez. Magyarul és francziául a Dolgozatok, Travaux II. évfolyamában.

2. Megjegyzések Dacia meghódításának történetéhez. Ugyanott, ugyanúgy, a III. évfolyamban.

3. Vannak-e límes maradványok a Meszesen. U.-ott, u.-úgy.

4. Mommsen Tivadar. A „Karrierek“ számára sajtó alatt.

5. Bíráló ismertetések a Dolgozatok- és Földrajzi Közleményekben.

A matematikai és természettudományi karban.

I. DR. FARKAS GYULA ny. r. tanár:

Alapvetés az elektromosság és mágnesség folytonossági elméletéhez. (Második közl. Matematikai és Természettudományi Értesítő. XXIX. kötet. 771—809. lap.)

II. DR. SZÁDECZKY GYULA ny. r. tanár:

1. Jelen, múlt, jövő. 1911/12-ik egyetemi tanévet megnyitó rectori beszéd. (Beszédok. Fasc. I. p. 161—219.) Ebből kivonat:

2. A szerves világ és ránk maradt kincsei. (Term. tud. Közl. 43. évf. p. 833—841. Budapest, 1911.)

3. A kissármási gázkitörésről. (Népszerű előadás az Egyetem Aulájában 1911 XI. 6.)

4. A kissármási metángáz kitörése és az Erdélyi Medenczenek régibb iszapvulkánjai és fortyogói. (Term.-tud. Közl. 43. évf. p. 897—911. Budapest, 1911.)

5. Egy nagy tévedés földünk életének magyarázásánál. (Múzeumi Füzetek. E. N. M. Ásványtárának Értesítője. 1911. évf. I. k. p. 41—46.)

6. Ein grosser Irrtum in der Erklärung des Lebens unserer Erde. (Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Mineralogisch-geologischen Sammlung. d. S. N. M. Jahrg. 1911. Bd. I. p. 90—96.)

7. Előszó. (Múzeumi Füzetek. E. N. M. Ásványtárának Ért. 1911. I. k. p. 1.)

8. Vorwort. (Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Min.-geol. 5. d. S. N. M. Jahrg. 1911. B. I. p. 49.)

9. Az Ásványtár 1911. évi történelme. (E. M.-E. Évkönyve 1911-ről. Kolozsvár, 1912.)

10. Rectori beszámoló az 1911/12. tanévről. (Beszéd. Fasc. II. Kolozsvár, 1912.)

III. DR. KLUG LIPÓT ny. r. tanár:

1. Correspondence. (Nouvelles annales des mathématiques. 1911. évf. 422. old.)

2. Ugyane folyóirat 1911. évf. 432., 475., 477. és az 1912. évf. 48., 96., 336., 380., 382. és 383. oldalain kitéz, illetve megold geometriai kérdéseket.

IV. DR. RICHTER ALADÁR ny. r. tanár:

1. Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytára 1908. évi állapotáról, vonatkozással a Múzeum-kertet pótló új botanikuskert megalapítására és a botanikus-múzeum kérdésének a megoldására. (1 képpel, 1—17 lapon. Különlenyomat az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1908. évi évkönyvéből. Budapest, 1909.)

2. Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytára 1909. évi állapotáról. (Különlenyomat az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1909. évi évkönyvéből. 1—12 lapon, 2 képpel. Kolozsvárt, 1910.)

3. Két új Schizaeáról és a Schizaeák Lophidium algenusa néhány tagjának származás- és alkattanai viszonyairól. (Különlenyomat a Matematikai és Természettudományi Értesítő [a M. Tud. Akadémia III. osztályának folyóirata] XXIX. kötet 4. füzetéből. 1—34 lapon, 4 táblával. Budapest, 1911.)

4. Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytári osztályának 1910. évi állapotáról, vonatkozással a veszített Múzeum-kertet pótló új botanikus-kert megalkotására. (Különlenyomat az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1910. évi évkönyvéből. 1—14 lapon. Kolozsvár, 1911).

5. Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum növénytári osztályának 1911. évi állapotáról, vonatkozással az 1912. évi áll. Cult.-Minist. költségvetésben rendszerezített új növénytani intézet és botanikus-kert megvalósítására az 1913. évben és Melka Vinczéről való megemlékezés. (Különlenyomat az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1911. évi évkönyvéből. 1—22 lapon, 1 arcz- és 2 tájképpel. Kolozsvár, 1912).

V. DR. PFEIFFER PÉTER ny. rk. tanár:

A váltakozó áramok és elektromos hullámok kísérleti tana. (Autographalt kiadás, 276 negyedretű oldallal és 161 szövegközi ábrával.)

VI. DR. RIESZ FRIGYES ny. rk. tanár:

Sur quelques points de la théorie des fonctions sommables. (Comptes Rendus. de l'Académie des Sciences, Paris, 4 mars 1912.)

VII. DR. HAAR ALFRÉD ny. rk. tanár:

1. Zur Theorie der orthogonalen Funktionensysteme. (Második közlemény. Mathematische Annalen, Leipzig, 71. kötet, 1911.)

2. Über die Legendr'sche Reihe. (Rendiconti del Circolo matematico di Palermo. 32. köt. 1912.)

VIII. DR. RUZITSKA BÉLA czimz. rendk. tanár:

1. A fémkarbonyl vegyületek. (Előadás a chemikusok kolozsvári társaságának estélyén.)

2. Az arany mennyileges meghatározásának egy új módszere. (Magyar Chemikusok Lapja 1912. évf. 11. sz.)

3. Számos kisebb cikk és ismertetés a Magyar Chemikusok Lapja 1912. évfolyamában.

IX. DR. PÁTER BÉLA magántanár:

a) Sajtó alá rendezte következő munkáinak újabb kiadásait:

1. A vadon termő gyógynövények. (Pályadíjat nyert mű. 3. kiadás. Budapest, 1912. Az O. M. G. E. kiadása.)
2. A haltenyésztésről. (Az E. G. E. kiadása. Kolozsvár, 1911. 6. kiadás.)
3. Rövid útmutatás a vadon termő gyógynövények gyűjtésére. (Az E. G. E. kiadása. Kolozsvár, 1911. 2. kiadás.)
4. A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról. (Az E. G. E. kiadása. Kolozsvár, 1911. 4. kiadás.)
5. A gabonafélék, a szőlő és a burgonya legfontosabb gombabetegségei. (Az E. G. E. kiadása. Kolozsvár, 1911. 5. kiadás.)

b) Külön közlemények:

1. A vadon termő gyógynövények értékesítéséről. (Népies gazdasági előadás a Földmiv. Ministerium kiadványai részére.)
2. Az 1909. és 1910. évi kísérleteinek eredménye. (Kísérletügyi Közlemények. XIV. 3. füzet.)
3. Közlemények a kolozsvári gazdasági akadémia gyógynövénytelepéről. (Kísérletügyi Közlem. XV. 2. füzet.)
4. A fehér mályva vagy ziliz. (Homoki Gazda 1912. 1. szám.)
5. Rejtett kincsek. (A Szt. István Társulat Naptára az 1913. évre.)
6. Beszámoló a hazai gyógynövényügy állásáról. (Köztelek, 1912. 38. sz.)
7. Két újabb növénybetegség. (Erdélyi Gazda 1912. 15. szám.)
8. Hogyan védekezzünk a burgonya levélfodrosodása ellen? (Erdélyi Gazda 1912. 8. szám.)

c) A kolozsvári Gazdasági Akadémia értesítője az 1911—12. tanévről. Szerkesztette: dr. Páter Béla.

X. DR. DÁVID LAJOS magántanár:

1. Az algebrai iteratio matrixairól. (Math. és Természettud. Ért. XXIX.)
2. A medium arithmetico-geometricumról. (Math. és Phys. Lapok XX.)
3. Reihenentwicklungen und Konvergenzuntersuchungen betreffend die Schapiraschen Iteration. (Crelle Journal 140.)

4. Sur une application des fonctions modulaires à la théorie de la moyenne arithmético-géométrique. (Math. u. Naturwiss. Ber. aus Ungarn XXVII. Sajtó alatt.)

XI. DR. SZILÁDY ZOLTÁN magántanár:

1. Kis Természetrájk. (I. rész, A középiskolák I. osztályának. II. kiadás. Min. eng. sz.: 105639. Szerző kiadása Nagyenyeden.)

2. Természetrájk a középiskolában, (A tantervreform érdekében. Orsz. Ref. Tanáregylet Évkönyve 1911.)

3. Ismertetések. (Földrajzi Közlöny.)

4. A legrégebb földművelők. (A földi giliszta életének népies ismertetése. Az Erd. Múzeum-Egylet Vajdahunyadon tartott vándorgyűlésének Emlékkönyve, 1912.)

5. Magyarországi rovargyűjtésem jegyzéke. II. Neuroptera et Pseudoneuroptera. (Rovartani Lapok XIX. 1912.)

Az Egyetemi Ásvány- és Földtani Intézetben készült dolgozatok.

I. DR. SZENTPÉTERY ZSIGMOND adjunctus, m.-tanár:

1. Elephas primigenius Blb. maradványok Marossárpatakról és Akmárról. (Múzeumi Füzetek. E. N. M. Ásványtárának Értesítője. 1911. I. k. p. 33—37.)

2. Überreste des Elephas primigenius Blb. von Marossárpatak und Akmár. (Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Mineralogisch-geologischen Sammlung d. S. N. M. Jahrg. 1911. Bd. I. p. 81—86.)

3. Cervus euryceros Cuv. koponyatöredéke Olasztelekről. (Múzeumi Füzetek. E. N. M. Ásványtárának Értesítője. 1911. I. k. p. 38—40.)

4. Schädelbruchstück eines Cervus euryceros Cuv. von Olasztelek. (Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Mineralogisch-geologischen Sammlung d. S. N. M. Jahrg. 1911. Bd. I. p. 87—89.)

II. DR. GAÁL ISTVÁN magántanár:

1. Újabb adatok a zsilvölgyi rétegek elterjedéséhez. (1 színezett geol. térképpel. Annales Musei Nat. Hungarici, 1911.)

2. A nagy-kürtösi barnaszén-terület. (4 ábrával. — U.-ott, 1912.)

3. Válasz Téglás Gábor „Helyreigazítás“ stb. című cikkére. (Földtani Közlöny, 1911.)
4. Hunyad-Dobra környékének földtani viszonyai. (1 ábrával. Ugyanott, 1912.)
5. Széntelegek és szénkutatások Erdélyben. (Erdélyi Múzeum-Egyesület Évkönyve, 1912.)
6. Az Erdélyi Medencze neogénjének rétegtani és szerkezetani viszonyai. (4 rajz. Koch A. Emlékk., 1912.)
7. Bírálólatok és ismertetések. (Földrajzi Közlemények.)
8. Whymper Eduard. (Erdély, 1911.)
9. A legalkalmasabb edzési módok. (Ugyanott, 1912.)
10. Európa kopása. (Ugyanott, 1912.)
11. Madárvédelem a középiskolában. (Dévai állami főreáliskola 1911—12. évi Értesítője, 1912.)
12. Die Neogenablagerungen des Siebenbürger Beckens. (5 rajz. Centralblatt f. Mineral-, Geologie u. Palaeontologie, 1912.)

III. DR. BALOGH ERNŐ tanársegéd:

1. Kolozsvár, Kajántó és Torda környéki bitumenes meszek és azok ásványai. (Múzeumi Füzetek. E. N. M. Ásványtárának Ért.-je. 1911. I. k. p. 3—32. Egy táblával.)
2. Die bituminösen Kalke und ihre Mineralien aus der Umgebung von Kolozsvár, Kajántó und Torda. (Múzeumi Füzetek. Mitt. a. d. Mineralogisch-geologischen Sammlung d. S. N. M. Jahrg. 1911. Bd. I. p. 51—80. Mit 1 Tafel.)

Az Egyetem növénytani intézetében készült dolgozatok:

I. GULYÁS ANTAL:

1. Syringa Josikaea Jaqu. fil. és a Syringa Emodi Wallich. (Különlenyomat a Múzeumi Füzetek 1907. II. köt. 1—3. füzetéből. 1—32 lapon, II., III. és IV. táblával. Kolozsvár, 1909.)
2. Syringa Josikaea Jaqu. fil. und Syringa Emodi Wallich. (Separat-Abdruck aus dem Museum-Heften, Band II. 1907. Heft 1—3. Seite 1—32. Hiezu Taf. II., III. und IV. [Kolozsvár, in Ungarn) 1909.)

II. UZONYI FERENCZ:

1. A Telekia speciosa alkat- és rendszertani viszonyairól, a Telekia speciosissima-ra és a Buphthalmum-

nemre való tekintettel. (Különlenyomat a Múzeumi Füzetek 1909. évi IV. kötet 3. füzetéből. 1—38 lapon, 3 táblával és 13 szövegközi ábrával. Kolozsvár, 1910.)

2. Die Morphologie und Systematik der *Telekia speciosa*, mit Berücksichtigung der *Telekia speciosissima* und des Genus *Buphthalmum*. (Separat-Abdruck aus den Museum-Heften [Kolozsvár, in Ungarn] Band IV. Heft 3. S. 1—38. Hierzu Taf. II., III., IV. und 13 Textfiguren. Kolozsvár, 1910.)

III. PÉTERFI MÁRTON:

Adatok Magyarország mohafldrájához. (Magyar Botanikai Lapok 1910, 320—333. lap).

IV. RADÓ ENDRE:

1. Néhány lomblevél fényérző szervéről. (Különlenyomat a Botanikai Közlemények 1910. évi I. füzetéből. 1—14 lapon. Budapest, 1910.)

2. Über die Lichtsinnesorgane einiger Laubblätter. (Separat-Abdruck aus dem „Beiblatt zu den Botanikai Közlemények“. 1910, Heft 1. S. 1—14. Budapest, 1910.)

V. CSÉREK LAJOS:

A magyar komló toboz-termésének alakotani viszonyairól. (A kolozsvári m. kir. Ferencz József tud.-egyetem math.- és természettudományi karához benyújtott s elfogadott doctori értekezés. 1—24 lapon, 8 táblával. Kolozsvár, 1908.)

Az Egyetem természettani intézetében készült dolgozatok:

I. DR. ORTVAY REZSŐ:

Ueber die Dielektrizitäts konstante einiger Flüssigkeiten bei hohem Druck. (Ann. d. Phys. 36. köt. p. 1—24.)

II. GYULAI ZOLTÁN:

1. A Hallwachs-effektusról szelénen. (Math. és Phys. Lap. 24. köt. p. 87—110.)

2. Ueber den Hallwachs-effekt bei Selen. (Physik. Zeitsch. 13. köt. p. 454—460.)

5. FÜGGELÉK.

A tanerők száma az 1911/12. tanévben.

A karok megnevezése	Ny. r. t.		Ny.rk.t. H. t.		Cz. ny. rk. t.		Magán- tanár		Magán- tanító		Előadó		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n													
A jog- és áll- tud. karban	12	13	1	1	1	1	5	4	—	—	1	1	20	20
Az orvosi karban	11	11	2	2	2	4	12	14	—	—	—	—	27	31
A bölcs., ny., tört.-tud. k.	13	13	1	1	2	2	10	10	6	6	—	—	32	32
A matemat., term.-tud. k.	8	8	2	2	1	1	4	5	—	—	—	—	15	16
Összesen	44	45	6	6	6	8	31	33	6	6	1	1	94	99

Jegyzet. A jog- és állomtudományi karon előadást tartott:
az I. félévben 4 orvostani rendes tanár,
a II. " 4

Az orvosi karon mind a két félévben "előadást" tartott egy kiegészített tanár.

6. FÜGGELÉK.

A segédtanerők száma az 1911/12. tanévben.

A tanerő megnevezése	Az orvosi karban		A bölcs., ny. és tört.-tud. karban		A math. és term.-tud. karban		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n							
Adjunctus	9	8	—	—	2	4	11	12
Beoszt. középisk. tanár	—	—	—	—	—	1	—	1
Tanárségéd	28	30	2	2	8	6	38	38
Tanárségédi megbízott	3	3	—	—	2	2	5	5
Gyógyszertári vegyész	—	1	—	—	—	—	—	1
Díjas műtönövendék	4	4	—	—	—	—	4	4
Díjtalan műtönövendék	1	1	—	—	—	—	1	1
Díjas gyakornok	25	27	—	—	3	4	28	31
Díjtalan gyakornok	3	2	—	—	—	—	3	2
Osztály-archaeologus	—	—	2	2	—	—	2	2
Segéd-archaeologus	—	—	1	1	—	—	1	1
Díjas demonstrator	2	—	—	—	—	—	2	—
Díjtalan demonstrator	1	—	—	—	1	1	2	1
Tudom. segéd-munkás	—	—	3	3	—	—	3	3
Együtt	76	76	8	8	16	18	100	102

7. FÜGGELÉK.

Az 1911/12. tanévben tartott előadások
kimutatása.

A karok megnevezése	A tárgyak száma		Heti óraszám	
	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
A jog- és államtud. k.	43	38	128	123
Az orvosi karban . .	49	47	210	170
A bölcs., ny. és tört.-t. k.	69	72	152	147
A math. és term.-tud. k.	42	46	408	413
Összesen . .	203	203	998	853

8. FÜGGELÉK.

Az egyetemi hallgatók létszáma karok szerint
az 1911/12. tanévben.

A hallgatók minősége	A jog- és állam- tud. karban		Az orvosi karban		A bölcs., ny. és tört.-tud. karban		A math. és term.-tud. karban		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
f é l é v b e n										
Rendes hall- gató . . .	1561	1387	386	385	188	174	81	74	2216	2020
Rendkívüli hallgató .	62	26	13	3	11	14	4	4	90	47
I. é. gyógyszer- növendék	—	—	—	—	—	—	50	46	50	46
II. é. gyógyszer- növendék	—	—	48	44	—	—	—	—	48	44
Összesen .	1623	1413	447	432	199	188	135	124	2404	2157

9. FÜGGELEK.

A hallgatóság számának tanévek szerinti kimutatása az egyetem alapításától kezdve.

Tanévben	Félév	k a r o k b a n				Összesen	Gyógy- szerézt.	Együttesen
		Jogi	Orvosi	Bölcs., ny. és tört.-tud.	Math. és term.-tud.			
1872-3	I.	173	27	21	32	253	5	258
	II.	158	28	16	26	228	5	233
1873-4	I.	154	46	43	52	295	11	306
	II.	135	41	39	46	271	18	289
1874-5	I.	170	51	66	66	342	24	366
	II.	163	48	52	64	327	26	353
1875-6	I.	187	65	55	67	385	32	417
	II.	170	57	48	56	331	32	363
1876-7	I.	164	74	67	62	367	24	391
	II.	152	74	62	61	349	23	372
1877-8	I.	185	81	72	62	400	23	423
	II.	170	79	70	54	373	24	397
1878-9	I.	208	72	66	60	406	16	422
	II.	193	68	68	52	381	19	400
1879-80	I.	212	88	74	62	436	26	462
	II.	194	87	68	53	402	25	427
1880-1	I.	228	96	71	46	441	29	470
	II.	217	90	64	39	440	28	438
1881-2	I.	225	100	67	42	434	22	456
	II.	207	93	68	43	411	20	431
1882-3	I.	227	93	71	39	430	26	456
	II.	222	94	59	42	417	24	441
1883-4	I.	235	108	66	33	443	23	465
	II.	224	104	58	27	413	23	436

Tanévben	Félév	k a r o k b a n				Összesen	Gyógy- szerszt.	Együttesen
		Jogi	Orvosi	Bölcs., ny. és tört.-tud.	Math. és term.-tud.			
1884-5	I.	232	106	63	32	433	23	455
	II.	224	110	58	30	422	22	444
1885-6	I.	256	120	65	29	470	34	504
	II.	247	114	66	26	453	34	487
1886-7	I.	253	126	55	22	556	43	499
	II.	256	127	51	23	457	45	502
1887-8	I.	255	111	60	31	487	47	534
	II.	251	131	57	30	469	43	512
1888-9	I.	243	138	69	36	496	49	535
	II.	233	133	67	33	466	53	519
1889-90	I.	232	156	86	35	509	56	565
	II.	208	138	87	32	465	58	523
1890-1	I.	268	150	85	39	542	65	607
	II.	227	148	87	38	491	63	544
1891-2	I.	277	142	90	36	545	77	622
	II.	242	141	84	32	499	76	575
1892-3	I.	299	152	80	38	509	55	624
	II.	266	151	88	35	540	56	596
1893-4	I.	243	137	86	41	644	18	662
	II.	301	129	82	39	582	16	598
1894-5	I.	344	123	87	41	595	34	629
	II.	303	122	86	38	549	33	582
1895-6	I.	369	113	130	56	668	34	702
	II.	326	111	120	53	610	33	643
1896-7	I.	434	116	145	67	762	33	795
	II.	383	110	133	65	691	35	726
1897-8	I.	479	113	171	81	844	40	884
	II.	446	106	163	80	795	38	833
1898-9	I.	660	96	189	81	1026	43	1073
	II.	598	93	180	77	948	44	992
1899-1900	I.	771	102	214	74	1161	35	1196
	II.	674	94	204	73	1045	37	1082
1900-1	I.	960	98	220	91	1296	34	1403
	II.	817	96	207	84	1152	36	1240
1901-2	I.	1085	106	249	105	1545	47	1592
	II.	950	106	234	97	1387	45	1432

Tanévben	Félév	karokban				Összesen	Gyógy- szerézt.	Együttesen
		Jogi	Orvosi	Bölcs., ny. és tört.-tud.	Math. és term.-tud.			
1902—3	I.	1181	134	254	124	1693	61	1754
	II.	1061	122	236	121	1540	58	1598
1903—4	I.	1333	122	267	134	1856	69	1925
	II.	1295	118	213	125	1791	64	1855
1904—5	I.	1646	140	297	137	2220	70	2290
	II.	1529	135	289	125	2078	67	2145
1905—6	I.	1687	182	304	133	2316	80	2386
	II.	1539	176	290	114	2119	82	2201
1906—7	I.	1701	214	300	116	2331	79	2410
	II.	1547	211	273	108	2049	82	2131
1907—8	I.	1644	252	305	120	2321	83	2404
	II.	1407	240	284	109	2040	88	2128
1908—9	I.	1562	285	269	116	2232	87	2319
	II.	1362	276	251	109	1998	80	2078
1909—10	I.	1550	326	225	94	2195	112	2307
	II.	1373	323	216	88	2000	110	2110
1910—11	I.	1578	363	212	96	2249	110	2359
	II.	1370	343	195	91	1999	108	2107
1911—12	I.	1624	399	199	85	2307	98	2405
	II.	1413	388	188	78	2067	90	2157

10. FÜGGELÉK.

Az egyetemtől távozási vagy végbizonyítvánnyal megvált hallgatók száma az 1911/12. tanévben.

Kivétel	A jogi karban		Az orvosi karban		A bölcs., ny. és tört.-tud. karban		A math. és term.-tud. karban		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
f é l é v b e n										
Távozási bizonyítvány	19	26	42	11	12	2	3	2	76	41
Végbizonyítvány . . .	215	238	4	34	7	34	5	22	—	—
Összesen . . .	234	264	46	45	19	36	8	24	76	41

11. FÜGGELÉK.

A leczkepénzmentes hallgatók száma és az elengedett leczkepénzek összege az 1911/12. tanévben

Leczkepénzmentes-séget élvezett	Egészen		Félig		Az elengedett leczkepénz összege		az egész évben
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	
f é l é v b e n							
A jog- és államtud. karban	34	24	64	52	4062·—	3109·50	7171·50
Az orvosi karban	32	28	35	46	3111·—	3720·—	6831·—
A bölcs., nyelv és tört.-tud. karban	44	40	5	8	5346·—	4422·—	9768·—
A math. és term.-tud. karban	25	22	8	12	3514·50	3255·—	6769·50
Összesen	135	114	112	118	16033·50	14506·50	30540·—

12. FÜGGELEK.

Az 1911 12. tanévi lezkepez, karok szerint.

A kar neve	A befolyt lezkepez teljes osszege		Az államkincstárba fizetendó járulékek				A kincstári járulékek levonása után fennmaradó összeg				A tanároknak a lezkepezből fedezendő páratlan korpótlékek és személyi pótlékek együtt				A tanárok között kiosztott lezkepez					
	I. félév		II. félév		I. félév		II. félév		I. félév		II. félév		I. félév		II. félév		I. félév		II. félév	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
Jog- és államtudományi . .	85449	—	72960	—	28483	—	24320	—	36966	—	48640	—	15200	—	14021	67	38541	—	30285	—
Orvostudományi .	21721	50	23695	50	7240	50	7898	50	14481	—	15797	—	8752	33	8883	33	2995	—	2665	—
Bölcs., nyelv és történettud. . .	16624	50	12213	—	5541	50	4071	—	11083	—	8142	—	10071	—	9128	—	1142	—	—	—
Math. és természettudományi	21492	—	14761	50	7164	—	4920	50	14328	—	9841	—	9558	—	7600	—	6208	—	4798	—
A négy kar magántanárai . .	7659	—	8190	—	2553	—	2730	—	5106	—	5460	—	—	—	—	—	5106	—	5460	—
Összesen . . .	152946	—	131820	—	50982	—	43940	—	10964	—	87880	—	43581	33	39633	—	53992	—	43208	—
Az egész tanévben .	284.766 K.		94.922 K.				189.844 K.				83.214 K 33 f.				97.200 K.					

13. FÜGGELEK.

A vizsgálatok összege az 1911/12. tanévben.

Tartatott	Alapvizsgálat	Államvizsgálat	Gyógyszerészi elővizsgálat	Gyógysz. mes- teri szigorlat	Szakvizsgálat	Paedag. vizsg.	Szigorú vizsg.	Összesen
A jogi karban	853	83	—	—	—	—	2880	3816
Az orvosi karban	—	—	—	106	—	—	239	345
A bölcsészet, nyelv és történettud. karban . . .	—	—	—	—	—	—	24	24
A math., term.-tud. karban	—	—	152	—	—	—	1	153
A középiskolai tanárvizsgá- ló bizottság előtt. . .	63	—	—	—	91	78	—	232
Összesen	916	83	152	106	91	78	3144	4570

15. FÜGGELEK.

A vizsgálatok sikere az orvosi karban.

Vizsgálatok				I. javítás			II. javítás		
	Szám	Elfogadtatott	Visszaútasított	Szám	Elfogadtatott	Visszaútasított	Szám	Elfogadtatott	Visszaútasított
I. Orvosi szigorlat	71	44	27	41	34	7	8	5	3
II. Orvosi szigorlat	49	41	8	10	9	1	1	—	1
III. Orvosi szigorlat	45	23	12	13	11	2	1	1	—
I. Gyógyszerészmesteri szigorlat (gyakorlati)	40	36	4	3	3	—	—	—	—
II. Gyógyszerészmesteri szigorlat (elméleti)	41	27	14	22	20	2	1	1	—

16. FÜGGELÉK.

A vizsgálatok sikere a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karban.

Doctori szigorú vizsgálatra állott	Elfogadtatott	Vissza- utasított	Visszalépett
24	24	—	—

17. FÜGGELÉK.

A vizsgálatok sikere a matematikai és természettudományi karban.

	Vizsgálatra állott	Elfogadtatott	Vissza- utasított	Vissza- lépett
Doctori szigorú vizsgálatok	1	1	—	—
Gyógyszerészeti elő- vizsgálatok	152	132	20	—

18. FÜGGELÉK.

**Az 1911/12. tanévben a tanárképzőintézetbe
beíratkoztak.**

Milyen szakra ?	Az I-ső félévben				A II-ik félévben			
	rendes	rendkívüli	előkészítő	Összesen	rendes	rendkívüli	előkészítő	Összesen
Görög-latinra	2	5	3	10	3	5	2	10
Magyar-latinra	1	6	8	15	1	6	9	16
Magyar-németre	2	5	6	13	2	5	6	13
Magyar-franctziára	—	—	—	—	—	—	—	—
Latin-németre	—	—	1	1	—	—	1	1
Német-románra	—	1	—	1	—	—	—	—
Latin-történelemre	2	3	3	8	2	1	4	7
Történelem-földrajzra	6	4	10	20	4	4	9	17
Természetrájz-földrajzra	—	5	5	10	—	7	5	12
Természetrájz-vegytanra	1	1	1	3	1	1	2	4
Mathematika-physikára	3	11	9	23	4	12	9	25
Mathematika-ábr.-geometriára	1	—	1	2	1	—	1	2
Görög-latin-történelemre	1	—	—	1	1	—	—	1
Magyar-latin-történelemre	—	—	2	2	—	—	2	2
Magyar-latin-románra	1	—	—	1	1	—	—	1
Math.-phys.-ábr.-geometriára	—	—	1	1	—	—	1	1
Természetrájz-vegytan-földrajzra	—	—	2	2	—	—	2	2
Mathem.-physika-philosophiára	—	—	—	—	—	1	—	1
Összesen	20	41	52	113	20	42	53	115

19. FÜGGELÉK.

Az 1911/12. tanévben a kolozsvári orsz. tanárvizsgáló bizottság előtt

Szakok	Alapvizsgára			Szakvizsgára			Paed. vizsgára			Oklev. kapott	Megjegyzés
	állott	bukott	sikerrel	állott	bukott	sikerrel	állott	bukott	sikerrel		
Magyar-latin	5	2	3	19	10	9	9	—	9	9	A) <i>Alapvizsgálatra</i> állott 63. Ebből r. kath. 26, ref. 11, ág. ev. 15, unit. 4, izr. 2, g. kath. 3, g. kel. 2. Nő 4.
Magyar-német	12	5	7	14	6	8	8	—	8	8	
Magyar-francia	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	
Magyar-német-francia	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	
Magyar-román	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	
Görög-latin	4	—	4	5	—	5	2	—	2	2	
Német-latin	1	—	1	6	2	4	3	—	3	3	
Német-francia	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	
Német-román	—	—	—	2	—	2	1	—	1	1	
Történelem-magyar	2	1	1	3	—	3	1	—	1	1	
Történelem-földrajz	4	2	2	9	1	8	11	1	10	10	
Történelem-latin	5	2	3	9	3	6	6	—	6	6	
Természetrájz-földrajz	3	1	2	5	1	4	5	1	4	4	
Természetrájz-vegytan	—	—	—	1	—	1	2	—	2	2	
Termr.-vegytan-földrajz	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Mennyiségtan-term.-tan	11	7	4	14	1	13	23	1	22	22	
Mennyiségt.-ábr.-geom.	1	1	—	—	—	—	2	—	2	2	
Harmadik tárgy	3	—	3	4	1	3	—	—	—	—	
Tannyelv	8	—	8	—	—	—	—	—	—	—	
Modern nyelv	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	
Összesen	63	23	40	91	25	66	78	3	75	75	B) <i>Szakvizsgálatra</i> állott 91. Ebből r. kath. 32, ref. 17, ág. ev. 22, unit. 9, izr. 4, g. kath. 6, g. kel. 1. Nő 4.
											C) <i>Paedagogiai vizsgálatra</i> állott 78. Ebből r. kath. 27, ref. 17, ág. ev. 16, unit. 7, izr. 4, g. kath. 4, g. kel. 3. Nő 3.

Oklevelet kapott 75, közöttük 3 nő.
Kiegészítő oklevelet kapott 3.

20. FÜGGELÉK.

Az 1911/12. tanévben kiadott ösztöndíjak, pálya-, szorgalom- jutalomdíjak és egyéb anyagi kedvezmények.

a) *A jog- és államtudományi karban kapott:*

		K	F.
5	hallgató az I-ső félévben állami ösztöndíj		
	címen	1500	—
4	„ a II-dik félévben állami ösztöndíj		
	címen	1200	—
37	„ az I-ső félévben az erd. róm. kath.		
	status alapítványából természetes		
	ellátásban	2960	—
32	„ a II-dik félévben, az erd. róm. kath.		
	status alapítványából természetes		
	ellátásban	3840	—
58	„ az I-ső félévben különböző alapít-		
	ványokból	11031	—
41	„ a II-dik félévben különböző alapít-		
	ványokból	11284	—
18	„ a Diákasztaltól	858	50
1	„ a K. Papp Miklós-féle alapítványból	86	—
2	„ pályaművek írásáért	160	—
	Összesen 200 hallgató különböző címen	32919	50

b) *Az orvosi karban kapott:*

5	hallgató állami ösztöndíj címen	3000	—
2	„ Goldberg-féle ösztöndíj címen	1260	—
31	„ katona orvosi „ „	25300	—
16	„ különböző címen	14050	—
4	„ Pfenningsdorf-féle alapítványból	200	—
35	„ a Diákasztaltól	2655	—

	K f.
2 hallgató a Peielle-alapítványból	229·50
7 " pályaművek írásáért	1500·—
Összesen 92 hallgató különböző címen .	48194·50

c) *A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karban kapott:*

5 hallgató állami ösztöndíj címen	3000·—
1 " állami ösztöndíj címen egy félévre	300·—
15 " tanárképezdei ösztöndíj címen	12000·—
9 " különböző alapokból	4120·—
9 " a Diákasztaltól	545·50
5 " a Peielle-alapból	348·—
1 " a dr. Moldován István-féle alapból	120·—
4 " pályaművek írásáért	800·—
Összesen 49 hallgató különböző címen .	21233·50

d) *A matematikai és természettudományi karban kapott:*

20 hallgató állami ösztöndíj címen	14000·—
18 " különböző alapból	8080·—
4 " a Diákasztaltól	370·50
3 " a Peielle alapból	307·—
4 " pályaművek írásáért	750·—
Összesen 49 hallgató különböző címen .	23407·50

Ö s s z e g e z é s .

A jog- és államtudományi karban	32919·50
Az orvosi karban	48194·50
A bölcsészet-, nyelv- és történettud. karban	21233·50
A matematikai- és természettud. karban	23407·50
Összesen	125755·—

21. FÜGGELÉK.

A doctori oklevelek száma az 1911/12. tanévben.

Jogtudományi	594
Államtudományi	181
Orvostudományi	37
Bölcsészettudományi (a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karban)	25
Bölcsészettudományi (a matematikai-, és ter- mészettudományi karban)	01
Gyógyszerészettudományi	07
Összesen	845

22. FÜGGELÉK.

Az 1911/12. tanévben oklevelet nyert szigorlók
és vizsgázók névsora.*1. Jogtudományi doctori oklevelet nyertek:*

Aczél Andor	30	Bálint Vilmos
Aczél Miklós		Bányai Gyula
Adamis Károly		Bedő Ferencz dr.
Adorján Imre		Behávetz János
5 Alberth Lőrincz		Benke Imre dr.
Albrich Herman	35	Bene Szilárd
Alexi János		Berczeller Ernő
Algatzý Antal		Bereczky Lajos
Allesz Ernő		Berencsy Pál
10 Andrei Gyula		Beretvás Jenő
Antal István dr.	40	Berger Ármín
Antolik Arnold		Berger Dezső
Aradszky Demeter		Berkes László
Arató Sándor		Bernáth Gyula
15 Augner Rezső		Bernáth Lajos
Ábrahám János	45	Bernhárt Sándor
Baciu Aurél		Betsch Henrik
Bagossy Károly		Bianu Jenő
Bakó Béla Gábor		Bibó Imre dr.
20 Balás Imre		Biró József
Balkányi Andor	50	Biró Rudolf
Barabás Kálmán dr.		Blaskovics Andor
Barna Mór		Boczkó Lajos
Baróthyi István		Boda Béla
25 Barta Dezső		Bodnár Béla
Basa Árpád	55	Bodrogi Imre dr.
Bálint András		Boga Bálint
Bálint Antal		Boeriu Emil
Bálint János		Boeriu János

	Boér Lőrincz		Dénes István
60	Bokor Pál		Dobel József
	Bolfa Győző		Dobosi János
	Bonca Dániel	105	Dorner Emil
	Bornemisza Elemér		Dósa László
	Boné Zoltán		Dőrr Albert
65	Böszörményi Emil		Draskóczy Aladár
	Brandsch Konrád		Draskóczy Pál
	Bubla István	110	Dudás Dániel
	Budai István		Duhony Elek
	Burg Jenő		Dumbravicsán János
70	Buzás József		Durkó Sándor
	Bürger Ernő		Ebergényi László
	Candale Miklós	115	Egyed József
	Chiroi Vazul		Eigen Kálmán
	Comes Péter		Elek Adolf
75	Czetz Tibor		Elekes Domokos
	Czike Ferencz		Ellmer Gyula
	Czittler Jenő	120	Elsner Henrik
	Czitrom Oszkár		Engel Móricz
	Csallner Ártthur		Engl Emil
80	Csaplár Vilmos		Erdei Vilmos
	Csasznek Nándor		Erdősi Elemér
	Csatáry Imre	125	Erlich Jenő
	Csavara Károly		Ernst Ignác Imre
	Csenkey Jenő		Ernst József
85	Csepinszky Pál		Ertsey Ernő
	Cserba Béla		Esze Ferencz dr.
	Csete Antal	130	Érsek Géza dr.
	Cséke Jenő		Falk Henrik dr.
	Csiby Andor		Famler Gusztáv
90	Csiki Károly dr.		Faludi Oszkár
	Csöngös Antal		Farsang Endre dr.
	Csutak Lajos dr.	135	Färber Náthán
	Danila György		Fekete Ödön
	Daramus Adorján		Fekete Sándor Gyula
95	Darkó Ákos		Feletár Béla
	Dániel Sándor		Feletár Loránt
	Dános Lajos	140	Ferderber Jenő
	Deciu Emil		Fetter Elemér
	Demian Miklós		Filep József
100	Des Combes Emil		Filipoiu Simon
	Derzsy Sándor		Fischer Ernő

145	Folea Emil	Gurka Gyula
	Foltin Endre	Guttján Ignác
	Forgács Dezső	190 Guttmann Miklós
	Földváry Róbert	Györgyjakab Miklós
	Franzen Péter	Gyurcsánszky Gáspár
150	Fratrits József	Gyürky Zoltán
	Freyler Elemér dr.	Hadán Aurél dr.
	Fried Nándor	195 Haimann Géza
	Friedmann Jenő	Hajduska István
	Frölich Gyula	Hajnal Ernő
155	Futó Lajos	Halász István
	Führer Pál	Halász Vilmos
	Fülep Ernő	200 Halmos Lajos
	Fülöp Dénes	Hartner László
	Gajzágó László dr.	Hay Miklós
160	Gamauf Ferencz	Hegedüs Károly
	Gavora János	Hegedüs Miklós
	Gazdag Lajos	205 Hegyi József
	Gábor László	Heintz Kálmán
	Gámentzy László dr.	Henrich Gusztáv
165	Gáll Gábor	Henrich Walter dr.
	Gerde Oszkár dr.	Herb Sándor dr.
	Gerő Gusztáv	210 Herczeg József
	Gerő Miklós	Hermann Ottó
	Gerzon Mihály	Herzog Ottó
170	Giurgiu Ágoston dr.	Hoensch Vilmos
	Giurgiu Tivadar	Holesch Gyula
	Glück Sándor	215 Hollós János
	Goldberger Sándor	Horovicz Ernő
	Goldner Mihály	Horváth Bertalan
175	Goldstein Manó	Horváth Gyula
	Goró Ártúr	Horváth Jenő
	Gotthilf József	220 Horváth Kálmán
	Gööz Sámuel Lajos	Horváth Károly
	Götze Sándor	Hubaffy Elemér
180	Gremperger Lajos	Huf József
	Greavu Aurél	Hunyady János
	Greavu Vazul	225 Ikrich Arnold
	Groh Mihály	Illés Béla
	Groszmann Frigyes	Ilosvay Sándor Aladár
185	Grün Bertalan	Imbroane Miklós
	Grünfeld Miksa	Imre Gábor
	Grünstein Jakab	230 István Péter

	Iszlay Géza dr.	Kertész Árpád
	Ivácskovics Mátyás dr.	Kertész Endre
	Izsáky Lajos	Keresztury Béla
	Jakab Béla	275 Kiczko Lajos
235	Jakab Menyhért	Kisfaludy István
	Jakó Endre	Kiss Károly
	Jancsó István	Kiss Sándor
	Jarda István	Klein Aladár
	Jäger Sándor	280 Klein Dezső
240	Jelen Miklós	Klein Gusztáv Adolf
	Jellinek Aurél dr.	Klein István
	Jeney Pál	Knotek István
	Jeney Zoltán	Knothy Elemér
	Jeszenák Győző	285 Knezsevics Milos dr.
245	Jeszenszky Béla	Kohn Lipót
	Jovanovics György	Kolosa Lajos
	József Manó dr.	Konyevits János
	Juhász Mihály	Kopczek József
	Jurenka Pál	290 Korbuly József
250	Kacsokovics-Krimszky	Kornis Dezső
	Géza	Kosák Gyula
	Kahán József	Kovács István
	Kapéry Béla Károly	Kovács István
	Kapp Ernő	295 Kovács Jenő
	Kaprinay Antal	Kovács Márton
255	Kapusy Dezső	Kovács Miklós
	Kartaly István	Kovács Zoltán
	Katona Lajos dr.	Kovács Zoltán dr.
	Kántor Lajos	300 Kováts-Nagy Sándor dr.
	Kászonyi Gyula	Kosch István
260	Kecskeméthy Károly	Kozma Balázs dr.
	Albert	Körödi István
	Kecskés Kálmán	Kölglyessy Adrián Mihály
	Kelemen Gábor	305 Kövér Béla
	Kelemen Géza	Krahl Sigfried Ede
	Keller Lőrincz	(Győző)
265	Keller Sándor	Krausz Zsigmond
	Kelner Győző dr.	Krisztmann Ádám dr.
	Kemény Jenő	Kubicza Vladimír
	Kemény József Endre	310 Kugler Jenő Vilmos
	Kemény Miklós Miksa dr.	Kulin Ferencz
270	Kemény Rezső dr.	Kuroszky Lajos
	Kenyeres Gyula	Kuttlik Sándor

- Landau Samu
 315 Langer Norbert
 Laurinecz Nándor
 Lazar János
 Lábay Ede
 Láczy Gábor
 320 Láng Ignác
 László Imre
 Lázár László
 Lechner József
 Lehel Jenő
 325 Lehner Richárd
 Leitli János
 Lendvay Sándor
 Lengyel Béla
 Lenk Imre dr.
 330 Leonhardt József
 Lerner Sándor dr.
 Lederer László
 Licaretiu Paraschivu
 Lincényi Pál
 335 Liska Károly dr.
 Literati Pál
 Litsek Ákos
 Loik Hermann
 Loschdorfer Ervin
 340 Lovik Ernő
 Lozovits Rezső
 Löffler Imre dr.
 Löw Andor
 Lupea Kornél
 345 Lutiaiu (Luczay) Kornél
 Maior János
 Majinszky Koszta
 Malovecz Pál
 Mandel András
 350 Marcsek Sándor
 Márton Gábor
 Mateiu János
 Matis Albert
 Mauks József
 355 Máté József
 Medgyes Lajos
- Meer Béla
 Melis János
 Mermelstein Ernő
 360 Mertens Alfréd
 Mérey Ferencz
 Mike Gyula
 Miklós Sándor
 Mikó Kálmán dr.
 365 Mirbach Antal br.
 Mlinkó Venczel
 Moldován Gyula
 Molnár Alajos
 Molnár Andor
 370 Molnár János dr.
 Molnár Oszkár
 Monda János
 Monostory Károly
 Motocu János
 375 Moys István dr.
 Monus Sándor
 Muntean Victor
 Muttyánszky Wladimir
 Müller Manó
 380 Müller Vendel
 Nagy Árpád
 Nagy Gyula
 Nagy József dr.
 Nagy Lajos
 385 Nagy Lajos
 Nagy Mihály
 Nagy Sándor
 Nagy-Ebeling Miklós
 Nádaskay Sándor
 390 Nestor Miklós
 Nesztor József dr.
 Neufeld Mihály
 Nikolics Kornél dr.
 Nirnsee Bernát dr.
 395 Novák Pál
 Nyárády István
 Oana Illés
 Oanea Lőrincz
 Okolicsányi Tibor

- 400 Oltoványi József
Óvári Gyula
Örfi Gyula
Palatinus Mihály
Palkovits Lipót
- 405 Pallay Béla dr.
Palovits Gyula
Panek Norbert
Pap Gyula
Pap László
- 410 Papp Dezső
Papp Endre dr.
Patak László dr.
Pauker Ansel Leib
Pavlovits Osztrén
- 415 Pártos Dezső
Pescariu Jenő
Petanovits József
Petrán József
Petroviciu Kornél
- 420 Petrovits Milós
Pénzes Mihály
Plattner Miksa
Plechló Dezső
Plosca János
- 425 Plutz József
Pinterovics Jenő
Pintér Miksa
Pitner Árpád
Pogrányi Géza
- 430 Pollák Sándor
Pop Anhidim dr.
Popovics Szevér
Popovity Boriszláv
Pósta Lajos
- 435 Pömstein Arnold
Preszly Károly dr.
Precup Emil
Préda Péter
Puscariu Emil
- 440 Puskás János
Radó László
Rafael Zsigmond
- Rafajlovits Milós
Ratkovszky Vincze
- 445 Rác Gyula
Regdon Sándor
Reich Jenő
Reichsfeld Tivadar
Renvers Ferencz
- 450 Reviczky Tibor
Rényi Andor
Révész Géza
Révész Miklós
Révész Ödön
- 455 Romanov Rezső
Roóz Sándor
Rosenberg Henrik
Rosenberg Miksa
Rosenberg Móricz
- 460 Rosenberg Sándor
Rosenthal János
Roszival József
Róth Frigyes
Rozsy Béla
- 465 Rusu Aurél
Ruttkay Elemér
Safáry Dezső
Safier Jakab
Salgó Béla
- 470 Sajó János
Sámuel Andor
Sámuel Vilmos
Sander Frigyes
Sándor Géza
- 475 Sándor János
Sándor József dr.
Sántha Gábor
Sárközy Jenő
Sglimbea Oktáv
- 480 Silberstein Gyula
Simon László dr.
Simon Sándor
Simonyi Andor
Sipos Géza
- 485 Solt Armin

- Somló Kálmán
 Stein Ártur
 Stein Ingácz
 Steiner Béla dr.
 490 Stenczel János
 Stern Izidor
 Stern Zsigmond
 Stoika Traján
 StubenfoU Gyula
 495 Suciú Viktor
 Sugár Ferencz
 Svaiczér László dr.
 Sperling Ernő Ottmár
 Schäffer Jenő
 500 Schäffer Lajos
 Schipper Miklós
 Schmidt Miklós
 Schnell Henrik
 Schüek Ármin
 505 Schneveisz Ignác
 Schwartz Dezső
 Schweiszgut Jakab dr.
 Schweitzer János
 Szabó István
 510 Szabó Sándor
 Szaitz Márton
 Szász Dezső
 Szász Hermann
 Száva István
 515 Szegő Ferencz
 Szeley Imre dr.
 Szemző István
 Szerafin Nándor
 Székely Ferencz
 520 Sziber Nándor
 Szilágyi Ágoston
 Szilágyi Jenő
 Szilva Lajos dr.
 Szilvási Béla
 525 Szivós Béla
 Szólics János
 Szőke Miklós
 Szőke Zoltán
- Szüics László Lajos
 530 Tamás István
 Tarczea György
 Terestényi István
 Técsi Gyula
 Tischler Elemér
 535 Tokay Gyula
 Tomola Béla
 Tompa Sándor
 Totth Róbert
 Tóth Ernő
 540 Tóth Gábor dr.
 Török Mór
 Trompler Ernő
 Triff Titus Livius
 Truszkovszky Ferencz dr.
 545 Tusa Gyula
 Tvrdy Gyula
 Tyirity Szvetozár
 Uhlarik József
 Ullrich Ödön
 550 Unger József
 Urbán Lajos dr.
 Varró László
 Varga István
 Vass Lajos
 555 Vaszika Vilmos
 Vágó Sándor
 Vári Ákos
 Velkovich István
 Veöreös Jenő
 560 Vermes Gyula
 Veszeli József
 Vérfi Aladár
 Vida Gyula dr.
 Vidacs Gyula dr.
 565 Vidor Leo
 Vigh Gyula
 Vitányi Iván
 Vlaicu Miklós
 Vudy Alfréd
 570 Vudy Oszkár
 Wagner Konrád

	Warga Benjám		Wollák János
	Weil Károly	585	Wujics Dragomir
	Weinberger Hugó		Zakariás Lajos
575	Weinberger Jakab		Zalusky Rezső
	Weinberger Jenő		Zamaróczy Károly
	Weinmann Izsó dr.		Zappe Leo dr.
	Werther Henrik	590)	Zelinka Elemér
	Weiss Sándor		Zentai Ernő
580	Weisz Izidor		Zimmermann Emil
	Wiesner Géza dr.		Zintz Henrik dr.
	Wizinger Jenő		Zsombori Albert
	Wolff Gyula		

2. Államtudományi doctori oklevelet nyertek:

	Abaffy György Emil		Erdélyi László Zoltán
	Albert Oszkár	30	Erdélyi Sándor
	Albu Vazul		Ernst Ignác Imre
	Alföldy József		Eppinger Ignác
5	Cs. Balla István		Farkas István
	Bartal Lajos		Farkas István
	Batizy Gusztáv	35	Farnos Dezső Endre
	Benedek Zoltán Jenő		Fehér Gyula
	Berger Károly		Fehér Lajos
10	Bíró Sándor		Ferenczy Zoltán
	Boér Pál		Fonyi Zoltán
	Boronkay Béla	40	Fóris-Salamon Andor
	Boroviczény Aladár		Fritz László
	Botta Bertalan		Funák Károly
15	Csányi (Braun) Ede		Gaál Ödön
	Császár Károly		Gajzágó László
	Csiky Jenő	45	Galli Géza
	Csonka József		Gauzer Rezső
	Darkó Ákos dr.		Gáspár József
20	Darvas Andor		Gencsy Gyula
	Debreczy Ferencz		Gellért Sándor
	Denk Arnold	50	Gedeon Aladár
	Dépold Zoltán		Görgey István
	br. Dirsztay Viktor		Gönczy Miklós
25	Dreyer József		Gyárfás Géza
	Egry Aladár		Gyimes Emil
	Eichardt István	55	Gyulay Tibor
	Erdélyi Géza		Gyurtsik László

Haberl Pál	100 Nagy József
Halász Pál	Neurohr Gyula
Handras Achilles	Némedy Károly
60 Harmath Ignác	Nicolaus Péter
Hegedüs József	Nicolics Sándor
Hegedüs Zoltán	105 Orbók Atila
Heister Tivadar	Orbán Gyula
Horváth Endre	Osváth Béla
65 Horváth Géza	Óriás Nándor
Hunyadi Vass Gergely	Paskutz Traján Antal
Imre Gábor dr.	110 Pataky Tibor
Imrédi Dezső	Pártos Szilárd
Intze István	Péter Árpád
70 Jauernig Gusztáv Adolf	Pischi Dezső
Jámbor Zoltán	Polyánszky Ottó
Jeney Andor	115 Pop Anhidim
Juhász Emil	Pop Dénes
Kaczvinszky József	Puljer József
75 Karatsay Mihály	Radocsay Jenő
Kelemen Miksa	Rapcsányi István
Kemény Miklós Miksa	120 Regdon István
Kölcsei Kende Csaba	Reidl Rezső
Kiss Béla	Reitmayer Rudolf
80 Kiss János	Révay Károly György
Kolbenheyer Zoltán	Ribó Zoltán
Kossuth Lajos	125 Ringwald Lipót
Kostyál Aladár	Rosenauer Frigyes
Kónya Vilmos	Rusu Oktáv
85 Köszler Ártúr	Ruttka Ferencz
Kövendi Lajos	Selei Tivadar
Kriskó Miklós	130 Semsey István
Lipthay Pál	Singer Náthán
Lőrincz Balázs	Stadler István
90 Mandich István	Stanberger Hugó
Markovics Gergely	Stanciu János
Mátyás Samu	135 Strikker Sándor
Meszlényi Emil	Svaiczter László
Mészáros József	Schäffer Károly
95 Molnár Oszkár	Scheiner György
Müller Ernő	Schmidt Ferencz
Munka Tamás	140 Schuleri Károly
Muraközy Károly	Schuller Antal
Nagy Albert	Szabó Gyula

	Szabó János		Truskovszky Ferencz
	Szabó József		Tuster Ignác
145	Szabó Kálmán	165	Vajna György
	Szabados Dezső		Valkó József
	Szalkay Sándor		Varga Károly dr.
	Szanyi Ödön		Varga Vidor
	Szathmári Lajos		Válya Gyula
150	Szász Béla	170	Vécsey Imre
	Szendrei Jenő		Vécsey Kálmán
	Szentkirályi Ákos		Veress Károly
	Sziberth Frigyes dr.		Veszprémy Sándor
	Szopkó Guidó		Vértés Lajos
155	Szörtsey László	175	Viczián István
	Szundy Károly		Vida Béla
	Szücs László		Voith Márton
	Szvidrán József		Wolf Dezső
	Tamás Elek		Zathureczky Álmos
160	Tóth Vilmos	180	Zilahi Tibor
	Török László		Zsengellér József
	Traeger Ernő		

3. Orvostudományi doctori oklevelet nyertek:

	Barabás Zoltán	20	Kolumbán Mária
	Burtik Andor		Kopár Gerő
	Csutak Ferencz		Kopencz Lajos
	Dávid Margit		Korbácska Ártúr
5	Deutsch Dávid		Kuncz Andor
	Dénes Sándor	25	Mocskonyi Béla
	Duducz Zoltán		Nappendruck Kálmán
	Eszenyi Gyula		Oberth János
	Fekete Sándor		Popper Nándor
10	Fekete Zoltán		Pósta Sándor
	Felter Rudolf	30	Sámuel Samu
	Fiint Sándor		Steinmetz Károly
	Fugulyán Katalin		Springer Sarolta
	Gál Imre		Szokol Edgár
15	Goldberger Ede		Szigeti Jenő
	Gyarmati Gyula	35	Ternovszky Jenő
	Hortáver József		Tőkés Imre
	Jakab György		Veress Géza
	Kissel Dávid		

4. Gyógyszerész doctori oklevelet nyertek

Fülep Ágoston	5 Nemes Gyula
Gál Emil	Pfeiler Lajos Pál
Mikó Gyula	Teutsch József
Moskovics F. Vilmos	

5. Bölcsészettudományi doctori oklevelet nyertek a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karban:

Batogh Albin	Kenessey Kálmán
Berde Juliánna	15 Kreszta Riza
Beszkid Sándor	Madarassy László
Borbély Ferencz	Márkus János
5 Brandsch Henrik	Molitorisz Károly
Csáki Richárd	Moór Pál
Császár Károly	20 Precup Emil
Csomor Lajos	Réthly Antal
Fölföldy Sándor	Sedeán Ábrahám
10 György Lajos	Schilling Gábor
Harkó Gyula	Ványolos Miklós
Hedrich Ármin	25 Veress István
Hetcou György	

6. Bölcsészettudományi doctori oklevelet nyert a matematikai- és természettudományi karban:

Ortvay Rudolf

7. Az 1911/12. tanévben gyógyszerészmesteri oklevelet nyertek:

Ajvász Jenő	Felker Lajos
Böhm László	dr. Gerbert Ottó
Bolits Jenő	Helmbold József
Bartoffy Jenő	15 Hankó Zoltán
5 Benke Dénes	Hirschl Hugó
Braun Jenő	Izmael Márton
Bayer György	Jenőffy Miklós
Banoczy Sándor	Kabai Péter
Csernátoni Zoltán	20 Kohn Jenő
10 Dus István	Kain Eszter
Erdélyi Péter	Kulcsár Jenő

	Kozanovics Károly	Polgáry Jenő
	Küinsztlinger Áthur	Quotidián Gyula
25	Link József	Rucska Jenő
	Lukács Imre	Röder Ferencz
	Mánta Miklós	40 Strausz Dezső
	Miron Mihály	Schar Alfréd
	Mandics Győző	Singer Árpád
30	Nindl János	Schneider Andor
	Németh Sándor	Tréger Károly
	Neágos Szabin	45 Várady Béla
	Popiti Milán	Vladiszávlyevics Ozrén
	Pockskay Béla	Varga Gyula
35	Prok Ernő	

8. Az 1911/12. tanévben bába oklevelet nyertek:

- Antal Ilona
 Bede Istvánné sz. Sági Anna
 Bartha Rezsőné sz. Gelencsár Katalin
 Cicedea Györgyné sz. Oanea Janka
 5 Csiszér Alajosné sz. Albert Róza
 Forró Mártonné sz. Bántó Eszter
 Grama Péterné sz. Sepsí Mária
 Gergely Károlyné sz. Vitos Anna
 Gidró Magda
 10 Haner Lipótné sz. Borsi Berta
 Józsa Andrásné sz. Kisgyörgy Zsuzsa
 Köllő Katalin
 Kerekes Lajosné sz. János Ilka
 Kiss Mária
 15 Krecs Sándorné sz. Fáget Piroska
 Kocsis Sándorné sz. Szöcs Karolina
 özv. Márton Józsefné sz. Novák Etel
 Markocsán Mihályné sz. Galgoczi Mari
 Mezei Eszter
 20 Onisor Erzsébet
 Orbán Józsefné sz. Nemes Ágnes
 Popurka Gerasimné sz. Mán Chira
 Gál Ilona
 Piroska Mátyásné sz. Siklósi Katalin
 25 Papp Miklósné sz. Felekán Anna
 Skorka Sámuelné sz. Varga Zsófia

Salamon Samuné sz. Áron Teréz
Török Mária
Tana Mária
30 Tatár Zsigmondné sz. Talaga Valéria
Wilmánn Gusztávné sz. Kilin Lenke

23. FÜGGELEK.

Kitüntetéssel állották ki a vizsgálatokat.**a) A jog- és államtudományi karban.***Az első alapvizsgálaton:*

Andrásovszky János	szótöbb.	Kovács Kálmán	szótöbb.
Ákontz Olivér	"	Laubhaimer Ervin	"
Barra Károly	egyh.	Laubhaimer Alán	"
Czibesz Alfonz	szótöbb.	Lőrinczy Gyula	"
Csernátoni László	"	br. Rudnyánszky Lajos	"
Dózsa Andor	"	br. Rudnyánszky Béla	egyh.
Dávid Kálmán	"	Szentkirályi Géza	"
Etédi Jakab Imre	"	Schneller Károly	"
Hajdú Pál	"	Tarkó Béla	szótöbb.
Katona Valér	"	Zehery Lajos	egyh.
Kenderessy János	"		

A második alapvizsgálaton:

Fodor Endre	szótöbb.	Pákey Lajos ifj.	szótöbb.
Hirsch Sándor	"	Olosz Lajos	egyh.
Judik József	egyh.	Pop Valér	"
Kálmán Elek	"	Schwepler János	"
Nagy László	szótöbb.	Teltsch Imre	szótöbb.

Az első jogtudományi szigorlaton:

Csenkey Jenő	szótöbb.	Nagy-Ebeling Miklós	egyh.
Kovács Jenő	egyh.	Nagy Sándor	"
Kiss Károly	"	Reinhardt Oszkár	szótöbb.
szatmárnémeti Kovács	"	Thurzó Béla	"
Jenő	szótöbb.	Tusa Gyula	"
Markovics Gergely	"	Weil Károly	"
Madarász Dezső	"	Zalusky Rezső	egyh.

A második jogtudományi szigorlaton:

Daramus Adorján	szótöbb.	Nagy-Ebeling Miklós	szótöbb.
Fetter Elemér	"	Nagy Sándor	"
Géczy József	"	Papp Péter	"
Guttman Miklós	"	Sólyom Miklós	"
Jakab Béla	egyh.	Szőke Zoltán	"
Lovik Ernő	"	Sztaniszlavszky Ervin	"
Moór Gyula	"	Vári Ákos	egyh.

A harmadik jogtudományi szigorlaton:

Campián Ágoston	szótöbb.	Rákóczy Béla	szótöbb.
Kálmán Béla	"	Rosnyay Dávid	egyh.
Moór Gyula	egyh.	Stein • Artur	szótöbb.
Molnár István	szótöbb.	Singer Béla	"
Mađarász Dezső	"	Tusa Gábor	egyh.
Nagy-Ebeling Miklós	"		

Az első államtudományi szigorlaton:

Böbel Miklós szótöbb. Fonyi Zoltán szótöbb.

A második államtudományi szigorlaton:

Farnos Dezső szótöbb. Pataky Tibor szótöbb.

A kombinált kiegészítő államtudományi szigorlaton:

Válya Gyula egyh.

Az első kiegészítő jogtudományi szigorlaton:

Bodrogi Imre egyh.

A második kiegészítő jogtudományi szigorlaton

Csekey István szótöbb. Herzog Ottó szótöbb.

b) *Az orvosi karban.***I. Orvostanhallgatók.**a) *1-ső orvosi szigorlat:*

Benes Imre	Molnár Kálmán
Csötörtök József	Porsche Ferencz
Deutsch Simon	Stern Vilmos
Fenichel Mór	Suroiu János
Imrei Károly	Varga Endre
Kubáček István	Zoványi Pál

b) *2-ik orvosi szigorlat:*

Feszt György	Kohn Jenő
Flechtenmacher Károly	Kováts Jolán
Goldstein Gyula	Leitner Fülöp
Kenessey Albert	Sontag Gusztáv

c) *3-ik orvosi szigorlat:*

Csutak Ferencz

II. Gyógyszerészhallgatók. (II. évek):a) *Gyakorlati gyógyszerészmesteri szigorlat:*

Braun Jenő	Singer Árpád
Csernátoni Zoltán	Schaar Alfréd
Dus István	Schlett Olivér
dr. Gerbert Ottó	

b) *Elméleti gyógyszerészmesteri szigorlat:*

Braun Jenő	dr. Gerbert Ottó
------------	------------------

c) *A bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karban.*

Kitüntetéssel:

Balogh Albin	Csáki Richárd
Berde Julia	Csomor Lajos

Fölföldy Sándor
Harkó Gyula

Madarassy László
Réthly Antal

Dicséretesen:

Borbély Ferencz
Brandsch Henrik
Császár Károly
György Lajos
Hetcou György

Kenessey Kálmán
Kreszta Riza
Molitoris Károly
Precup Emil
Sedeán Ábrahám

d) *A matematikai és természettudományi
karban:*

A bölcsészettudományi doctori szigorú vizsgálaton:

Ortvay Rudolf

A gyógyszerészeti elővizsgálaton:

Áts Nagy Lajos
Betegh Károly
Csete László
Halász Pál
Hajas Béla
Haraut Dezső
Hary Sándor
Horovitz József

Kállay Lajos
Keresztény Béla
Krisár Aladár
Mecs Balogh Sándor
Quittner Lajos
Raffay István
Szemző Imre
Weinberger Pál

e) *A középiskolai tanári vizsgálaton:*

Az alapvizsgálaton:

Szabó Árpád

A paedagogiai vizsgálaton:

Brandsch Henrik

Tereh Géza

24. FÜGGELÉK.

**Rendkívüli és külön utalványozott költségek
az 1911/12. tanévben.**

	K	F
Az új botanikus kert czéljaira dr. Davida Leotól megvásárolt ingatlanok ára fejében	160000	—
A botanikus kert czéljaira megszerzendő telkek kisajátítási ügyében eljáró szakértők tiszteletdíja fejében	800	—
Az általános kór- és gyógytani intézet számára bérelt helyiségek 1912. évi június 30 ig terjedő időre eső bére fejében	800	—
A házi átalány 1911. évi pótlására	50000	—
Az egyetem házijavadalmának fedezésére évi átalányul	228000	—
Az egyetemi könyvtár napidíjasainak díjazására	3504	—
Az orvostudományi intézetek átalányainak 1909. és 1910. évi kezeléseért Kopár Gerő kórházi gondnoknak 400; Orbán Sándor kórházi ellenőrnek 200 kor. jutalomdíj, összesen	600	—
Az érmészeti és régészeti int. számára bérelt Bástya-utcai ház átalakítási költségeinek első részlete fejében 5000 kor., az 1911. évi október 1-én esedékes bérösszeg fejében 2627 kor. 25 f., összesen	7627	25
A gyógyszerintézet számára mikroszkopiumok és kézi eszköztárak vásárlására engedélyezett összeg második részlete fejében	1645	25
Az Egyetemi Kör 1912. évi államségélye fejében	5000	—
A dr. Szamosi János-féle könyvtár kötési költségeire	2000	—
A német szemináriumi könyvtár alapfelszerelésének kiegészítésére	1500	—
Az egyetemi atletikai club 1912. évi államségélye fejében	8000	—
Átvitel	469.476	50

	K	F
Áthozat	469476	50
Az egyetemi könyvtár épületében még szükségessé vált különböző kiegészítő berendezések költségeire	18252	51
A leíró- és tájboneztani intézet hullaszállítási átalányának pótlására	1000	—
A kórboneztani int. számára beszerzett görcsök árának első részletéül	1950	—
A közegészségtani int. számára beszerzett könyvek, folyóiratok és műszerek költségeire	2428	83
Az állattani intézet tudományos felszerelésének negyedik részlete fejében	20000	—
Az állattani int. 1911. évi számlatartozásának kifizetésére	25405	41
A növénytani intézet és botanikuskert 1911. év végén fennálló számlatartozásainak kiegyenlítésére	13206	20
Az 1911. évi háziátalány pótlására	17945	64
Az általános kór- és gyógytani intézet cézéljaira dr. Békési Károly és neje szül. Nagy Honától vásárolt telek ára fejében	45000	—
Az érmészeti és régészeti intézet 1911. évi javadalmának pótlására	8249	42
A törvényszéki orvostani int. pótlólagos felszerelésére	1000	—
A könyvtár napidíjasainak és napibéreseinek 1912. évi díjazására pótlólag	1055	—
A növénytani tanszék hiányos felszerelésének pótlására	2000	—
A természettani int. számára beszerzendő optikai műszerek költségeire	2000	—
Az elméleti- és gyakorlati oktatás szükségleteire szolgáló átalány felemelésére	18700	—
A törvényszéki orvostani tanszék pótlólagos felszerelésére	1000	—
A mensa academica 1912. évi államségélye fejében	6000	—
Az ideg- és elmogyógyászati klinika számára beszerzendő thermopenetrációs készülék költségeire	2700	—
A földrajzi intézet alapfelszerelésére	5000	—
A bölcsészeti, nyelv- és történettud. kari szemináriumok alapfelszerelésére	5000	—
Átvitel	667.369	51

	K	F
Áthozat	667369	51
A gyakorlati physikai tanszék felszerelési költségeire	3000	—
A bábanövendékek segélyezésére	3000	—
A bábanövendékek írás és olvasás tanításaért tiszteletdíjúl	300	—
Az egyetem jövő fejlesztése céljából Németh Jenőné szül. Ferenczy Iréntől megvásárolt ingatlan vételára fejében	135.000	—
Az általános kór- és gyógytani int. számára bérelt helyiségek 1912. évi jul. 1-től 1913. évi jun. 30-ig esedékes házbére fejében	800	—
Az általános kór és gyógytani intézet céljaira dr. Kenyeres Balázs és neje szül Vastagh Sepsintől vásárolt telek ára fejében	90.000	—
Összesen	899469	51

25. FÜGGELÉK.

Helyettesítési díjak, útiköltségek, jutalmak és segélyek az 1911/12. tanévben.

	K	f
Dr. Varga Béla külföldi utazási ösztöndíjának második részlete fejében	1000	—
Dr. Schneller István ny. r. tanár számára, a philosophiai tanszéknek heti 4 órában való helyettesítéseért az 1911/12. tanév I-ső felében	960	—
Dr. Márki Sándor ny. r. tanár számára, a philosophiai tanszéknek heti 1 órában való helyettesítéseért az 1911/12. tanév I-ső felében	240	—
Dr. Kiss Mór ny. r. tanár számára, az 1911/12. tanév I-ső felében, a kereskedelmi és váltóügyi tanszék helyettesítéseért	1200	—
Dr. Kolosváry Bálint ny. r. tanár számára, az 1911/12. tanév I-ső felében, az ausztriai magánjogi tanszék helyettesítéseért	1200	—
Lázár Ödön irodasegédtsízt számára rendkívüli segélyképen	300	—
Dr. Kenyeres Balázs nyrt. számára, a joghallgatóknak az 1911/12. tanév I-ső felében tartott törvényszéki orvostani előadásokért tiszteletdíjúl	600	—
Dr. Schilling Gábor utazási ösztöndíjának második részlete fejében	1000	—
Dr. Gelei József utazási ösztöndíjának első részlete fejében	1000	—
Dr. Valentini Elvira utazási ösztöndíjának első részlete fejében	1000	—
Dán Sándor laboráns gyógykezelési költségeinek fedezésére	100	—
Átvitel	8600	—

	K	F
Át hozat	8600	—
Dr. Cs. Papp József, dr. Boros György, Polak Gaszton és Merész Gyula magántanítók számára az 1911/12. tanév első felében tartott előadásokért egyenként 500 kor. Lázár Ödön magántanító számára 300kor. összesen	2300	—
Dr. Csekey István utazási ösztöndíjának első részlete fejében	1000	—
Dr. Rigler Gusztáv ny. r. tanárszáma az 1911/12. tanév I-ső felében megtartott iskolaorvosi és egészségtan-tanári tanfolyam ellátásaért	1000	—
Dr. Lutter Károly tanársegéd számára jutalomdíj fejében	300	—
Kocsis Mihály laboráns számára jutalomdíj fejében	100	—
Dr. Marschalkó Tamás ny. r. tanár számára a Rómában megtartott nemzetközi bőrgyógyászati congressuson való részvétel céljából, úti segély fejében	800	—
Dr. Richter Aladár ny. r. tanár számára, a növényrendszertani tanszéknek az 1911/12. tanév I-ső felében való helyettesítéseért tiszteletdíj	720	—
Özv. Dr. Szabó Károlyné számára segélycímen	500	—
Dr. Pósta Béla ny. r. tanár számára, a Rómában tartandó archaeologiai congressuson való részvétel céljából úti segélyül	800	—
Dr. Kiss Mór ny. r. tanár számára, a kereskedelmi és váltójognak az 1911/12. tanév második felében való helyettesítéseért	1800	—
Dr. Gelei Józsefnek, a szövettani gyakorlatok vezetésében való segédkezéseért tiszteletdíj	300	—
Dr. Farkas Bélának, a szövettani gyakorlatok vezetésében való segédkezéseért tiszteletdíj	300	—
Özv. Benkő Lipótnének rendkívüli segélyképen	30	—
Dr. Choluoky Jenő ny. r. tanár számára, a Rómában tartandó nemzetközi földrajzi congressuson való részvétel céljából úti segélyül	800	—
Átvitel	19.350	—

	K	f
Áthozat	19.350	—
Dr. Schneller István ny. r. tanár számára, a philosophiai tanszéknek az 1911/12. tanév II-ik felében való helyettesítéseért	1440	—
Dr. Márki Sándor ny. r. tanár számára, a philosophiai tanszéknek az 1911/12. tanév II-ik felében való helyettesítéseért	360	—
Dr. Schilling Lajos ny. r. tanár számára, az Athenben tartandó nemzetközi orientalista congressuson való részvétel céljaiból, úti-segélyül	1000	—
Dr. Géber János tanársegéd számára úti-segélyül	400	—
Miklóssy József irodasegéd tisztnek jutalomdíjúl	400	—
Dr. Klug Lipót ny. r. tanár számára a geometriai kinematikának az 1911/12. tanév I-ső felében való helyettesítéseért	480	—
Dr. Risz Frigyes ny. rk. tanárnak, a felső mennyiségtannak az 1911/12. tanév I ső felében való helyettesítéseért	160	—
Dr. Schmidt Henrik ny. r. tanár számára úti-segélyül	1500	—
Dr. Issekutz Hugó magántanár számára, a gyógyszerészeti műtannak, az 1911/12. tanév I-ső felében való előadásaért	500	—
Dr. Lechner Károly ny. r. tanár számára, az 1911/12. tanév I-ső felében, a joghallgatóknak tartott törvényszéki lélek- és elmekórtani előadásokért tiszteletdíjúl	600	—
Dr. Schneller István ny. r. tanár számára, a Hágában tartandó Moralphaedagogiai congressuson való részvétel céljából, úti-költségül	600	—
Dr. Szabó Dénes ny. r. tanár számára a Berlinben tartandó szülészeti- és nőgyógyászati congressuson való részvétel céljából, úti-segélyül	1000	—
Dr. Csengery János ny. r. tanár számára, a Rómában tartandó művészettörténeti congressuson való részvétele céljából, úti-segélyül	800	—
Ránta László szolgának rendkívüli segély czímen	100	—
Átvitel	28.690	—

	K	F
Áthozat	28.690	—
Dr. Kenyeres Balázs ny. r. tanár számára, a Münsterben tartandó német törvénytudományi társulat congressusán való részvétel céljából, útiutalvány	500	—
Dr. Roska Márton tanársegédnek a Genéveben tartandó anthropologiai congressuson való részvétel céljából, útiutalvány	500	—
Dr. Ruttkai Ferencz quaesturai ellenőr számára rendkívüli segély czímen	300	—
Dr. Cholynoky Jenő ny. r. tanár számára észak-amerikai tanulmányúttá	1500	—
Dr. Klug Lipót ny. r. tanár számára, a Cambridgeben tartandó mathematicai congressuson való részvétel céljából, útiutalvány	1000	—
Valentiny Antal könyvtartásznak külföldi könyvtárak és katalógusok tanulmányozása céljából útiutalvány	1000	—
Dr. Fabinyi Rudolf ny. r. tanár számára, a lemergi egyetem 250 éves fennállásának ünnepe, az egyetem képviseltetése céljából, útiutalvány	600	—
Gajdos József bölcsészeti hallgatónak, az angol szünidei tanfolyamon való részvétel céljából, útiutalvány	700	—
Temesváry István orvostanhallgatónak a francia nyelvi szünidei tanfolyamon való részvétel céljából, útiutalvány	550	—
Dr. Posta Béla ny. r. tanár számára, a Genéveben tartandó prehistorikus és anthropologiai congressuson való részvétel céljából, útiutalvány	800	—
Dr. Kiss Mór ny. r. tanárnak lezkepenzjutalék czímen	3334	64
Dr. Kolosváry Bálint ny. r. tanárnak lezkepenzjutalék czímen	1377	71
Dr. Lőte József ny. r. tanárnak lezkepenzjutalék czímen	2016	49
Dr. Márki Sándor ny. r. tanárnak lezkepenzjutalék czímen	159	70
Dr. Schneller István ny. r. tanárnak lezkepenzjutalék czímen	2761	96
Átvitel	45.790	50

	K	F
Áthozat	45.790	50
Dr. Riesz Frigyes ny. rkív. tanárnak leczke- pénzjutalék czímen	278	81
Dr. Haar Alfréd ny. rk. tanárnak leczkepénz- jutalék czímen	70	69
Ladits Nándor gondnoknak, az 1910. és 1911. évi intézeti átalányok kezeléseért tiszteletdíjúl	1200	—
Dr. Genersich Gusztáv cz. ny. rk. tanár szá- mára, az 1911/12. tanév II-ik felében tar- tott gyermekgyógyászati előadásokért . .	1000	—
Dr. Cs. Papp József, dr. Boros György, Lázár Ödön és Merész Gyula magántanítók számára, az 1911/12. tanév II-ik felében tartott előadásokért egyenként 500 kor. jutalom- díj, összesen	2000	—
Tautfer Dezső kórházi írnoknak, az orvoskari intézetek átalányaiból beszerzett különböző anyagokról összeállított statisztikai kimu- tatások elkészítéseért, jutalomdíj fejében	50	—
Dr. Kenyeres Balázs ny. r. tanár számára, az 1911/12. tanév II-ik felében, a joghallga- tóknak tartott törvényszéki orvostani elő- adásokért, tiszteletdíjúl	600	—
Dr. Csengeri János ny. r. tanár számára, a művészettörténeti előadásokért	400	—
Kocsis Mihály laboránsnak rendkívüli segély czímen	100	—
Csekey István utazási ösztöndíjának második részlete fejében	1000	—
Trocsányi Dezső tanulmányi segélyének első részlete fejében	1000	—
Berde Julianna Mária tanulmányi segélyének első részlete fejében	1000	—
Az egyetemi alkalmazottak jutalomdíja fejében	1000	—
Dr. Lőte József ny, r. tanár számára, a Páris- ban tartandó összehasonlító kórtani con- gressuson való részvétel czéljából, útise- gély fejében	1000	—
Dr. Issekutz Hugó magántanár számára, a gyógyszerészeti műtannak az 1911/12. tanév második felében való előadásaért, tiszteletdíj fejében	500	—
Átvitel	56.990	—

	Áthozat	56.990 ^K f ^f —
Dr. Balázs Elemér, dr. Meltzl Balambér, dr. Veress Ferencz, dr. Höncz Kálmán, dr. Lukinich Imre, dr. Pröhle Vilmos, dr. Cs. Papp József, dr. Gyalui Farkas, dr. Ru- zitska Béla, dr. Szilády Zoltán magánta- nároknak egyenként 600 kor. jutalomdij utalványoztatik, összesen		6000.—
	Összesen	62990.—

26. FÜGGELÉK.

Az 1911/12. tanévben kiutalványozott korpótlékok.

Dr. Dézsi Lajos ny. r. tanár 2-dik ötödéves korpótléka	800.—
Dr. Somló Bódog ny. r. tanár 1-ső ötödéves korpótléka	800.—
Dr. Ruday Árpád szolgálattételre berendelt középiskolai tanár 1-ső ötödéves korpótléka . .	200.—
Dr. Boér Elek ny. r. tanár 1-ső ötödéves korpótléka	800.—
Összesen . .	<u>2600.—</u>

27. FÜGGELÉK.

Kinevezések, előléptetések, nyugdíjazások és személyi pótlékok az 1911/12. tanévben.

	K f
Gazelli Árpád könyvtár tisztnek könyvtárórré való előléptetése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	4770.—
Dr. Persián Kálmánnak könyvtár tisztté történt kinevezése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	3500.—
Dr. Schmidt Henrik ny. r. tanár számára fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	8200.—
Dr. Klupathy Antal ny. r. tanár számára nyugdíj fejében	12000.—
Dr. Jancsó Miklós ny. r. tanár számára fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	8200.—
Enyedy Mihály pedellusnak személyi pótlék fejében	600.—
Dull János szolgának személyi pótlék fejében	200.—
Turós András szolgának személyi pótlék fejében	300.—
Lehoczky András laboránsnak személyi pótlék fejében	400.—
Dr. Richter Aladár ny. r. tanárnak személyi pótlék fejében	2000.—
Káta Albertnek szolgává történt kinevezése alkalmából fizetés, lakpénz és ruhailletmény fejében	1060.—
Az V. fizetési osztályba történt kinevezés alkalmából, az alább felsorolt tanároknak a következő összilletmények utalványoztattak:	
Dr. Óváry Kelemen ny. r. tanárnak	12000.—
„ Farkas Lajos „ „ „	12000.—
„ Fabinyi Rudolf „ „ „	12000.—
„ Davida Leo „ „ „	12000.—
„ Moldován Gergely „ „ „	12000.—
„ Vályi Gyula „ „ „	12000.—
Átvitel	113230.—

	K	F
Áthozat	113230	—
Dr. Farkas Gyula ny. r. tanárnak	11200	—
„ Lechner Károly „ „ „	11200	—
„ Schilling Lajos „ „ „	12000	—
„ Kiss Mór „ „ „	12000	—
„ Apáthy István „ „ „	11200	—
„ Szádeczky Lajos „ „ „	11200	—
„ Márki Sándor „ „ „	11200	—
„ Szabó Dénes „ „ „	10400	—
„ Lőte József „ „ „	10400	—
„ Lukáts Adolf „ „ „	12000	—
„ Schneller István „ „ „	11200	—
„ Csengeri János „ „ „	11200	—
„ Kenyeres Balázs „ „ „	10400	—
„ Buday Kálmán „ „ „	10400	—
„ Szádeczky Gyula „ „ „	10400	—
„ Bálint Gábor „ „ „	10400	—
„ Pósta Béla „ „ „	10400	—
„ Klug Lipót „ „ „	10400	—
„ Kosutány Ignác „ „ „	10400	—
„ Nagy Ernő „ „ „	10400	—
Balázs Istvánnak szolgává történt kinevezése alkalmából fizetés, lakpénz és rahaátalány fejében	1060	—
Dr. Jancsó Györgyné számára temetkezési járulé- k fejében 1000 kor., nyugdíj fejében pedig 2760 kor., összesen	3700	—
Lutze Ferencz mechanikusnak személyi pótlék fejében	800	—
Steiermann Lipót gépkezelőnek személyi pótlék címen	360	—
Fekete Mihály szolgának személyi pótlék fejé- ben	200	—
Pázi Józsefnek praeparatorrá történt kinevezése alkalmából fizetés fejében	1000	—
Ladits Nándor gondnoknak a VII. fizetési osztá- ly 3-dik fokozatába történt kinevezése alkalmából fizetés és személyi pótlék fejé- ben	4800	—
Ficzner Sándor laboránsnak fizetés, személyi pótlék, lakbér és ruhaátalány fejében	1560	—
Átvitel	345110	—

	K f
Áthozat	345110.—
Gáll Lajos laboránsnak fizetés, személyi pótlék, lakbér és ruhaátalány fejében	1560.—
Ifj. Szathmáry Nándornak irodasegédtsztté törté- tént kinevezése alkalmából fizetés, sze- mélyi pótlék és lakbér fejében	2120.—
Dr. Ferencz Áronnak gyógyszerári vegyészé történt kinevezése alkalmából fizetés, sze- mélyi pótlék és lakbér fejében	3500.—
Dr. Kovács Istvánnak középisk. tanárrá történt kinevezése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	3500.—
Titkos Árpád gépésznek végkielégítés czimen . Szalai Károlynak szolgává történt kinevezése alkalmából fizetés, lakbér és ruhailetmény fejében	2600.— 1060.—
Sala Józsefnek laboránssá történt kinevezése alkalmából fizetés fejében	1000.—
Szilágyi Sándornak szolgává történt kinevezése alkalmából fizetés, lakbér és ruhailetmény fejében	1060.—
Körösy Antalnak laboránssá történt kinevezése alkalmából fizetés fejében	1000.—
Batiz Ferencznek kapussá történt kinevezése alkalmából fizetés és ruhailetmény fejében	1200.—
Fekete Mihálynak laboránssá történt kinevezése alkalmából fizetés fejében	1000.—
Dr. Gyalui Farkas könyvtárőr számára személyi pótlék czimen	2000.—
Dr. Vályi Gyula ny. r. tanárnak nyugdíj fejében	11280.—
Dr. Haar Alfréd zürichi egyetemi helyettes ta- nárnak ny. rkív. tanárrá történt kinevezése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lak- bér fejében	6240.—
Dr. Riesz Frigyes magántanárnak ny. rkív. ta- nárrá történt kinevezése alkalmából fize- tés, személyi pótlék és lakbér fejében	6240.—
Schneider József laboráns személyi pótléka fejében	200.—
Ficzner Sándor laboráns számára személyi pót- lék fejében	300.—
Átvitel	390970.—

	K f
Áthozat	390970.—
Özv. Szász Józsefnének nyugdíj fejében . . .	120.—
Moldován János szolgának személyi pótlék címen	300.—
Imreh József szolgának személyi pótlék fejében	300.—
Simon Sándor praeparatornak személyi pótlék fejében	300.—
Nagy Mihály pedellusnak nyugdíj fejében . .	702.—
Turós András szolgának pedellussá történt ki- nevezése alkalmából fizetés fejében . .	1000.—
Osváth János szolgálta számára személyi pótlék fejében	200.—
Dr. Buday Árpád középisk. tanárnak a VIII. fizetési osztályba történt előléptetése alkal- mából fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében	4770.—
Demény Bélának laboránssá történt kinevezése alkalmából fizetés fejében	1000.—
Dr. Erdélyi László ny. rk. tanárnak rendes tanárrá történt kinevezése alkalmából fize- tés, személyi pótlék és lakpénz fejében	8200.—
Bálint Mártonnak szolgává történt kinevezése alkalmából fizetés, lakbér és ruhapénz fejében	1060.—
Dr. Veress Elemér magántanárnak ny. rkív. tanárrá történt kinevezése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lakbér fejében	6240.—
Dézsai István szolgának nyugdíj fejében . . .	364.—
Dr. Helle Károly ny. r. tanár számára fizetés, személyi pótlék és lakpénz fejében . .	8200.—
Csernátoni Lászlónak irodasegédtsztté történt kinevezése alkalmából fizetés, személyi pótlék és lakbér fejében	2120.—
Dr. Finkey Ferencz ny. r. tanárnak fizetés, lak- bér és személyi pótlék fejében	8200.—
Dr. Bálint Gábor ny. r. tanár számára nyug- díj fejében	6656.—
Összesen	440702.—

28. FÜGGELÉK.

Elvi jelentőségű miniszteri leíratok.

1. Az ifjusági betegápolási alap javára félévenként 1 kor. 50 f. szedése tárgy. 1911. december 20-án 135.650. sz. a. kelt rendelet. 706—1911/12. etsz.

2. A tanrendtervezetnek két példányban való felterjesztése tárgy. 1912. május hó 21-én 51.721. sz. a. kelt rendelet. 1899—1911/12. etsz.

3. A 3-dik ötödéves korpótlék élvezetébe jutott tanároknak, az V-dik fizetési osztályba leendő kinevezésük körüli eljárás tárgy. 1912. jun. hó 8-án 55.973. sz. a. kelt rendelet. 1959—1911/12. etsz.

4. A diákasztal javára félévenként 1 kor. 50 f. szedése tárgyában 1912. július 11-én 88832. sz. a. kelt rendelet. 2221—1911/12. etsz.

5. Az egyéves önkéntesi szolgálatot teljesítő tudományegyetemi, műegyetemi és jogakadémiai hallgatók számára biztosítandó némely kedvezmény tárgy. 1912. július hó 17-én 88563. sz. a. kelt rendelet. 2291—1911/12. etsz.

29. FÜGGELEK.

Az egyetemi alapítványok állása az 1911/12.
tanévben.

Sorszám	Az alapítvány neve	Kötvények- ben	
		K	f
1	Kibédi Biasini Domokos alapítványa	1044	56
2	Dr. Belky János alapítványa	2235	—
3	Bírság-alap	145	26
4	Dr. Brandt József alapítványa	5111	11
5	Dr. Brassai Sámuel alapítványa	1624	32
6	Egyetemi Athletikai Club (bárá Wesselényi Miklós alapítványa)	130	75
7	Egyetemi Diákasztal	318	62
	Orvostudományi alapítvány	1200	—
	*Moldován István alapítvány		
	*Szaecsnyai Józsefné szül. br. Wesselényi Jo- sefa-alap		
8	Egyetemi hallgatók betegsegítő egyesülete	120	68
9	Egyetemi Kör	249	96
10	Egyetemi Tanács rendelkezési alapja	3122	94
11	Egyetemi Tornázó- és Vívóintézet alap	148	69
12	Egyetemi Zászlóottthon	12	42
13	Dr. Groisz Gusztáv és Szabó Claudine ala- pítványa	2269	59
14	Érsékújvári Gyarmathy Miklós alispán nevére tett alapítvány	7001	78
	Átvitel	24735	74

* Az alapítványi tőkék beépítették a Mensa félmillió K értékű palotájába.

Sorszám	Az alapítvány neve	Kötvényekben	
		K	f
	Áthozatal	24735	74
15	Gyógyszerészethallgatók segítő egyesülete:		
	Főalap	8240	63
	Dr. Fabinyi Rudolf nevére tett alapítvány	4286	87
	Könyvalap	16	13
	Dr. Nyiredi Géza-alap	1419	40
	Züllich-Binder alapítvány	816	91
16	Dr. Hegedüs Sándor alapítványa	2569	22
17	Ifjúsági betegápolási alap	10645	54
18	Joghallgatók segítő-egyesülete:		
	Főalap	32684	96
	Dr. Körössy József-alap	190	11
	Züllich-alapítvány	1611	54
19	Dr. Kanitz Ágost alapítványa	3355	05
20	Dr. Kolosvári Sándor alapítványa	1082	42
21	Kolozsvár sz. kir. város pályadíj-alapítványa:		
	Jog- és államtud. kar	2870	73
	Orvosi kar	5217	91
	Böcs-, nyelv- és tört.-tud. kar	716	41
	Math. és term.-tud. kar	4153	40
22	Középiskolai tanárjelöltek segítő-egyesülete:		
	Főalap	19003	82
	Jubiláris segély-alap	688	49
	Ladányi Gedeon-alapítvány	1285	78
	Szabó Károly-alapítvány	429	95
	Thaly Kálmán-alapítvány	396	85
23	Lechner Diákotthon-alapítvány	3565	22
24	A Magyar-Francia biztosító r.-t. alapítványa	2319	58
25	Dr. Maizner János alapítványa	4375	21
26	Markusovszky-alap	2866	39
27	Mártonffy-Koncz-alapítvány	5712	09
28	Dr. Moldován István alapítványa	3004	52
29	Orvostanhallgatók segítő-egyesülete:		
	Főalap	19229	05
	Géber-alap	1943	99
	Genersich-alap	266	68
	Markusovszky-alap	1123	87
	Átvitel	170764	46

Sorszám	Az alapítvány neve	Kötvényekben	
		K	f
	Áthozatal	170764	46
30	K. Papp Miklós-alapítvány	4329	85
31	Peicelle István nevére tett alapítvány	23608	58
32	Pfenningsdorf Antal-féle alapítvány	28520	30
33	Pfenningsdorf-féle szigorlati és felavatási ösztöndíj-alap	3787	12
24	Dr. Purjesz Zsigmond-féle ösztöndíj-alapítv.	10000	—
35	Özv. Specht Károlyné szül. züllborni Züllich Emilia tanulmányi ösztöndíj-alapítványa	216	80
36	Specht-alapítvány fenntartási alap	4304	01
37	Dr. Schulek Vilmos-féle szemkórodai szegény-alap	1521	85
38	Trefort-alapítvány	11193	37
39	Dr. Vályi Gábor Diákotthon-alapítványa	1595	52
40	Züllich István-féle pályadíj-alapítvány	3378	59
	Összesen	263220	45

30. FÜGGELEK.

Jelentés az Egyetemi Könyvtár 1911/12 évi állapotáról.

Kimutatásaink számot adnak arról, hogy a könyvtár az elmúlt esztendő folyása alatt állandó munkát végzett. Kifelé közönségünk kiszolgálása, befelé anyagunk gyarapítása, földolgozása és rendezése foglalt el bennünket.

Olvasó és dolgozó termeink látogatása a már megszokott kedvező adatot mutatja, kölcsönzési forgalmunk állandóan élénk. Elmondhatjuk, hogy az év folyamán városunk minden nagykorú lakosának fejenként három kötetetadtunk kezébe. Ez a valóság igazolja, hogy olvasótermeink milyen látogatottságnak örvendenek; igazolja azt is, hogy nyitási időnk megállapítása szerencsés összhangban van egyetemi városunk szükségletével. Naponként tíz órára terjedő nyitási időnk beosztása megfelel városunk életének és szükségletének. Egy kérdéssel azonban mégis kell majd annak idején foglalkoznunk, azzal, hogy vasárnaponként megnyissuk-e olvasótermeinket. Általános szempontból ez az újítás kívánatos volna, csak az eljárás megállapítása okoz nem annyira gondot, mint inkább költséget. Mert az kétségtelen, hogy a mint látogatóink egy részének a vasárnapi nyitásra szüksége van a könyvtárnak erről szükség szerint gondoskodnia kell. Csupán a pénzügyi megoldás okoz nehézséget, mivel a vasárnapra szolgálatra jelentkező személyzetet e különleges munkáért javadalmazni kell. A délelőtt és délután váltakozó személyzetnek olyan beosztására, hogy az még a vasárnapi nyitást is elláthassa, gondolni sem lehet. Ide tartozik még említeni azt is, hogy az új épületben föllállított népkönyvtár megnyitása még mindig késik, pedig annak úgy szociális, mint általános közművelődési jelentősége vitán felül áll és annak lehetővé tételére a könyvtár és az egyetem saját hatása körében megtette a szükséges lépéseket.

Gyarapodási statisztikánk az előző évekéhez képest egyenletes, a múlt évihez képest nagy emelkedést mutat. A tavalyi 2261 műnek 5202 kötetével szemben az idén

3014 műnek 8937 kötetét számolhatjuk el. Kétségtelenül mutatja ez könyvtárunk vonzó erejét, kivált, mivel az évi gyarapodásnak 25%-a ajándékozás útján jutott a könyvtár tulajdonába. A könyvnek igazi szeretetét nem az a vágy jelenti, hogy valami könyvet meg akarunk szerezni, hanem az az önzetlen óhajtás, hogy könyvünkről mások javára és gyönyörűségünkre le tudjunk mondani. A könyv szerzésében nemes önzés, ajándékozásában önzetlen művelődési vágy nyilatkozik, mely annak élvezését másokkal megosztani kívánja. E gondolatban fejezzük ki még egyszer hálás köszönetünket mindazoknak, kik könyvtárunk gyarapításához hozzájárulni szívesek voltak. Hazai és külföldi egyetemekkel fennálló csereviszonyok eredményeivel is meg lehetünk elégedve s az adott viszonyok között erőnkön felül vásároltunk. Mindezt összevéve, az idei évet könyvtárunk szerencsés éve gyanánt jegyezhetjük föl. Annál is inkább, mert az év folyamán, a könyvtárnak felelős gondozói, a tekintetes Tanács és a nagyméltóságú Miniszter úr részéről is kedves támogatásban részesült. Ebben bizonyára nagy része van Méltóságodnak, ki az év folyamán mindig és minden fórum előtt oly hathatósan képviselte intézetünket és saját hatáskörében állandó támogatásában részesítette.

Ez a kedvező jelenségek között elmúlt esztendő hozta meg javadalmunk emelését. Az emelkedés ugyan nem nagy, de mégis az első lépés a mind élénkebben sürgető igény kielégítésére. Különben a könyvtári javadalom kérdése, kivált most, megint aktuális. Egyetemünk fejlődése és tudományos életünk mélyítése, az egyre gazdagabban dolgozó tudományos irodalom termelése mind közrejátsszanak abban, hogy még a leggondosabban gyarapított könyvtárak vásárló képességét is fokozni kelljen. Annál inkább a miénket, mivel könyvtárunk negyven éves múltjában sokkal több sovány, mint kővér esztendő volt. Éppen saját helyzetünknek lelkiismeretes mérlegelése indított arra, hogy a könyvtári javadalom kérdését az idén újra fölszínre vessem, a mit annál inkább meg kellett tennem, mert a javadalom fokozatos emelése ellen elvi nehézség úgy sincs.

Kedvező eredmény gyanánt s örömmel jegyezzük föl, hogy ez év folyamán régi kívánságunk elérése sikerült, az ideiglenes kisegítő munka erők állandósítása; részint azzal, hogy ezeknek egy része a költségvetésbe be

van állítva, részint azzal, hogy másik részének javadalmáról végleges gondoskodás történt. Ez intézkedésnek kedvező hatása jelentkezik abban, hogy az idén a kéziratgyűjtemény föllállításához és földolgozásához is hozzá foghattunk. Kézírataink új épületünkben csak most kerülhettek rendszeres kezelés alá, mikor a Miniszter úr gondoskodásából lehetővé lett, hogy a gyűjtemény önállósuljon és a múzeumi őr vezetése mellett egy kiegészítő munkaerő beosztásával szakszerű és rendszeres ellátásban részesüljön. A régi épületben egy szobába összehúzólt és nehezen hozzáférhetően, tehát szinte használhatatlanul, őrzött gyűjtemény új épületünkben és céljai szerint fölszerelt termében könyvtárunknak már is tekintélyes és értékes csoportjává alakult. Az erdélyi műveltség és a magyar mult kutatója nem fogja nélkülözhetni könyvtárunk ez osztályát s ennek önállósítása tudományos és könyvtártani szempontból egyaránt jelentékeny vívmánya a lefolyt esztendőnek.

A nyert új erők beállításával a *nyomatványi osztálynak* is két olyan gyűjteménye kerülhetett földolgozás alá, a mely a könyvesház nagy anyagából kiválik: a *naptárak és a zeneművek* csoportja. Mind a kettő régi sebünk s annál jobban sajnált, mert rendszeres gyarapodásuk ellátása és eléggé gyakori használói kiszolgálása sok henye munkával terheltte a mindennapi kezelést. Lehetővé vált továbbá, hogy az átköltözés és egész könyvtárnak újra való föllállítása alkalmával fölgyűlt olyan anyag, melyet akkor különböző okok miatt félre kellett tenni, munkába vétessék és rendszeres földolgozás alapján a nagy gyűjteményben föllállításra előkészítették. Végül lehetővé vált a nagy sorozatos és gyűjteményes műveknek rendes fölvétele és czimtározása. A nyomatványi osztályban még munkára váró kisebb csoportok után a *térképgyűjtemény* fog következni s ezzel a könyvtár anyagának minden különálló csoportja rendszeres kezelés alá fog vétetni. A könyvtári anyag elmaradott csoportjának így megindított földolgozása mellett s azzal párhuzamosan a rendes gyarapodás földolgozása és föllállítása folyt. Ennek eredményeként ez év alatt a könyvesházban a 113250 - 128000 folyó számok alatt föllállított anyag adatott át a használatnak s ily módon a könyvesház állománya 1912. XII. 31-én 132607 műre, 247088 kötetre; rugott. Természetes, hogy e számban más különleges csoportok anyaga nem szerepel.

Könyvkötő műhelyünk az idén zárta le első teljes esztendejét. A műhely munkája anyag, minőség és esztétika tekintetében egytormán megnyugtató, de főként megnyugtató az a tudat, hogy saját fedelünk alatt nekünk dolgozó műhelyünk kezünk ügyében és szemünk előtt dolgozik. Ezzel egyrészt a kötetésben addig gyakorlatban volt kezelés vált jelentékenyen egyszerűbbé és így időt és munkát megtakarítóvá, másrészt megszűnt a könyvtár felelőssége azért az anyagért, melyet házon kívül, idegen műhelyben, sokszor igen is hosszú ideig kellett kiint tartania. Könyvkötő műhelyünkkel e rövid év elején már annyira jutottunk, hogy szinte lehetetlenségnek képzeltük azt a multat, mikor saját műhelyünk nélkül kellett kötetnünk. Fényképező műhelyünk felszerelését is ez esztendőnek köszönjük. Harmadik műhelyünk, az egyetemi könyvnyomda létesítésére indított tárgyalásaink során is haladtunk, de fájdalom, még nem jutottunk el annyira, hogy róla, mint befejezett nyereségünkről emlékezhessünk meg.

Az utóbbi műhely fölállítására annyit jelent, hogy a gépi sokszorosító eljárást a könyvtár munkájára fogjuk be. Mivel minden könyvtár annyit ér, a mennyi értéket katalógusai tulajdonítanak neki, minden könyvtárnak arra kell törekednie, hogy el legyen látva mindazzal a katalógussal, a melyre első sorban magának a könyvtárnak van szüksége, hogy saját munkáját simán végezhesse. De ennél még nagyobb szüksége van arra a látogató közönségnek, a tudományos közéletnek. Az állami könyvtárakban pedig a harmoniában álló különféle katalógusok mint az állami vagyoni nyilvántartó és ellenőrző leltára különös jelentőségre emelkedik. A legpontosabb és legmegbízhatóbb ellenőrző munkát katalógusai útján maga a nagy nyilvánosság végzi el minden könyvtárban s minden könyvtárnak első feladata, hogy minél pontosabb katalógust adjon közönsége kezébe. A jól szerkesztett katalógus arra is alkalmassá tehető, hogy az állami vagyoni nyilvántartásában megkívántató gazdasági érdeket is szolgálja. Ilyen módon a könyvtári munka egy csapásra két feladatot lát el és mindig végleges eredményt produkál. A ki a hivatalos könyvelésnek átmenő és legtöbbször mehanikus eljárását meg tudja takarítani azzal, hogy ugyanazt a munkát a tudományos földolgozás javára értékesíteni tudja, a könyvtárban jelentékeny eredményekre számíthat. Ha a szükséges belső rendet és megkívánt tudományos apparátust iga-

zán jól és igazán olcsón akarjuk elérni, nekünk is át kell térnünk az új kornak arra a vívmányára, hogy a gépi sokszorosítást a könyvtár szolgálójává tegyük. A könyvtárt szolgáló nyomda egyben a többi múzeális és tudományos intézet szolgálatát is vállalhatja, sőt vállalhatja az egyetem adminisztrációjában szükséges munkát is s azzal, hogy az egyetem rendelkezésére nyomdát bocsátunk, semmi szokatlan és semmi új dolgot nem teszünk, csupán visszatérünk a régi jó szokásra, mely a felső oktatás intézetei mellé mindig állított nyomdát, melyet a külföld, főként az angol egyetemek, máig bölcsen megtartottak. Művelődésünk, tudományos életünk virágzása összeesik főiskolai nyomdáink virágzásával. Az angol tudományosság egyetemi nyomdáinak sokkal többet köszönhet, mint első pillanatra látszik. E gondolatok mellett a mindennapi életnek még igen sok olyan kérdése és vonatkozása van, a mely a könyvtár szolgálatára rendelt nyomdát szükségessé teszi, de ha csupán a szükséges munkák elvégzésében jelent (nem is megtakarítást, hanem) állandó rendet és gyorsaságot; már akkor is igazolva van.

E ponton érvényesül minden könyvtár lelkiismerete, mert minden könyvtár úgy segít magán, ahogy tud; némi kényelmi, másik szükségbeli okból bele nyugszik abba, hogy anyaga nyilvántartása és használatba bocsátása körül a megkívántató színvonalról mind mélyebbre és mélyebbre csuszik alá. A míg a kényelmi okok nagyon alkalmasok, a szükségbeli okok nagyon kellemetlenek, ki fog azon csodálkozni, hogy katalógus tekintetében mindig azok a könyvtárak járnak elől, a melyek a gépi sokszorosítást elég okosak voltak saját szolgálatukra lefoglalni. S itt megint az angol könyvtárakra kell utalnom (amerikaira és angolra egyaránt) s megint figyelembe kell venni, hogy tudományos tekintetben könyvtáraik és irodalmuk között kétségtelen összefüggés van. A gépi és az emberi munka különbségeit megemlítve, csak annyit kell még mondani, hogy a könyvtárba bekerült valamely műnek egyetlen kézzel írott czímmása többbe kerül, mint e cím-másról vett száz nyomtatott czímmás. Már pedig minden valamire való könyvtár legalább négy féle katalógus elkészítésére törekszik.

A könyvtár szolgálatába állított gépi sokszorosítás beállítását még egy jelenség teszi szükségessé: az emberi munka erőiben beálló szükség. A könyvtári munkához

megfelelő formális minősítésen kívül, különleges szakbeli tanulmányok és különleges hajlam szükségesek. Régen, míg a könyvtártól sem a közönség, sem a főtartó testület nem követelt annyit, míg: gyarapodása és forgalma alig volt, míg a könyvtár maga is szinte fényűzési cikk volt: az emberi munkaerő kérdése nem volt annyira fontos. Ma ellenben az, mert ma egy nagy könyvtárnak, nagy forgalmát, nagy gyarapodását, négyféle katalógusát, sokféle kezelési, nyilvántartási és ellenőrző könyvelését mindvégig emberi munka erővel látni el, valósággal lehetetlenség, mert az erre szükséges nagy számú megfelelő embert a mi szegényes kulturájú könyvtári világunkban nem lehet kapni. Bármily állásra van jelentkező s ugyancsak bőségben, de kevés közöttük a hivatott; egyiknek, legtöbbnek, csak az állás kell, másoknak, elég soknak, a sine cura, mert hiszen még mindig csak annak nézik. Hogy aztán a könyvtár és a felelős igazgató mire megy az ilyen botcsinálta doktorokkal — hallgassunk róla. Kisebb, de válogatott fogalmazó személyzet gépi sokszorosítással jelentékenyen jobban, gyorsabban és olcsóbban fogja ellátni a maga munkáját, mint az átlagos tisztviselőknek igen sokkal nagyobb testülete. A könyvtár szolgálatába állított nyomda megint egészen különleges könyvtártudományi kérdés, melyet sem a szokott non possumussal, sem a kényelmes pénzügyi kifogással elütni nem lehet, mivel bizonyosnak látszik, hogy az a non intelligimus leplezésére szolgál. Még csak egyet kell megmondani és pedig nyiltan. Azt, hogy mindaddig, míg a könyvtárakban a tömeges írásbeliséget emberi kézzel kell elvégezni, mindig jogosult marad a restancia és mindig meg lehet védelmezni az el nem készült katalógusok hiányát. Végül az, ha egy könyvtár valamely műhely gondját magára veszi, mindig a könyvtár mellett szól és soha sem szólhat ellene, mert hiszen azzal súlyos anyagi felelősség jár együtt.

Valóban a mi könyvtárunk teljességéhez nem sok hiányzik, mert a mi hiányzik, pénzzel megszerezhető: a magasabb javadalom, a több és gyorsabb munkára képesítő nyomda és a ma működő kisegítő személyzetnek végleges rendezése. Az utóbbi nagy gondot adott az elmúlt esztendőben is. És ha hálásan ismertem el, hogy személyzeti viszonyainkban öröndetes változások történtek, meg kell mondanom őszintén azt is, hogy mindamelllett nagy nehézségekkel küzdünk és küzdünk. Az idén föltűnő

sok és súlyos betegünk volt s ideiglenes alkalmazottaink közül is többen megváltak tőlünk. Így tehát részint az eltávozók helyének betöltése, részint a betegek helyettesítése következtében a könyvtár személyzetében meglehetősen mozgalom volt. Ezek a jelenségek kettős következménnyel jártak, hátráltatták a rendes munkát, mert sok új emberrel volt dolgunk, azonfelül fölvetették annak a szükségét, hogy a kisegítő személyzet jobb ellátásáról gondoskodjunk. Mert nem szabad azon csodálkozni, ha a mai nehéz viszonyok között ideiglenes alkalmazottaink az első kedvező alkalommal megválnak tőlünk, mikor ellátásuk a tőlük megkívánt munkával és képzettségével nem áll arányban. Ily módon nem egy kitünő emberünket veszítettük már el s mindég ki vagyunk téve annak a kellemetlen veszteségnek, hogy mire új embereink beválnak, meg is válnak tőlünk. Ez a tapasztalás olyan régi, hogy már pusztán nem szociális jelentősége van, hanem egyben könyvtári fontossága is. Mert így lehetetlenség utódokat és folytatókat nevelni s a könyvtárak mindig a véletlenre vannak bízva, mikor nem saját nevelésű fiatal embereiket, hanem nyilvános pályázat útján jelentkező állás keresőket kénytelenek befogadni. Mindaddig, míg a könyvtárakat, azok értékét és jelentőségét a művelt kor és külföld mértékével nem mérjük, míg azoknak különleges helyzetét, embereinek különleges képzettségét nem biztosítjuk, szükségleteit nem fődözzük, nem szabad azon csodálkoznunk, ha könyvtári világunk a kor igényei és a külföldi könyvtárak mögött elmarad. Nekünk nem csak szabad, de kell is ezeket a gondolatokat hangsúlyozni, mert a kormány és a törvényhozás áldozatkészsége a mi könyvtárunkat épület, berendezés és felszerelés, Egyetemünk gondoskodása szolgálat és belső kezelés tekintetében magas szintre emelte, tehát törekednünk kell mindenben fejlett és emelkedett szempontokra.

Könyvtárunk életében még két nevezetes eseményről kell beszámolnom. Egyik, hogy a Miniszter úr Valentiny Antal könyvtári tisztet, a külföldi könyvtárak, főként a német Gesamt-katalog tanulmányozására kegyes volt kiküldeni; másik, hogy könyvtárunk látogatottsága örvendetesen nő. Valentiny tapasztalatai, melyeket főként a Münchenben tartott Bibliothekar-Tag ülésein tett, külföldi látogatóink elismerése, melyben úgyszólván naponként van részünk s a könyvtári ügyekben hozzánk forduló könyvtárak bizalma

mind igazolják, a mit föntebb könyvtárunkról mondtam. A zágrábi egyetem, a bukaresti akadémia, Budapest főváros, a marosvásárhelyi kultúrház-, a brassói főgimnázium s a kecskeméti jogakadémia részéről bennünket ért megtisztelő bizalom, melylyel építkezési, berendezkedési és más kérdésekben fölkeresett, könyvtárunk hatását és értékét egyformán érezteti. Terjedő és elismert jó híriünknek köszönhetjük, hogy a külföld is észrevett bennünket és könyvtárunk leírását kéri, hogy legutóbb Lipót Szálvátor ő Fensége is megtisztelt látogatásával. E látogatás külső körülményeiről és a Főherczeg úr elismeréséről bővebben szólanom annál kevésbbé kell, mert e magas látogatás Méltóságod jelenlétében folyt le.

Kérem Méltóságodat, hogy jelentésemet tudomásul venni méltóztassék és fogadja úgy magam, mint a könyvtár nevében őszinte örömmel kifejezett köszönetünket azért a gondos figyelemért és lelkiismeretes támogatásért, melylyel rektori esztendejét könyvtárunk történetében emlékeztessé tette.

Kolozsvár, 1912. június 26-án.

Dr. Erdélyi Pál
igazgató

1. sz. melléklet a könyvtár jelentéséhez.

**A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem
és az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának használata az 1911 12. évben.**

H ó n a p	Házi használatra kivett művek		Az olvasótermekben használt művek	
	mű	darab	mű	darab
Szeptember	368	610	3817	5795
Október	611	899	6078	8718
November	338	492	4979	6767
Deczember	200	381	2987	3874
Januárius	266	382	3258	4388
Februárius	288	424	4343	5651
Márczius	276	398	4136	5248
Április	236	361	2994	4283
Május	316	438	2864	3929
Junius	232	399	2002	3000
Összesen	3131	4184	37458	51409

2. sz. melléklet a könyvtár jelentéséhez.

Kimutatás a kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem könyvtárának gyarapodásáról az 1911 12. évben.

	1911. II.		1912. I.	
	mű	kötet	mű	kötet
Nyomtatvány	1035	2191	423	1457
Régi Magyar Könyvtár	—	—	1	1
Folyóirat	48	1912	10	673
Hírlap	—	4	—	3
Egyetemi nyomtatvány	8	156	2	108
Dissertatio	1468	1468	17	17
Értesítő	—	151	—	794
Térkép	2	2	—	—
	2561	5884	453	3053
			2561	5884
Összesen			3014	8937

3. sz. melléklet a könyvtár jelentéséhez.

A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudományegyetem könyvtárát az 1911 12. évben ajándékaikkal gyarapították.

Az ajándékozó neve	Nyomtatvány		Folyóirat		Hírlap		Egyetemi nyomtatvány		Dissertatio		Értesítő darab
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	
A m. kir. belügyi miniszterium	1	12	—	3	—	—	—	—	—	—	—
A m. kir. földművelésügyi miniszterium	1	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—
A m. kir. honvédelmi miniszterium	15	26	—	3	—	—	—	—	—	—	—
A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A m. kir. pénzügyi miniszterium	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—
A m. kir. vallás- és közokt.-ügyi miniszterium	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A közös hadügyi miniszterium	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magyar Tud. Akadémia Múz. és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősege	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Múz. és Könyvtárak Orsz. Tanácsa	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A kolozsvári tud.-egyet. rectori hivatala	34	85	1	7	—	—	3	188	17	17	—
M. kir. Földtani Intézet	3	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Közp. statisztikai hivatal	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Postaigazgatóság	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erdélyi Múz.-Egyesület	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—
Erdélyi Nemzeti Múz. könyvtára	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	793
Magyar Nemzeti Múz. könyvtára	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Átvitel	56	154	2	30	—	—	3	191	17	17	793

Az ajándékozó neve	Nyomtatvány		Folyóirat		Hírlap		Egyetemi nyomtatvány		Dissertatio		Értesítő darab
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	
	Áthozatal	56	154	2	30	—	—	3	191	17	
Academy of Sciences, Washington	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
American Math. Society Bács-Bodrog vm. Tört. Társ.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Borsod-Miskolczi Műz. Budapesti közkórházak igazgatósága	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bpesti Orvos-Egyesület Dresdai egészségügyi ki- állítás	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erdélyi Irod. Társaság Erdélyi Nemzeti Műz. Érem- és Régiség-tára	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Feministák Egyesülete Kolozsvári Károlina kór- ház igazgatósága	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvári tud.-egyetemi ásványtani intézet	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—
Meteorológiai és Föld- mágnességi Intézet	50	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Smithsonian Institution Wiener Journ.-Verein	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sáros vármegye	11	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sáros vármegye	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Budapest székesfőváros Fiume város	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hódmezővásárhely város Besztercei evang. fő- gimnázium	1	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Miskolczi ref. főgimn. Egyes iskolák	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Austerlitz Vilmos	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	151
Balla Antal	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Barcza Imre	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ben Joel	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benczur Gyula	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beregi Manfréd	5	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodor József	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bruckmann F.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bozóky Alajos	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Átvétel	144	283	4	36	—	—	3	191	17	17	944

Az ajándékozó neve	Nyomtatvány		Folyóirat		Hírlap		Egyetemi nyomtatvány		Disszertatio		Értesítő darab	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet		
Áthozatal . . .	144	283	4	36				3	191	17	17	944
Csengeri János dr. . .	1	1										
Engelmann Wilhelm . .	1	1										
Enyvvári Jenő . . .	2	2										
Gyalui Farkas dr. . .	3	3										
Gyárfás Tihamér . . .	1	1										
Hangay Oktáv . . .	7	7					4					
Hirsch Adolf . . .	1	1										
Hóman Bálint . . .	4	4										
Jankovich Lászlóné . .												
Kovács János . . .	1	1		7								
Kuszkó István . . .	3	3										
Márki Sándor dr. . .	1	1										
Mateiu Jon . . .	1	1										
Miklósy József, medeséri	1	1										
Orosz Endre . . .	1	1										
Pap Károly . . .	1	1										
Persian Gerő dr. . .				11								
Persian Kálmán dr. . .	3	6										
Portik Andor . . .	1	1										
Schlauf Győző . . .	10	144					3					
Sipos Kamilló . . .	1	1										
Szabó Dénes dr. . .	32	124	2	124								1
Szadeczky Béla dr. . .	3	3										
Szadeczky Lajos dr. . .	1	1										
Tankó Béla . . .	3	3										
Thallóczy Lajos . . .	1	1										
Tóth Mike . . .	1	1										
Vadász Ede . . .	14	48	1	3								
Varga Zsigmond . . .	2	2										
Vargyasy Márton . . .	1	1										
Veress Endre dr. . .	1	1	2	2								
Veress Ferencz dr. . .	5	5										
Zlinszky Aladár . . .	1	1										
Zolnai Gyula dr. . .	14	15						1				
Összesen . . .	267	670	9	183		7	3	192	17	17	945	

Azaz 296 mű, 2014 darab.

31. FÜGGELÉK.

Az Egyetemi Diákasztal Felügyelőbizottságának jelentése az 1911/12. tanévről.

TEKINTETES EGYETEMI TANÁCS!

Az Egyetemi Diákasztal a most lefolyt tanév tanúsága szerint is egyetemünk életerős szerve s a hallgatók jelentékeny részére valóságos jótétemény.

Mellékleteink közül az 1. számú mutatja évi zárszámadásunkat. Ennek tanúsága szerint a kiadások 3580 kor. 40 fillérrel múlják felül a bevételeket. A hiányt az elnöki kezelésben volt — 1909/10-ben gyűjtött és november hó 2-án a pénztárba beszállított forgótókból fedeztük. A hiány keletkezésének megértéséhez fel kell említenünk, hogy bevételeink közt csak a rendes *évi* bevételek szerepelnek, mivel a *külön gyűjtött* és a *3. számú* mellékletünkön kimutatott összegek elnöki számadás alá esnek s mint ilyenek csak az év végén vizsgálatnak át teljességükben úgy, hogy csak a következő isk. év elején adhatók át a pénztárosnak. Kiadásaink közt ellenben szerepelnek a munkadíjakra és beruházásokra fordított összegek, továbbá az építési kölcsön szerződésének illetéke fejében összesen 4518 kor. 02 fillért tevő *rendkívüli kiadások*, amelyekből levonva a kimutatott hiányt, a *rendes kezelésben 1037 kor. 62 fillér maradvány* jön ki, vagyis 12 kor. 79 fillérrel kevesebb a múlt évinél.

A rendkívüli kiadások közül az építési kölcsön szerződésének illetéke fejében kifizetett összeg nem fog többet szerepelni; munkadíjakra és beruházásokra azonban összesen 5203 koronát vettünk fel jövő évi költségvetésünkbe is, mivel a nagy konyha falainak porcellán esempével való burkolása folyamatban van és éttermeink porcellán edény felszerelését fokozatosan alpacca felszereléssel óhajtjuk

kicszerélni, mivel az, ha egyelőre drágább is, sokkal gazdaságosabbnak ígérkezik. Tehát a jövő évi költségvetésünkben mutatkozó hiány is a rendkívüli kiadások terhére esik és a tervbe vett beruházásokban leli magyarázatát. Fedezetet fog találni a bevételeknél remélhető, — de a mai napon még meg nem állapítható — többletben (Kolozsvár városa 500 kor.-val emeli segélyét, lakásdíjából 400 kor. többlet remélhető, a hallgatók 1 koronás hozzájárulásának 50 fillérrel való emeléséből kb. 2000 kor.), továbbá a folyó évben *elnökileg gyűjtött*, a leszámolás megejtésével a pénztárba beszállítandó összegben. Az ilyen módon mutatkozó hiány tehát sem az elmúlt, sem a következő évre nem ad okot aggodalomra.

Az anyagiakról adván számot, hálásan kell megemlékeznünk arról, hogy állami segélyünk 6000 koronára emeltetett és ebben az évben részesültünk a m. kir. XXIX. jótékonyezélő államsorsjáték tiszta jövedelméből, amennyiben annak $\frac{1}{60}$ -ad részét, vagyis 12.250 koronát kaptunk. Felügyelőbizottságunk elnöke, mihelyt a pénzügyminiszter úrnak erről szóló értesítését kézhez vette, rendkívüli felügyelőbizottsági ülést hívott össze, mely hálás köszönetét fejezte ki úgy a pénzügyi, mint a vallás- és közoktatásügyi miniszter uraknak a részesedés kieszközléséért.

3. számú mellékletünk azokról az összegekről nyújt képet, amelyek *gyűjtés* ezímen az elnökséghez folytak be. Ezeknek főösszege — a kapcsolatos kiadások levonásával — 8211 kor. 27 fillér, melyhez hozzávéve a múlt év végén hasonló ezímen kimutatott 4135 kor. 60 fillért, mindössze 12.346 kor. 87 fillér áll ezen a ezímen rendelkezésünkre. A felügyelőbizottság által elhatározott ideiglenes fizetéseknek lebonyolítása után ez az összeg a pénztárosnak fog most már átadatni. — A folyó évi gyűjtés összege tehát több, mint a múlt évi. Ezt első sorban könyvkiadóvállalatunknak köszönhetjük. Igaz ugyan, hogy e vállalatunk érdekében nagy arányú levelezést folytattunk, de ez irányú fáradságunk a szép eredményben megtalálja a maga jutalmát.

Könyvterjesztő vállalatunk révén érintkezünk az egész országgal és gyakran találunk olyan fogadtatásra, amely kárpótól minden félreértésért és megjutalmaz a fáradságunkért. Sokan vannak azok, akiket ügyünk lelkes támogatóiként tisztelhetünk és számuk napról-napra nő.

Elnökségünk minden egyes alkalommal külön-külön

fejezte ki köszönetét az illetőknek s felügyelőbizottságunk ózen a helyen hálásan ismétli meg azt.

Hiba volna azonban külön is meg nem emlékeziünk e helyen arról az ajánlólevélről, melyet kérésünkre a tiszántúli ref. egyházkerület püspöke, Dr. BALTHAZÁR DEZSŐ adott könyvterjesztő vállalatunk ügyvezető igazgatójának.

A hazafias lelkében aggódva-bízó, nemzete jövőjén szeretettel esüingő böles főpapnak e sorai akkora megértésről tanúskodnak, hogy szolgálatot véllünk tenni, mikor a nyílt levelet egész terjedelmében ideiktatjuk ; hadd gyönyörködjenek benne mások is és ítéljen mindenki maga.

„A tiszántúli református* egyházkerület püspökétől

1396. éln. szám 1911.

Békesség az olvasónak és szeretet a bennünket egybekapcsoló magyar nemzeti eszme szent nevében!

A „Kolozsvári Egyetemi Diákasztal felügyelőbizottsága“ felkért, hogy az általa létesített könyvkiadóvállalat felkarolása érdekében ajánló sorokkal forduljak mindazokhoz, akik igénytelen nevemre adnak valamit. Szíves készséggel hajlom meg a kérés előtt ; mert mindenkor megtiszteltetésnek veszem, ha a magyar nemzeti eszme szolgálatához valami formában tényezőként én is odaállhatok. Már pedig, mikor a Kolozsvári Egyetemi Diákasztal segítségéről beszélünk, akkor a magyar nemzeti eszme védelmét és érvényesítését is oda kell értenünk.

Ismerjük az erdélyi viszonyokat. Valamikor ott volt a fellegrvár, homnan a magyar alkotmányos szabadság hősei, seregei alá szállottak a nagy Magyarország szorongattatásait feloldani lánczaiból ; ma nekünk van vállainkon a kötelesség : segítségére menni az erdélyi magyarságnak, melyet az oláh akció hihetetlen szívóssággal, következetességgel, gazdasági, kulturális és politikai eszközökkel akar kiforgatni ősi jussából, nemzeti jellegéből.

Első kötelességünk a jövő reményét, az ifjúságot megmenteni. A magyar diákasztallal az oláh diákasztal vette fel a versenyt. Ennek az utóbbinak nyílt és titkos források ontják az anyagi előnyöket, melyekkel a szegény magyar ifjak leke köré hálót kerít az oláh irredenta réme.

A könyvkiadóvállalat nemes és hasznos módját nyújtja annak a segítségnek, amelylyel szellemi ellenszolgáltatást kaphatunk az anyagi segítésért, még reáadásul arra a fel-

emelő tudatra, erkölcsi kielégültségre, hogy a magyar nemzeti eszme oltárára hoztunk áldozatot.

Ne késedelmezzünk tehát! Ne vonogassuk magunkat a nemes áldozattól! A miéri őseink vérével vívták a százados esatákat, a nemzeti eszme diadaláért mi ne sajnáljuk filléreinket. Jelen ajánlásom minden olvasójára Isten áldását kérem!

Debreczen, 1911. decz. 15.

(P. H.)

Dr. Balthazár Dezső s. k.,
ref. püspök.

Viszonyaink alapos ismerete, ügyünk fontosságának tudata szól az erdélyi református egyházkerület püspökének, Dr. KENESSEY BÉLÁNAK alábbi sorsaiból:

Erdélyi református püspöki hivatal.

250—szám.

1912.

Kegyelem és békesség Istentől mindeneknek közelben és távolban!

A Kolozsvári Egyetemi Diákasztal és Diákotthon felügyelőbizottságának magyar véreinkhez, magánosokhoz, intézetekhez és hatóságokhoz intézett nyílt kérését, a szolgálmi kívánt nemes cél iránt való legodaadóbb érdeklődéssel és szeretettel istápolva, van szerencsém Erdély n. é. közönségének kegyes pártfogásába és jó indulatú támogatásába ajánlani.

Még az ősi székely morda is arról regél, hogy késő testvéreik segítségére Csaba és vitézei sebezhetetlen szellemalakban jönnek, vívják a csatát és döntik el a diadalt. E bérezes kis haza mindig arra munkált, hogy a szellem fegyvereivel biztosítsa a győzedelmet s a nagy fejedelmi korból reászállott örökségnek tekintette mindenha éppen a nemzet jövőjét biztosító ifjúságnak minél magasabb színvonalon leendő nevelését és minél több előkelő intelligentiájú ifjúnak a nemzet szolgálatába leendő állítását. Termelt az egész haza számára és rajokat boesátott szét a szellemi élet minden terére.

Egyetlen felsőbbség jogosult csak: a szellem, az igazi lelki műveltség supremáciája. Ha főiskoláink, ha egyetemünk

ifjúságából, a társadalom nemes támogatásával minden évben egy-egy nemesebb, emelkedettebb világnézetű, magasabb műveltségű és nemcsak jogokat követelő, de kötelességeket hűségösen teljesítő ifjú munkás sereget tudunk kibocsátani és adni a nemzetnek, akkor lassanként egy olyan szellemtábor áll elő, amely felett többé pusztá anyagi értékjelzőkben bízók győzedelmet nem vehetnek.

Nincs nemes és szép gondolat, melyet Erdély közönsége ne lelkesedéssel fogadna és nincs művelődési cél, amelyet érdeklődéssel és áldozatkészséggel ne támogatna.

Fiainkról, a magyar ifjúságról van szó. Tartok tőle, hogy esetleg meg is bántanám Erdély közönségét, ha a Kolozsvári Egyetemi Diákasztal és Diákothton nyílt kérését hosszasan ajánlgatnám jóindulatú támogatásába.

A kegyelem Istenének áldását kívánja minden szíves jóltevő életére.

Kolozsvár, 1912. április hava 18-ik napján.

Dr. Kenessey Béla s. k.,
erdélyi ref. püspök, főrendházi tag.

Álljanak itt végezetül a dunántúli református egyházkerület püspökének, Dr. ANFAL GÁBORNAK a megértés melegétől áthatott sorai:

A dunántúli ref. püspöktől.

196—1911.

szám.

A nemzetiségi törekvések által legjobban fenyegetett erdélyi magyarság megvédelmezésének egyik leghathatósabb eszköze a nemzeti közművelődés terjesztése és erősítése, amely ezélt első sorban szolgálja a kolozsvári tudományos egyetem, minél fogva nagyon kívánatos, hogy ezen egyetem mindegyik szakán a magyar hallgatók tanulása lehetőleg megkönnyíttessék. Hogy az ott tanuló magyar ifjúság magát fentart-hassa, az egyetemi tanári kar deákasztalt és deákothont szervezett, amelynek támogatására egy könyvterjesztő vállalatot is létesített úgy, hogy e könyvkiadásból befolyó tiszta jövedelem teljes egészében a kolozsvári egyetemi deákasztalt és deákothont fogja illetni. Ezen könyvkiadó vállalat nemcsak azért méltó a támogatásra, mert benne a kiváló írók legkiválóbb munkái fognak közzetettetni és a közönségnek rendelkezésére bocsáttatni, hanem azon okból is, mert o

pártolás által nagyon fontos közművelődési és magyar nemzeti érdeket mozdítanak elő az aláírók.

Mindezen okoknál fogva ajánlom e vállalat pártfogását a dunántúli református egyházkerület mindazon gyülekezeteinek és egyes híveinek, akik abban a helyzetben vannak, hogy magyar fajunk védelmére és jövőjének biztosítására ez úton is áldozatot hozhatnak.

Kiváló tisztelettel vagyok

Komáromban, 1912. január hó 17-én.

(P. H.)

Antal Gábor s. k.,
dunántúli ref. püspök.

Mikor ilyen támogatókat sikerült nyernünk, természetes ügyünk haladása és elmaradhatatlan ami hálánk kifejezése. Aránylag kicsiny, a múlt évinél is kevesebb az az összeg, mely *adományokból* gyűlt össze. Ezekről szólván, meg kell emlékeznünk Dr. SCHILLING LAJOSNÉ úrasszonynak 100 koronás adományáról és SZALÁNCZY ZOLTÁN lupényi községi bíró úrnak 93 kor. 30 filléres küldeményéről, melyet újévi üdvözetek megváltása ezimén gyűjtött össze községében. Mindkettőt hálásan köszöntük meg. Ne hagyjuk e helyen sem említetlenül a *Hódmezővásárhelyi takarékpénztár* 50 koronás és a *Kolozsvári Kereskedelmi Bank r.-t.* 20 koronás adományait azért, mert ezeket évek óta rendszeresen megszoktuk kapni; az utóbbi annál fontosabb reánk nézve, mert ez az *egyetlen kolozsvári pénzügyintézet*, mely ebben az évben rólunk megemlékezett.

Jelentékenyen növeli gyűjtésünk összegét az I. évfolyami Diákasztal *Hölgybizottsága fogadó délutánjainak* jövedelme, mely a kiadások levonásával tisztán 855 kor. 23 fillért tesz ki. Régebbi estélyeink helyett azért rendeztük ezeket a fogadó-délutánokat, hogy ifjaink jó társaságban forogjanak amellyel, hogy munkájukban se zavarja őket semmi. Hamarosan kedveltekké váltak e mulatságok, melyek rendezése körül hölgybizottságunk tagjai fáradságot nem ismerve, sőt anyagi áldozatot is hozva bűzgölködtek. A házi asszonyi tisztet a következők látták el:

Januárius 21-én: APÁTHY ISTVÁNNÉ, HEGYI GYULÁNÉ, PÓSTA BÉLÁNÉ ÉS SZEMLER JENŐNÉ.

februárius 4-én: ENGEL GÁBORNÉ, FABINYI RUDOLFNÉ, HÖNCZ KÁLMÁNNÉ ÉS SZABÓ DÉNESNÉ.

februárius 18-án: DÉZSI LAJOSNÉ, ÓVÁRY ELEMÉRNÉ, PEIELLE RÓBERTNÉ ÉS ZOLNAI GYULÁNÉ.

márczius 3-án: GIDÓFALVY ISTVÁNNÉ, RICHTER ALADÁRNÉ, SZÁDECZKY GYULÁNÉ ÉS SZVACSINA GÉZÁNÉ.

márczius 17-én: CHOLNOKY JENÖNÉ, GENERSICH GUSZTÁVNÉ, KENÉZ BÉLÁNÉ ÉS PATAKI JENÖNÉ.

Őket illeti a szép anyagi és még szebb erkölcsi sikerért felügyelőbizottságunk köszönete, melynek ez úton is kifejezést adnunk kedves kötelességünk.

2. sz. mellékletünk részletes kimutatás arról, hogy a tanév egyes hónapjaiban hányan és milyen módon váltott jeggyel vették igénybe éttermeinket. Ebből kitűnik, hogy 319 reggeli, 973 ebéd és 998 vacsora adaggal szolgáltattunk ki többet, mint az előző évben úgy, hogy összesen 1707 reggelit, 62360 ebédet és 58226 vacsorát adtunk ki. Fontos újításunk, hogy ebben az évben már *egyszeri reggelizésre* szóló jegyeket is adtunk ki; eleinte 30 fillérben állapítottuk meg ezeknek az árát, de amikor láttuk, hogy olcsóbban is adható, leszállítottuk 24 fillérre. Kimutatásunkra vetett egyetlen tekintet mindenkit meggyőz arról, hogy intézkedésünket az ifjúság örömmel fogadta és ez rövidesen olyan kedveltségnek örvendett, mint a koronás ebéd-vacsora-jegyek rendszeresítése. Az utóbbiakról meg kell említenünk, hogy az összes ebéd adagoknak 37·3% át, az összes vacsora adagoknak pedig 40%-át fogyasztották el napi jeggyel étkezők; ha ezeket az arányszámokat a múlt évi 33 és 35%-kal szembeállítjuk, megbizonyosodunk róla, hogy ez az étkezési mód kedves az ifjúságnak.

Kimutatásunkban egy új rovat arról ad felvilágosítást, hogy átlag 30 reggeli, 263 ebéd és 246 adag vacsora esik egy napra. De azért természetesen az isk. év különböző szakaszaiban igen nagy ingadozások mutatkoznak, mint az mellékletünkéből megállapítható.

Jelentékenyen emelnünk kellett ebben az évben a *kedvezményesek* számát. A múlt évi 6 ingyenes hely számát az első félévben 8-ra, a másodikban 10-re emeltük; a múlt évi 24 féldíjas helyett mindkét félévben 26 helyet kellett adományoznunk; egyedül a havi hat korona segélyt élvezők és a PEIELLE-alapítványosok száma nem emelkedett, hanem megmaradt 24, illetve 8.

Az ingyenes helyek egyikét SZACSVAY SÁNDORNÉ BR.

WESSELÉNYI JÓZEFA alapítványából [adományoztuk minkét félévben KISS LAJOS orvostanhallgatónak; egy másikat a DR. MOLDOVÁN ISTVÁN nevére tett alapítvány kiegészítésével JUGA AURÉL orvostanhallgató élvezett.

Mindeneket összevéve 5314 kor. 50 fillérre megy az élelmezésben nyújtott kedvezmények értéke, ami 612 kor. 25 fillérrel múlja felül a múlt évit és 685 kor. 50 fillérrel kevesebb, mint a pénzben kopott állami segélyünk. Jelentékeny összeg, ha tekintetbe vesszük, hogy a mai viszonyok közt a teljes díj is kedvezménynek tekinthető; meg is éreztük a hatását, de lehetetlenség volt megtagadnunk szorgalmas és jóra való ifjaknak a legnagyobb nyomorúság diktálta kérését.

Sokszor és sok tekintetben élveztük a város közön-ségének, a hatóságnak és egyeseknek jóindulatát. Csak természetes tehát, hogy ahol lehetett, szívesen állottunk a város közön-ségének rendelkezésére. Így mindjárt az isk. év legelején, az összes lakószobákat rendelkezésre bocsátottuk az EMKE jubileuma alkalmával érkezett vendégek elszállásolására, éttermeinket pedig a díszebéd rendezésére. Majd egy 22 tagból álló konstantinápolyi tornász csapatot láttunk három napon át asztalunknál vendégül a város nevében.

A *Kalvineum* érdekében rendezett matinée czéljára, mikor DR. BALTHAZÁR DEZSÓ és DR. KENESSEY BÉLA ref. püspökök tartottak előadást, szintén díjtalanul engedték át termeinket.

Elláttuk ebéddel és vacsorával a MOTESZ és az *ifjúsági tornaverseny* résztvevőinek egy részét ármeztérítés mellett; előbbiekből 107, utóbbiak közül 133 étkezett nálunk 2—2 napon át.

Csupán a tényleges kiadások megtérítése fejében engedték át helyiségeinket *egy-egy mulatság rendezésére a ref. kollégium, ref. theologia ifjúságának, valamint a lutheránus jótékony nőegyletnek*. E mulatságok alkalmával azonban olyan tapasztalatokat szereztünk az intézet éjjeli csendjének megzavarása tekintetében, hogy jövőre — benn-lakóink érdekében — nem tehetünk hasonló szivességet.

Hátra van még szólanunk a *bennlakásról*. Ebben a tekintetben is teljesen jó eredményről számolhatunk be. Ifjaink általában megfelelő szorgalmat és jó magaviseletet tanúsítottak. Ha itt-ott figyelmeztetésre volt szükség, azt mindig kellő komolysággal fogadták és nem maradt el az eredmény.

A szülőknek készségesen adtuk meg a kért felvilágosításokat és nem egynek bírjuk hálás nyilatkozatát. Különös megelégedéssel mutathatunk reá arra a jó viszonyra, melyben különböző anyanyelvű hallgatóink egymással éltek.

A vizsgálatok és colloquiumok még folyamatban vannak, de az eddigiiek szép eredményről tanuskodnak; gyakoriak a kitüntetéses vizsgálatok, egyhangú (jó) jelzésünél gyengébb nem is akad.

Bennlakó hallgatóink érdekében ebben az évben politikai és képes, hazai és külföldi lapokat járattunk, ezzel is emelvén a bennlakás jó oldalait.

Abban a kedvező helyzetben voltunk, hogy egyik helyiségünkben két teljesen szegény sorsú hallgatónak ingyen adhattunk lakást, fűtést és világítást, mintegy 500 korona értékben. Mindössze az olvasó terembe járó lapok és a kézi könyvtár rendben tartása volt ezért a kötelességük amellet, hogy egyszer-másszor a titkárnak segédkeztek másolási munkákban.

Általában megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy bár házi rendünk a legteljesebb szabad mozgást biztosítja otllakó hallgatóinknak, amennyiben semmi sincs benne az internátusokat jellemző gyámkodásból, rendelkezései teljesen megfelelnek, mint az eredmények mutatják, az egyetemi nevelés szükségleteinek.

És ezzel be is fejezhetnők jelentésünket, mert az alább elmondandók nem állanak közvetlenül kapcsolatban az Egyetemi Diákasztallal. De mivel az ifjúságot illetik mégis szóvá kell azt tennünk.

Fel kell hívunk nevezetesen a Tek. Egyetemi Tanács figyelmét egy olyan társadalmi betegségre, mely az ifjúság körében is hihetetlen arányokat ölt: *a kártyajátékra.*

Az Egyetemi Diákasztalt sikerült ugyan megóvniunk a fertőzéstől; az eddiginél is szigorúbb ellenőrzéssel meg fogjuk akadályozni a jövőben is, hogy ott meghonosodjék. De mivel épen mi vagyunk azok, kik az ifjúság életét legközvetlenebbül látjuk, kötelességünknek ismertük felhívni erre a betegségre a Tekts. Egyetemi Tanács figyelmét különösen azért, mert egyetemi szabályaink ebben a tekintetben meglehetősen hiányosak, a baj pedig oly rohamosan terjed, hogy megdöbbentő.

Ismételjük, hogy benn a menzában útját tudjuk állani a baj elharapózásának, azonban ez épen nem elég. Szükségesnek tartottuk tehát felhívni a Tekts. Egyetemi Tanács

figyelmét, hogy alkalma legyen a kérdéssel foglalkozni és megfontolás tárgyává tenni, ha vajjon volnának-e eszközök és melyek azok, amelyeknek foganatba vételével e veszedelmes kórság terjedését meg lehetne akadályozni?

Az Egyetemi Diákasztal Felügyelőbizottságának 1912. június 10-iki rendes üléséből.

Dr. Pósta Béla

egyetemi ny. r. tanár, a f. ú. biz. elnöke.

Z á r s z á m a d á s

a kolozsvári Egyetemi Diákasztal részére 1911/12. tan-
 évre vonatkozó bevételekről és kiadásokról.

B e v é t e l e k :

	K	f
1. Állami segély	6.000	—
2. Orvostudománykari alapítvány kamata és egyéb takarékkamat	283	02
3. Jogkari tanárok évi adománya	200	—
4. A hallgatók által befizetett egy koronás járulék	4.566	—
5. A Peielle-alapítvány kamata	940	—
6. A hallgatók által befizetett étkezési díj .	53.019	68
7. Élelmicikkek, — ételmaradék — és moslékból	387	26
8. Hirdetési díjakból	67	20
9. A mensán lakók által befizetett lakbérek	12.782	—
10. Kolozsvár város segélye	500	—
11. Mosatási díjak	664	—
Összesen	79.409	16

K i a d á s o k :

1. Munkadíjakra	2.103	—
2. Alkalmazottak fizetése és nyári élelmezése	7.955	50
3. Beruházásokra és felszerelésekre	1.496	32
4. Téli zöldségbeszerzés és nyári befőzésekre	4.247	26
5. Viz és csatornadíj	1.003	—
6. Járadíj	89	52
7. Papírárúk-, nyomtatványokra és irodai fel- szerelésre	767	22
8. Bélyeg és levelezésekre	123	31
9. Tejért	1.067	04
10. Mészárosnak húsárúkért	31.427	25
11. Péknek kenyérárúkért	8.014	26
12. Hírlapokért	272	88
Átvitel	58.566	56

	K	f
Áthozat	58.566	56
13. Fűszerekért	4.664	27
14. Napikiadásokra	3.310	73
15. Titkár tiszteletdíja	400	—
16. Pénztárnok tiszteletdíja	400	—
17. Ellenőr tiszteletdíja	200	—
18. Jutalmak	460	—
19. A kölcsön egy évi törlesztési részletébe	13.675	60
20. Adó és illetékegyénérték	28	32
21. Illeték a törlesztéses kölcsön szerződés után	818	70
22. Tűzbiztosítás	152	76
23. Munkásbiztosítás	312	64
Összesen	82.989	58

Mérleg:

I. Összes bevétel	79.409	16
II. Összes kiadás	82.989	58
III. A bevételből levonva a kiadást, mutatkozik hiány	3.580	40
A hiány az elnöki kezelésben volt és 1911. november hó 2-án a quaesturához áttett 9.278 korona forgótökből fedeztetett.		
A hallgatók segélyezésére fordított	5.314	50

Szacsvay Sándorné, szül. báró Wesselényi Józefa alapítványának egy évi kamata fejében befolyt 403 korona és dr. Moldován István alapítványának egy évi kamata fejében befolyt 120 korona a fenti segélyösszegben benne foglaltatik.

Dávid Béla
egyetemi quaesturai ellenőr h.

Orbók Ferencz
egyetemi quaestor, mint pénztáros.

2. sz. melléklet az Egyetemi Diákasztal Felügyelőbizottságának jelentéséhez az 1911/12. tanévről.

Kimutatás az Egyetemi Diákasztal (Mensa Academica) forgalmáról az 1911/12. iskolai évben.

H ó	napjá-		A résztvevők								Kiszolgált adagok								
			minimuma				maximuma				heti jegygyel			napi jegygyel			összesen		
	-tól	-ig	reg-	fél-	ebéd	va- csóra	reg-	fél-	ebéd	va- csóra	reggeli	ebéd	va- csóra	reggeli	ebéd	va- csóra	reggeli	ebéd	va- csóra
Szept. . . .	16	30	25	152	148	33	218	214	386	1491	1427	60	1414	1414	446	2905	2841		
Okt.	1	31	27	215	209	36	332	317	926	5932	5574	69	3230	3230	995	9162	8804		
Nov.	1	30	21	290	270	31	330	311	692	6668	6113	63	276	2767	755	9435	8880		
Decz.	1	20	21	189	171	24	321	295	411	3677	3268	31	2109	2109	442	5786	5377		
Jan.	16	31	10	101	98	19	207	187	150	1157	1005	93	1534	1534	243	2691	2539		
Febr.	1	29	17	203	183	37	287	265	538	4403	3810	251	3123	3123	789	7526	6933		
Márcz.	1	31	16	177	168	41	313	277	526	5506	4730	456	3005	3005	982	8511	7735		
Ápr.	1	30	10	118	109	50	276	249	382	3946	3443	463	2375	2375	845	6321	5818		
Május	1	31	36	241	230	55	319	291	671	5641	4982	766	3233	3233	1437	8874	8215		
Junius	1	5	26	204	191	40	258	245	55	620	555	118	529	529	173	1149	1084		
Összesen			10	101	98	55	330	317	4737	39041	34907	2370	23319	23319	7107	62360	58226		
Múlt évben			11	39	29	43	262	238	6788	41076	36919	—	20309	20309	6788	61387	57228		
Tavalyival szemben	több		—	62	69	12	68	79	—	—	—	2370	3010	3010	319	973	998		
	kevesebb		1	—	—	—	—	—	2051	2035	2012	—	—	—	—	—	—		
Napi átlag			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	263	246		

Kolozsvár, 1912 június 9.

Dr. Pósta Béla

egyetemi ny. r. tanár, a f.ü.-biz. elnöke.

3. sz. melléklet az Egyetemi Diákasztal Felügyelőbizottságának jelentéséhez.

Kimutatás az Egyetemi Diákasztal elnöksége által 1911. évi június hó 18-tól 1912. évi június hó 10-ig gyűjtött összegekről.

Folyó szám	Kelt		Megnevezés	Bevétel		Kiadás	
	hó	nap		K	f	K	f
	1911 jun. 18.	1912 jun. 10.					
1			Szállítóktól cassascontó fejében	1424	49	—	—
2			Fogadó délutánok jövedelmei és kapcs. kiadások	1207	73	352	50
3			Estélyek, bankettek stb. jö- vedelme	531	94	—	—
4			Átmenetileg kezelt pénzek ka- matai	46	45	—	—
5			Feleslegek értékesítéséből	422	88	—	—
6			Egyéb gyűjtésből	4408	96	26	64
7			10 koronán felüli adományokból*	554	10	—	—
8			Átmenetileg kezeltetett a könyvt. vállalat	12	—	12	—
9			Adományok nyugtábelyege stb.	—	—	6	14
Összesen				8608	55	397	28
A bevételből levonva a kiadást				397	28		
Marad tisztán a gyűjtésből . .				8211	27		

azaz Nyolcezerkettőszáztizenegy korona 27 fillér.

Kolozsvár, 1912 június 10.

Dr. Pósta Béla

egyet. ny. r. tanár.
a f.ő.-biz. elnöke.

* Popovics Gábor 20—, Kohner Alfréd 20—, Nyiregyházi Kaszinó 20—, Borsod-Nádasd község 10—, Birnyák F. 1580, Szalánczy Zoltán 9330, dr. Valihora Ágoston 10—, dr. Schilling Lajosné 100—, dr. Schilling Lajos 20—, dr. Tüdös János 20—, Kolozsvári Kereskedelmi Bank R.T. 20—, Hódmezővásárhelyi Takarékpénztár 50—, Moson vármegye 30—, Esztergom vármegye 25—, Miskolc thj. város 50—, dr. Weil Dávid 50— korona,

4. sz. melléklet az Egyetemi Diákasztal Felügyelő-Bizottságának jelentéséhez.

Költségvetési előirányzat

a kolozsvári Egyetemi Diákasztal részére az 1912/13. tanévre.

Bevételek:

	K	f
1. Állami segély	6.000	—
2. Orvostudománykari alapítvány kamata	48	—
3. Takarékpénztári kamat	847	—
4. Jogkari tanárok évi adománya	200	—
5. A hallgatók által befizetendő egy koronás járulék	4.566	—
6. A Peielle-alapítvány kamata	940	—
7. A hallgatóktól várható étkezési díjak	53.019	—
8. Élelmi cikkek-, ételmaradék- és moslékból	387	—
9. Hirdetési díjakból	67	—
10. A mensán lakóktól várható lakbérek	12.061	—
11. Kolozsvár város segélye	500	—
12. Mosatási díjak	664	—
Összesen	79.299	—

Kiadások:

1. Munkadíjakba	2.103	—
2. Alkalmazottak fizetése és nyári ételmezése	8.000	—
3. Beruházásokra és felszerelésekre	3.100	—
4. Téli zöldségbeszerzés és nyári befőzésekre	4.250	—
5. Víz- és csatornadíj	804	—
6. Járdadíj	120	—
7. Papírárúk-, nyomtatványok és irodai felszerelésekre	767	—
8. Bélyeg és levelezésekre	124	—
9. Tejért	1.067	—
10. Mészárosnak husárúkért	31.427	—
11. Péknek kenyérárúkért	8.014	—
Átvitel	59.776	—

	K	f
Athozat	59.776	—
12. Hírlapokért	280	—
13. Fűszerekért	4.664	—
14. Napl kiadásokra	3.310	—
15. Titkár tiszteletdíja	400	—
16. Pénztárnok tiszteletdíja	400	—
17. Ellenőr tiszteletdíja	200	—
18. Irodasegédtsízt tiszteletdíja	130	—
19. Jutalmak	300	—
20. A kölcsön egy évi törlesztési részletébe	13.675	60
21. Illetékegyenérték	28	32
22. Tűzbiztosítás	152	76
23. Munkásbiztosítás	320	—
Összesen	83.636	68

Mérleg:

Bevételek	79.299	—
Kiadások	83.636	68
Hiány	4.337	68

Dávid Béla
egyetemi quaesturai ellenőr h.

Orbók Ferencz
egyetemi quaestor, mint pénztáros.

32. FÜGGELÉK.

Jelentés az Egyetemi Kör 1911/12. tanévi működéséről.

MÉLTÓSÁGOS REKTOR ÚR!

NAGYSÁGOS EGYETEMI TANÁCS!

Az Egyetemi Kör 1911/12. évi működéséről a következőkben bátorkodom tisztelettel jelentést tenni:

Körünk azon kettős feladatának, hogy egyfelől beléletében az egyetemi ifjúságnak az önművelődést lehetővé tegye és annak egyuttal hozzáillő szórakozást is nyújtson, másfelől hogy az ifjúságot minden szükséges esetben képviselje és annak a társadalomban az őt megillető helyet biztosítsa, ezidén is igyekezett minden rendelkezésére álló eszközzel eleget tenni.

A Kör kettős feladatának megfelelően munkálkodásunk is kettős irányu volt, s a belélet kifejtése és a külső reprezentáció között oszlott meg.

A beléletet illetőleg már az év elején sikert és eredményt ígért azon körülmény, hogy az első félévben amnyi tag iratkozott be, amennyi eddig talán még soha, 324. És hogy a sok tag daczára is mekkora egyetértés uralkodott Körünkben, mutatja az, hogy már az alakuló közgyűlésen egyhangulag történtek a választások, s ez az egyöntetűség egészen az év végéig meg is maradt. Így aztán elértük, hogy nemcsak olvasó- és játéktermek voltak mindig telve, hanem az egyes szakosztályok is elismerésre méltó működést fejtettek ki.

A szakosztályok között első helyen kell említenem az önképzőkört. Az egyetemi ifjúságnak a sok különböző egyesületbe való megoszlása miatt az önképzőkörnek nem csekély munkásságot kell kifejtenie, ha valami említésre méltó eredményt akar elérni, mivel több önképzőkör működik hasonló irányban. Mégis sikerült nemcsak számos és nagyon látogatott gyűlésre megfelelő nivós műsort összeállítani, hanem az önképzőkör különösen Czákó Ferencz önk titkár ügybuzgó fáradozása folytán még három egymás után következő szombaton (május 4., 11. és 18.) az egyetem aulájában nyilvános vitaestélyt is rendezett az újabb magyar irodalom köréből. A nagyszámú és előkelő közönség sorában ott láttak városunk irodalmi életének kitűnőségeit, akik hozzászólásaikkal emelték a vitaülések színvonalát.

A társadalomtudományi szakosztály Judik József joghallgató elnöksége és hozzáértő vezetése alatt különösen aktuális társadalmi jelenségekről és problémákról tartottak előadásokat és vitatkozásokat még pedig oly eredménnyel, hogy ezek a vitaestélyek sokszor még körünkön kívülállókra is vonzottak oda.

A zenekarunk Usiky Endre és Meskó Tibor karnesterek vezetése alatt az eddigi évekhez képest szép sikerrel működött. Az önképzőköri gyűléseken kívül két alkalommal (a nov. 19-iki ünnepélyen és a deczemberi házi estélyen) a nagy nyilvánosság előtt is sikert aratott. Az idén elért eredmény annyival is inkább kielégítő, mivel a zenekari számok betanítása és betanulása a közreműködőktől nemcsak lelkiismeretes munkát követel, hanem azoknak nagyon sok idejét is igénybe veszi, úgy, hogy az ifjúsági élet mai szervezettsége mellett e téren nagyobb eredmény alig érhető el.

A zenekarban és az önképzőkörben elért eredményeket az ünnepélyeken mutattuk be a nagyközönség előtt. Október 6-án az aradi tizenhárom, november 18-án pedig boldogult Erzsébet királynénk emlékezetére rendeztünk emlékünnepelet az együttérző hazafias közönségnek oly impozáns részvétele mellett, hogy még az aula hatalmas terme is szűknek mutatkozott az érdeklődők befogadására. Nem kevésbé sikerült a márczius 15-én a Mátyás király szobra és a Petőfi-emléktábla előtt rendezett ünnepély. Ezeket a márczius 17-én ugyanesak márczius 15. emlékére Gyaluban, Gyalu és környéke élénk érdeklődése mellett rendezett ünnepély hatás tekintetében talán még felül is multa, mert

ez utóbbinak ezéja nemcsak a nagy napok méltó megünneplése és a hazafias lelkesedés felkeltése volt, hanem az is, hogy az ottani elszigetelt magyarságban megerősítse a nemzeti öntudatot, a nemzeti érzést, hogy megőrizhessék magyarságukat az őket minden oldalról körülvevő nemzeti-ségek közepette is.

A komolyabb irányu munkálkodás mellett nem felejtkeztünk meg a mulatságokról sem. Már november elején rendeztük az első műsoros házi estélyt, amelyen annyian jelentek meg, hogy a Kör helyiségei szűknek mutatkoztak s így a decemberi estélyt már a Menza termeiben tartottuk meg. Itt említhető meg a „Baklis bál” is, amelyet szintén egy egyetemi hallgatókból álló bizottság rendezett fényes sikerrel, s a tiszta jövedelmet a Körnek ajánlotta fel.

Ezenkívül a Kör elnöksége gondoskodott az egyetemi ifjuság képviselétéről minden oly alkalommal, s városunk minden oly társadalmi mozgalmában, ahol az ifjuság illetékes volt. Így a Kör küldöttsége két ízben tisztelgett a városunkban időző Balogh Jenő közoktatásügyi államtitkár-nál, Janovics Jenő színiigazgatónak a drámatörténeti ciklus befejezése alkalmával rendezett nagyszabású ünnepségen a színpadon babérkoszorút nyújtott át s az elnök az ifjuság nevében beszéddel üdvözölte az ünnepeltet; a magyarfenesi dalárda zászlószentelésén a Kör képviselében Hollitzer Sándor alelnök verte be a Kör szegét, s még több ilyes alkalommal képviselte a Kör az ifjuságot.

Ezekben iparkodtam hű képét nyújtani a Kör ez évi működésének, azonban még egy fontos körülményről be kell számolnom, amely esetleg kihatással lehet a Kör további életére is. Az év elején ugyanis egyik fő programmpontunk a meglehetősen rossz anyagi viszonyok rendezése volt. Eme törekvésünket siker koronázta, mert sikerült megkapnunk az államsegélynek ezer koronával való felemelését, s így a deficites költségvetés ellenére is és sok régi tartozás kifizetése után a számadásokat 1395 korona 34 fillér többlettel zártuk le. Ezzel szemben ugyan még vannak függő és ezután esedékes adósságok, azonban ezen szokatlanul nagy többletből látszik, hogy a Kör anyagi helyzete a fel-emelt államsegély segítségével okszerű gazdálkodás mellett most már biztosnak mondható.

Midőn tiszteletteljes jelentésem tudomásul vetelét kérem, nem mulaszthatom el, hogy az egész Kör hálás köszönetét ne fejezzem ki Méltóságodnak és a nagyságos Ta-

nácsnak az irántunk tanusított jóakarató támogatásukért. S ha ezen jelentésemből megítélhető működésünk érdemesnek mutatkozik reá, tisztelettel kérem, hogy ezt a támogatást a jövőben se vonják meg Körünktől.

Kolozsvár, 1912. június 17-én.

Mély tisztelettel

Puskás Zoltán,
az Egyetemi Kör elnöke.

33. FÜGGELÉK.

A „Kolozsvári Egyetemi Áthletikai Club“ jelentése az 1911/12. tanévi működéséről.

MÉLTÓSÁGOS RECTOR ÚR!

Mint hogy nekem jutott a szerencse, hogy az 1911/12. tanévben, Clubunk fennállásának tizedik esztendejében a közgyűlés bizalma folytán az elnöki tisztséget viseltem, — bátor vagyok Méltóságodnak a lefolyt jubilaris esztendőről jelentésemet a következőkben előterjeszteni:

A lefolyt jubilaris esztendő minden tekintetben méltó volt jubilaris jellegéhez, mert az minden tekintetben fordulóponthoz jelent Clubunk életében.

Az elmúlt tanév első napjaiban történt meg a Kolozsvár város által épített gyönyörű sporttelep ünnepélyes megnyitása, mely megnyitás országos sportünnepségek keretében történt s mely ünnepségek rendezésében Clubunk vitte a vezető szerepet s Clubunk rendezte az ünnepségek górcsúját képező országos athletikai versenyt.

A megnyitó ünnepség fényesen sikerült s képviselve volt azon úgy a honvédelmi minister, mint a vallás- és közoktatásiügyi minister Úr Óméltósága, valamint az egyetem Tanácsa és a városi és állami hatóságok, nemkülönben Kolozsvár városának színeje.

Ötthont nyertek tehát végre a szabadtéri sportok s most már semmi akadályja sincs annak, hogy Clubunk Athlétái, kik eddig a mostoha viszonyok daczára is fényes sikereket szereztek, most már az előfeltételek teljes birtokában, — még több dicsőséget szerezzenek az egyetemi színeknek.

Óriási fontosságú Clubunk életében azon örömdetes körülmény, hogy a vallás- és közoktatásiügyi ministerium az évi subventio összegét évi 3000 koronáról évi 8000 koronára emelte fel, úgy hogy Clubunk anyagi erejének kellő mértékre történt megnövekedése folytán most már intenzi-

vebb mértékben megfelelehet céljának, mert az eddigi sáralmas pénzügyi helyzete mellett tényleg azon a ponton állott Clubunk, hogy vagy reducalja működési körét s csak 1—2 sportágot cultural, vagy összeomlik a pénzügyi viszonyai ziláltsága miatt.

Hála a kormány belátásának, nagynevű pártfogóink s főleg elnökiünk dr. Szabó Dénes professor úr fáradozásának, ezen körülmények egyike sem következett be, mert évi subventionk összege tetemesen felemeltetvén, célunkat, — az ifjúságnak a sport minden ágában megadni annak műveléséhez az előfeltételeket — ezután már hívén betölthetjük s már az elmúlt évben is a sport minden ágával foglalkoztunk s oktatást nyujtottunk tagjainknak részint mesterek, részint Clubunk egyes kiváló tagjai útján.

Igy Clubunk tagjainak alkalma volt vívni Tomanóczy Gusztáv vívómester vezetése alatt, athletizálni ifj. Somodi István, koresolyázni és tennisezni Somodi András és bírkózni Long Oszkár mester vezetése mellett, tehát majd minden sportág helyet foglalt működésünk körében.

Rátérve az egyes sportágakban kifejtett működésre és elért sikerekre, mindjárt naptár szerint is az athletikával kell foglalkoznom: A femebb említett pálya megnyitó ünnepeég alkalmaival 1911 szeptember 16-án országos athletikai versenyt rendezett Clubunk, melyen az ország összes jónevű athletái részt vettek s pazar látványosságot szereztek a szakadó eső daczára mintegy 3000 főre tehető közönségnek. Clubunk athletái sikerrel állották meg helyüket, a mennyiben ifj. Somodi István a magasugrásban, Grigássy Mihály a 100 yardos junior síkfutásban nyert első díjat, míg Clubunk futó csapata az 1000 méteres statetában és Szollár Pál a 100 yardos junior síkfutásban nyert második helyezést.

Részt vett Clubunk egy héttel később a Nagyváradi Sport-Egylet versenyén, hol ugyancsak ifj. Somodi István lett a magasugrás győztese, második pedig Somodi András. A futó számokban második díjat nyert Clubunk csapata a 400 méteres statetában és Szollár Pál a 200 m. junior síkfutásban.

Október 8-án Kassán szereztek Clubunk athletái dicsőséget, a mennyiben Somodi András a magasugrásban, Szollár Pál pedig a 300 m. junior síkfutásban aratott győzelmet.

Október 22-én Pozsonyban győzött Somodi András ugyancsak a magasugrásban, míg Székács János ugyan-

ekkor a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club versenyén lett második a magasugró junior versenyben.

Az őszi athlétikai sáison október 29-én zárta le Clubunk, mikor is ifj. Somodi István Budapesten a „Magyar Atlétikai Club“ versenyén aratott jelentős győzelmet 186 cm. magasugrásban s ugyanekkor Kolozsvárt Clubközi mérkőzést tartott Clubunk a „Kolozsvári Atlétikai Clubbal“, melyen Clubunk athlétái 7 : 3 arányú győzelmet arattak.

A tavaszi sáison elég rosszul kezdődött, mert legjobb athlétáink tanulmányi okok és katonaság miatt nem működhettek, mégis sikerült a „Kolozsvári Atlétikai Club“-bal május hó 12-én tartott Club közti mérkőzésünket eldöntetlenné tenni.

Ifjú athlétáink fejlődése folytán azonban a „Nagyvárad Sport-Egyetel“-tel május 16-án tartott Clubközi versenyünket már 7 : 2 arányban megnyertük.

Május 26. és 27-én a többi kolozsvári sport egyesülettel közösen Clubunk rendezte a hoesz. megbízásából, annak országos tornaünnepélyét, melyen Clubunk 30 taggal vonult fel és Somodi András hármas győzelmet aratott, a mennyiben győzött a magasugrás, távolugrás és súlydobásban. Clubunk magasugró és súlydobó csapatai pedig második díjat nyertek.

Junius 1-én Somodi András a Budapesti Egyetemi A. C. versenyén második lett a magasugrásban. Legszebb eredményt azonban fiatal versenyzőink érték el a Nagyvárad Sport-Egyetel junior versenyén június 30-án, nemkevesebb mint 6 számban szerezvén győzelmet az egyetem színeknek. Az itt elért győzelmek a következők :

100 yardos síkfutás	1. Farkas György.
	2. Boér Árpád.
220 yardos síkfutás	1. László Jenő.
¼ ang. mtfd. síkfutás	1. Farkas György.
Discosvetés :	1. Vadas József.
Súlydobás	1. Somodi András.
Távolugrás	1. Gangl Andor.

Oly győzelmek ezek, melyekre nemesak egy vidéki Club, hanem egy fővárosi Club is büszke lehet s így nagy reményekkel nézhetünk athlétikánk jövő fejlődésére.

A vívást Tomanóczy mester vezetése alatt gyakorolták tagjaink s főleg Repeczky Andor szerzett értékes helyezéseket országos versenyeken. Így több ízben Budapesten,

majd Szegeden és Nagyváradon, mely versenyeken mindig az elsők közt volt s méltó elismerést szerzett úgy a közönségtől, mint a szaksajtó részéről. 1911 november végén kardvívó csapatunk a „Műgyetemi Athlétikai és Football Club“ csapatával mérkőzött Kolozsvárt, mikor is csapatunk fényes győzelmet aratott, a mennyiben a főiskolai egyesületek által még meg nem vert műgyetemieket 11 : 5 arányban győzte le, megszerezvén ez által a legjobb főiskolai kardvívó csapat címét. Csapatunk a következőkből állott: Pósta Sándor, Beezner József, Repezky Andor és Fischer Marcell.

1912. május 19-én rendezte Clubunk országos vívó versenyét, hol tagjaink fényes győzelmet arattak, mert Repezky Andor a törben, Pósta Sándor pedig a kardvívóságban lett első.

A fentiekén kívül még több házi versenyt és académiát rendezett Clubunk, melyeken Macsellár, Denk, Duha és Gaál tüntek ki.

Korcsolyázásban szintén jól szerepeltek tagjaink, a mennyiben Clubunk által 1912. február 2. és 3-án rendezett országos versenyen Voith József megnyerte Magyarország főiskolai gyorskorcsolyázó bajnokságát s ugyancsak ő nyerte meg az 500 m. és 1500 m. országos versenyeket. Somodi András megnyerte az urak senior műkorcsolyázó versenyét, míg Hegyi Zoltán a főiskolai műkorcsolyázó bajnokság biztos győztese lett volna, ha a kedvezőtlen idő ezen szám elhalasztására nem kényszerít. Sajnos, versenyzőink a kedvezőtlen időjárás miatt több versenyen nem indulhattak, pedig szép sikereket értek volna el. A birkózást is üzték tagjaink s ebben sem maradtunk hátul, mert eltekintve attól, hogy Clubunknak mintegy 30 elsőrangú birkózója van, versenyeken is szépen megállották helyüket:

Gaál Alajos a Budapesten rendezett Európa bajnokságáért folyó küzdelemben a pehelysúlyban harmadik lett.

A „Debreczeni Académiai Athlétikai Club“ által április havában rendezett főiskolai birkózó bajnokságban pedig páratlan győzelmet arattak tagjaink, mert mind a 4 súlycsoportban győzelemre vitték színeinket.

Gaál Alajos a pehelysúlyban.

Steflea Sándor a könnyűsúlyban.

Pap Jenő a középsúlyban és

Sütő Imre a nehéz súlyban nyerték el a főiskolai bajnok címet.

Utoljára hagytam a tennis sportról szóló jelentéscimet.

Ebben a sportban országra szóló győzelmeket nem arattak tagjaink s talán mégis ez a sport az, mely a leg-szebb reményekre jogosít ugyanis f. év elején megalakult Clubunk lawn tennis szakosztálya, melybe a ministerium engedélyével hölgy tagokat is felvettünk, úgy, hogy ma már 4 pályán 30 női tagunk és 40 férfi tagunk folytat rendszeres traininget. De nemcsak a sport, hanem társadalmi szempontból is óriási fontosságú ezen szakosztály alakulása, mert a kolozsvári intelligens társaság nagy tömege előtt teszi Clubunk nevét ismertté s szerez ez által Clubunknak és a magyar sportnak híveket, úgy hogy beláthatatlanok ezen szakosztály működésének áldásos következményei.

F. 1912. évi június hó 15. és 16-án rendezte Clubunk szokásos helyi tennis versenyét, melyen szakosztályunknak számos tagja indult s a főversenyben Szikszay Gyula lett a győztes.

Nemcsak a sport, hanem társadalmi téren is megállotta helyét Clubunk, mert 1912. januárius hó 27-én rendezett „Athléta Bál”-unk Kolozsvár legfényesebb mulatsága volt s messze vidéken tette ismertté Clubunk nevét.

Szép sikereink voltak tehát jubilaris esztendőnkben s ha a jelek nem esálnak: a jövő még szebb lesz, s Clubunk a jövőben még eredményesebben fogja szolgálni a nemes célt, melyet programmjába, s még több alkalmat fog szolgáltatni az egyetemi ifjúságnak testi képességei fejlesztésére.

Jelentésem befejezése előtt meg kell említenem, hogy Clubunk fennállása tízedik esztendejének megünneplésére az összes magyar sportszövetségek és egyesületek hathatós erkölcsi támogatása mellett, szeptember 22-én országos jubilaris versenyt rendez, melyen athlétikán, birkózó, tennis és torna számok fognak döntésre kerülni, s így e verseny egész kis Olympiai verseny lesz s méltó keretül fog szolgálni 10. évi nehéz munkánk megünnepléséhez.

Mély tisztelettel

Dr. Benedek László,

e. i. elnök.

34. FÜGGELÉK.

**Jelentés a Joghallgatók Segítő-Egyesületének
1911/12. tanévi működéséről.**

Egyesületünk, mely 1873-ban alakult, 1911. év október hó 5-én tartotta meg alakuló közgyűlését, melyen a szűnidei választmányt felmentette és a következőképen alakította meg a tisztkart. Elnökké Olosz Lajost, titkárrá Bardócz Ferencet, főjegyzővé Schwepler Jánost, pénztárossá Mihályi Szabó Zsigmondot, könyvtárossá Pilisi Elemért, aljegyzővé Kováts Jenőt, ellenőrökké Boda Gábort és Imre Kálmánt, választmányi tagokká Eröss Pétert, Pálffy Lászlót, Puskás Zoltánt és Végh Jánost választották meg. Minthogy Bardócz Ferenc és Pilisi Elemér állásukról lemondtak, titkárrá Schwepler Jánost, könyvtárossá Miklós Zsigmondot, főjegyzővé pedig Csertő Józsefet választotta a decemberi közgyűlés, s az így alakult tisztkar az egész tanéven keresztül helyén maradt.

Egyesületünk az alapsz. 3. §-ban megjelölt céljához híven az elmúlt tanévben 58 tagját részesítette pénzsegélyben, összesen 889 korona értékben. Szaporítottuk könyvtárunkat és mindig több tagunkat voltunk képesek a szükséges tankönyvekkel ellátni. Egyes tagjainkat, ha hozzánk fordultak, valamint nem tagokat irodai és egyéb állásokban helyeztük el.

Az egész év folyamán öt közgyűlést, és havonként rondes választmányi ülést tartottunk, amelyekben a tagok az egyesület folyó ügyeit és a tisztviselők havi jelentését megvitatták és tevékeny részt vettek az egyesület ügyeinek intézésében.

Május hó 22-én tartott közgyűlés Jakó Ferencz elnöklété alatt öt tagú felülvizsgáló-bizottságot küldött ki, mely a választmány működését felülbirálta és rendben találva a május hó 24-én tartott évváró közgyűlésén a felmentését indítványozta. A közgyűlés egyhangulag elfogadta az indit-

ványt és a tisztviselőket és a választmányt felmentette és a következő szünetidőre megalkotta a választmányt Boda Gábor elnöklote alatt, Orosz István könyvtáros és Gábos István személyében. A szüneti választmány már átvette az egyesület vezetését.

Kelt Kolozsvár, 1912. június hó 7-én.

Schwepler János,
titkár.

35. FÜGGELÉK.

Jelentés a Kolozsvári M. Kir. Ferencz József Tudományegyetemi orvostanhallgatók önképző- és segítő egyesületének 1911/12. tanévi működéséről.

MÉLTÓSÁGOS RECTOR ÚR!

Hivatkozva Méltóságodnak 1763—1911/12. etsz. leírására, a Kolozsvári Orvostanhallgatók Segítő- és Önképző-Egyesületének 1911/12. évi működéséről a következőket jelentjük:

Az Egyesület 1911 okt. hó 8-án tartotta alakuló gyűlését, melyen a tisztikar a következőképpen alakult meg: elnök Berde Károly III. é., egyhangú bizalommal. I. alelnök Tatár Koriolán V. é., II. alelnök Dóczy Gedeon III. é., titkár Sebestyén László III. é., főjegyző Kovácsay István III. é., aljegyző Szász László II. é., pénztáros Zoványi Pál II. é., könyvtáros Tóth Zoltán III. é., ellenőrök Koleszár László V. é. és Gyöhen János V. é., választmányi tagok Lévy József V. é., Heiner Lajos IV. é., Zentai Pál III. é., Bleuer Ernő II. é. és Magyar István I. é. November hó folyamán Sebestyén László titkári tisztéről lemondván, titkárrá választatott Kovácsay István III. é., főjegyzővé Szász László II. é., aljegyzővé Magyar István I. é., választmányi taggá Juhász Sándor I. é. Az így alakult választmány vezeteti az Egyesület ügyeit mind mai napig. Az alakuló közgyűlésig az Egyesületbe beiratkozott 104 hallgató és 1 szigorló orvos. A tanév folyamán tartottunk 8 választmányi és 7 közgyűlést s a titkári hivatal eliktatott 160 ügydarabot.

A mi az Egyesület társadalmi működését illeti, arról a következőket jelentjük: 1911 okt. hó 8-án ismerkedési estélyt rendeztünk, melyen az Egyetemi Tanács több tagja, élén a Rector Magnificussal, valamint a kari professorok, tanársogédek, gyakornokok és hallgatók csaknem teljes számban jelentek meg. Nov. hó 8-án tartott közgyűlésünk

dr. Brandt József, dr. Purjesz Zsigmond és dr. Udránszky László volt professorainkat hálája és tisztelete kifejezéseül Egyesületünk dísztagjaivá választotta. 1912 jan. hó 20-án Egyesületünk alapításának 35-ik évfordulója alkalmával a Kolozsvári Önkéntes Mentő-Egyesülettel közösen, mely fennállásának 20-ik évfordulóját ünnepelte, Jubiláris Orvosbált rendeztünk, melynek 1200 K tiszta jövedelméből Egyesületünket 600 K illette. A dési illetőségű orvostanhallgatók által 1912. febr. 17-én, Désen rendezett Medikus-Bál előkészítését erkölesileg támogattuk s a nevezett estély jövedelméből 60 K-t adott át Egyesületünknek a rendező bizottság. 1912 május hó 29-én a tanév bezárása, valamint dísztagjaink arcképeinek leleplezése és az egyesületi pályadíjak és önképzőköri jutalmak kiosztása alkalmával társas vacsorát rendeztünk, melyen tagjaink nagy számban jelentek meg. A téli hónapok folyamán Bánffyhunyadon, Tordán, Désen és Nagyenyeden az intelligens nagyközönség, valamint a nép számára népszerű közegészségügyi előadásokat rendeztünk, melyekről az önképzőköri munkásságról szólva számolunk be részletesebben. A Kolozsvári Tüdőbeteggondozó Intézet átirata alapján tagjainkat felszólítottuk a nevezett intézmény munkájának támogatására s nem csekély eredménnyel. A tanév elején könnyíteni akarva a kolozsvári egyetemre iratkozó, de a viszonyokkal ismeretlen orvostanhallgatók nehézségein, felvilágosítással szolgáltunk mintegy 50 esetben a lakási, élelmezési és egyetemi viszonyok felől. Május hó folyamán az erdélyi középiskolák igazgatóságaihoz küldtünk átiratokat, melyekben az orvosi pálya előnyei és hátrányairól, a kolozsvári egyetemi, lakási és élelmezési viszonyokról tájékoztattuk az orvosi pályára készülő középiskolai tanulókat. Az 1912. évi nyár folyamára ezideig két orvoshelyettesi állást közvetítettünk. Az Egyesület elnöke, mint az Ifjúsági Elnöktanács tagja, résztvett az ifjúsági ünnepélyek rendezésében, az egyetemi ifjúságot közösen érdeklő ügyek megbeszélésében és vezetésében, képviselte az Egyesületet mintegy 20 alkalommal nyilvános ünnepélyeken, társadalmi és tudományos összejöveteleken, a Budapesti Orvostanhallgatók Segítő-Egyesületének és a Bethlen Gábor Körnek jubiláris ünnepein.

Egyesületünk vagyoni állapota a pénztáros jelentése alapján a következő:

Értékpapirokban	18400— K
Markusovszky-alap	800— „

Géber-alap	1500—	K
Purjesz-alap	500—	"
Brandt-alap	329·78	"
Orvosháli alap	500—	"
Takarékpénztárban	1667·23	"
Szigorlati kölcsönökben	3916—	"
Hátralékos tagdíjakban	214—	"
Egyesületi bútorzat értéke	1500—	"
Könyvtár értéke	6767·80	"
Kézípezntárban	119·07	"
Összesen	36213·88	K
A kézipéztár bevétele volt május		
hó 8-ig	1662·16	K
Kiadása	1543·09	"
Maradvány	119·07	K

Jelen év folyamán Egyesületünk a rendes bevételeken kívül gyarapodott dr. Purjesz Zsigmond professor úr ajándékából Purjesz-alap ezímen 500 K-val, dr. Brandt József professor úr ajándékából Brandt-alap ezímen 325 K-val, a jan. 20-án rendezett orvoshál jövedelméből 600 K-val, a dési medikus bál jövedelméből 60 K-val. A Rektori Hivatal az Orvoshari Tanártestülettel egyetértve Egyesületünk helyiségét előszobával bővítette ki s több értékes bútorral, többek közt egy kb. 1000 K értékű hatalmas könyvszekrényvel ajándékozta meg, melyekért e helyen is köszönetet mondunk.

Könyvtáros jelentése szerint könyvtárunk számlál jelenleg 1350 művet, mintegy 3000 kötetben. Jelen év folyamán részben ajándékozás, részben vétel útján gyarapodott a könyvtár 120 drb. művel, jórészt tankönyvekkel. Könyveket ajándékoztak: az Orvoshari Tanártestület, dr. Gámán Béla egyet. m.-tanár, dr. Austerlitz Vilmos egyet. tanársegéd és a M. K. Belügyminister, kiknek e helyen is köszönetet mondunk. Jelen évben a könyvtárból kiadatott 30 mű, beadatott 12 mű, mult évben kiadottakkal együtt tagjainknál künn van 90 mű. Az Egyesület helyiségében a tagok rendelkezésére állottak a következő folyóiratok: Orvosi Hetilap, Gyógyászat, Magyar Orvosi Archivum, Klinikai Füzetek, Orvosi Heti Szemle, Münchener Medizinische Wochenschrift, Természettudományi Közlöny és Egyetemi Lapok.

Egyesületünk tagjait anyagilag a következőképpen segítette: Az első félév folyamán kiosztott 8 szegénysorsú szorgalmas tagja között 150 K t, a második félévben 7

között ugyanennyit. Tandíjkölesönt adott 1 esetben (116 K), szigorlati kölesönt szintén 1 esetben (96 K), két pályamunkát díjazott 125 K-val s két szorgalmas önképzőköri tagot jutalmazott csekélyebb összegekkel. A dr. Géber alap kamatai (70 K) mint legrégebb és az Egyesület ügyei iránt mindig élénken érdeklődő tagnak, Koleszár László V. é. hallgatónak íteltettek meg. A választmány utánjárása folytán jelen évtől kezdve az Egyesület egész vagy féltandíjmentességgel bíró tagjai a karácsonyi, húsvéti és nyári szünetek alkalmával hazautazásuk megkönnyebbítése céljából a Máv. elnökgazgatósága részéről a Máv. vonalain féláron való utazásra nyerneik jogot, sajnos, hogy egyelőre csak a III-ik kocsiosztályon. Az Egyesület tagjai a kolozsvári Diana-fürdőben és az összes nevesebb magyar fürdőhelyeken már régebbi megállapodás alapján a fürdő-, gyógy- és zenedíjknak csak felét, vagy ennél is kevesebb perczentjét fizetik. Mindkét kedvezményt a lefolyt év alatt is számosan vették igénybe.

Önképzőköri szakosztályunk tartott két rendes ülést, melyek egyikén Koleszár László V. é. „A jódtinctura sebészeti alkalmazása“, másikon Böhm János V. é. „A Muchféle granulomok“ ezímen adott elő. Rendezett Egyesületünk a téli hónapok folyamán egy-egy népszerű ismeretterjesztő előadást a nagyközönség részére Bánffyhunyon, Désen, Nagyenyeden és Tordán, melyeknek előadói Koleszár László V. é. („A bakteriumok és az ember“, „Hogyan terjednek a fertőző betegségek“), Böhm János V. é. („A víz“) és Kenessey Béla V. é. („A piac és az élelmiszerek hygienéje“). Ezen előadások megtartására mindaddig, míg egyéb fedezete lesz Egyesületünknek, az Orvostudományi Tanártestület 150 K-t volt kegyes előlegezni. Önképzőkörünk 3 pályakérdést tűzött ki, melyek közül kettőre érkezett be pályamunka. Mindkettő jutalomra érdemesnek ítéltetett a szaktanárok által, s a bonoztani 50, az élettani Veress Elemér dr. prof. úr 25 K ajándékával megtoldva 100 K jutalomban részesült. Előbbinek szerzői Krausz Irén és Juhl Tivadar I. é., utóbbitnak Zoványi Pál és Imrei Károly II. é. hallgatók. Mint szorgalmas önképzőköri tagok, Koleszár László V. é. és Böhm János V. é. hallgatók részesültek pénzjutalomban. Megemlíthetjük az önképzőkörrel kapcsolatban, hogy a folyó évben lótesített Purjesz-, Brandt-, Góth- Kanitz és Orvostudományi alapokat illetőleg választmányunk úgy intézkedett, hogy azoknak kamatai az önképzőkör legszorgalmasabb tagjainak ítéltessenek meg.

Végül nem mulaszthatjuk el, hogy köszönetet mondjunk Méltóságodnak, valamint dr. Kenyeres Balázs orvostudományi doktori úr önméltóságának Egyesületünk iránt tanúsított jóindulatáért és támogatásáért.

Maradunk Méltóságodnak alázatos szolgálói.

Kolozsvár, 1912 június hó 3.

Kovácsay István

e. i. titkár.

Berde Károly

e. i. elnök.

36. FÜGGELÉK.

Jelentés a Középiskolai Tanárjelöltek Segélyző-Egyesületének 1911/12. évi működéséről.

MÉLTÓSÁGOS RECTOR ÚR!

A „Középiskolai Tanárjelöltek Segélyző-Egyesületé”-nek 1911/12. évi működéséről a legmélyebb tisztelettel következőkben teszok jelentést.

Egyesületünk alakuló közgyűlését 1911. szeptember 30-ikán tartotta meg, Dr. Cholnoky Jenő felügyelő dékán úr jelenlétében. A választmány a következőképen alakult meg; elnök : Gönczy László, alelnök : Cseffó Sándor, titkár : Varga Lajos, pénztáros : Bogsch Sándor, ellenőrök : Gáspár Gyula és Jancsó József, könyvtáros : Jakó Albert, jegyző : Zádor Béla, rendes választmányi tagok : Bareza József, Bóka István, Kenessey Kálmán, Miklós Viktor, Sándor Mór; pótválasztmányi tagok : Pap Demjén és Székely Endre.

Választmányunkban az év folyamán mindössze annyi változás történt, hogy Jakó Albert könyvtáros és Gáspár Gyula ellenőr, a közgyűlés jóváhagyásával tisztet cseréltek.

A tagok száma 92 volt.

Működésünk a tanárjelöltek segélyezésére irányult: pénz- és jegyzetsegélyvel, jegyzetek kiadásával, könyv- és jegyzetkölesönzéssel, állásközvetítéssel és különböző kedvezmények szervezésével.

Segélyképen hatszáz koronát adtunk ki, 26 szegénysorsú kollegánkat részesítve 20 — 30 korona segélyben. Tanári vagy nevelői állást szerveztünk 13 tanárjelöltnek. Különös gondot fordítottunk a jegyzetkiadásra. Itt külön ki kell emelnem Cseffó Sándor alelnök fáradhatatlan munkáját, mellyel hét egyetemi előadás jegyzeteinek kiadását tette lehetővé s mintegy 80 drb. jegyzettel gazdagította könyvtárunkat. Könyvtárunk mintegy 650 kötetből áll. Azonban szakszerű, pontos katalogus hiányában eddig nem tudtuk

kellőleg felhasználni. Azért, ez évben új szakcsoportok szerint könnyen áttekinthető katalogust készítettünk s reméljük, hogy ezzel nemcsak kezelését, hanem kihasználását és czélszerű gyarapítását is megkönnyébbítettük. Jegyzetraktárunkat 60 esetben 90 kötet kikölesönzésével és 19 kötet vásárlásával vették igénybe a tagok. Hivatali helyiségünkben 10 folyóirat állott a tagok rendelkezésére.

Egyesületünk könyvrendelése alkalmával a M. T. Akadémia könyvkiadó hivatala 80%, a Természettud. Társulat 70% árengedményt adott tagjainknak. Azonkívül kedvezményes színház-, fürdő- és félárú vasúti jegyváltásra jogosító szelvényeket szereztünk a tanárjelöltek számára.

Választmányunk kérésére engedte meg egyetemünk math. és természettud. kara, hogy a földrajzi kollokviumok a tandíjmentességért folyamodó természetrajz-földrajz szakos tanárjelöltek javára a math. és természettud. karon is beszámíttassanak, valamint azt is, hogy szabályszerű időben legalább „jó” eredménnyel letett alapvizsgálat alapján tandíjmentességet nyerhessenek.

Költségvetésünket nemcsak nem léptük át, hanem czélszerű és takarékos gazdálkodással igyekeztünk vagyónunkat gyarapítani.

Vagyonunk az év elején . . . 22695 K 67 f.

Vagyonunk az év végén . . . 23166 „ 58 f.

Gyarapodás . . . 470 K 91 f.

Azonkívül könyvtárunk 92 K 90 fill. értékű könyvvel, jegyzetraktárunk 80 drb. eredeti árban k. b. 500 K értékű jegyzettel gyarapodott.

Sajnálattal kell megemlítenem, hogy legszebb jövedelmi forrásunkat képező multságunk rendezéséről — sok kedvezőtlen körülmény miatt — kénytelenek voltunk lemondani.

Egymás közt s a felettünk és rajtunk kívül állókkal szemben is a legszebb egyetértésben folytatott, munkában telt el évünk. Tartottunk 6 köz- és 9 választmányi gyűlést. Mig 2-3 óráig tartó választmányi tanácskozásainkról lelkesen, új erőben, új tervekkel távoztunk, addig minden egyes közgyűlés — melyekre a kellő számú tagokat személyes utánjárással lehetett csak összehozni — még inkább megerősített abban a szomorú tapasztalatunkban, hogy a magyar ifjúságban nincs érdeklődés, rokonszenv olyan közintézmény iránt, mely czéljaiért esendes, békés munkával küzd.

A folyó évi május hó 19-ikén tartott záróközgyűlés

a tisztikart felmentette s a szünidei választmányt megalakította :
elnök: Miklós Viktor, titkár: Varga Lajos, választmányi
tagok: Kiss Lajos és Zádor Bél, ki a pénztárosi teendők
végzésére is felkérte.

Ezekben foglaltam össze jelentésemet, melynek szíves
tudomásúvételét kérem a legmélyebb tisztelettel.

Gönczy László,
e. i. elnök.

37. FÜGGELÉK.

Jelentés a kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetem Gyógyszerészettanhallgatók segítő- és önképző-egyletének 1911/12. évi működéséről.

MÉLTÓSÁGOS RECTOR ÚR!

Egyesületünk ez évi működéséről a következőkben van szerencsénk beszámolni. Az Egyesület tisztújító közgyűlését 1911. október 13-án tartotta, melyen résztvett az Egyesület felügyelő elnöke mélt. Kenyeres Balázs dr. e. i. dékán úr is.

Beiratkozott 70 hallgató. Tartottunk 5 rendes-, 1 rendkívüli- és 2 választmányi gyűlést. Sorozatos felolvasó estélyeket tartottunk a vegytani intézet tantermében a nyilvánosság előtt, ezek egyikén Méltóságod is volt szíves megjelenni. Az estélyek műsorát kémiai, gyógyszerészeti és irodalmi felolvasások, szavalatok, szabadelőadások és zene-számok képezték.

Februárius havában az egyesület 40 éves fennállását óhajtva megünnepelni, a színkörben „Patikus estély“-t rendeztünk, mely erkölcsileg fényesen sikerült.

Ez év folyamán kapta vissza egyesületünk a ministerium jóváhagyásával a „Nyiredy alapító“ levelet, melyet egyesületünkben helyeztünk el. Egyesületünk hiányos felszerelését pótoltuk, könyvtárunkat, múzeumunkat gyarapítottuk. Résztvettünk minden olyan mozgalomban, mely az ifjúság haladását ezélezta.

Segélyeket osztottunk ki 600 korona értékben. Pályatételeket tüztünk ki 10—20—30 korona díjazással. Végezetül hálás köszönettel kell megjegyeznünk azt a tényt, melynek áldásos gyümölcsét szíves támogatásukban Méltóságod, mélt. Fabinyi Rudolf dr., mélt. Lőte József dr. és mélt. Kenyeres Balázs dr. egy. tanár urak részéről tapasztaltunk. Vajha sok ily igaz barátot, főlebbvalót adna az Ég egyesületünknek s ezzel karöltve ügyeinknek.

A szünidei választmány elnökéül a május hó 8-án tartott záró közgyűlés Erkedy Ferencet, alelnökéül Szmracsányi Józsefet választotta meg.

Vagyunk Méltóságodnak teljes tisztelettel mindig kész hivei.

Flohr József,
e. i. titkár.

Schneider Andor,
e. i. elnök.

II.

BESZÉD,

a melylyel

Kosutány Ignác

a jog- és államtudományok doktora, az egyházjog nyilvános rendes tanára, az első alapvizsgálati és az államtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a jog- és államtudományi karnak 1904/5. tanév második felében volt prodekanja, az 1906/7. tanévben volt dekanja, az 1907. 8. tanévben volt prodekanja s az Egyetem e. i. Rectora

AZ 1912/13. TANÉVET MEGNYITOTTA.

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!
Tisztelt Vendégeink!

Ez ünnepélyes pillanatban, midőn egyetemünk méltóságának ezen jelvényét átveszem, végigtekintek lelkemben egyetemünk múltján s rektori elődeim sorozatán s kérдем magamtól: Valjon képes leszek-e rektori elődeim nyomdokába méltóan lépni? Valjon azon év alatt, míg rektorságom tart, fog-e tovább haladni egyetemünk abban az irányban, melyben fennállásának rövid ideje alatt is olyan nagy kultur munkát végezett? Eközben kérem mindenek fölött az Isten segítségét, azután bízom tanártársaimba, kik engem erre a méltóságra emeltek, hogy nem fogják tőlem megvonni jó tanácsaikat és közreműködésüket. Bízom az egyetemi ifjúságban, hogy hívek maradnak a kolozsvári egyetem tradíciójához, mely az ifjúság jelszavává a békés, zajtalan munkát iktatá. Hogy tudni fogja, hogy mi tanárok s az egész egyetem, úgy a mint van, ő értük vagyunk, s tudni fogja az itt rendelkezésre álló erőforrásokat a maga javára értékesíteni. Bízom hazánk kormányában, Kolozsvár város hatóságában, kik egyetemünk érdekében mindig készek voltak a nagy áldozatokra. Végül bízom Kolozsvár egész közönségében, mely egyetemét mindenkor tudta méltányolni. Most pedig fogjunk munkához.

Mindaz, a mit ma róm. katolikus egyháznak nevezünk, nem valami előre kigondolt tervből lett azzá és olyanná, a minek azt ma szemléljük, hanem közel kétezer esztendő viszontagságai közt lassanként fejlődött ki egy kis községből, Jeruzsálemből. Az első községnek tagjai magukat tanítványoknak, majd apostoloknak, testvéreknek nevezték, gyülekezeteik eleinte miben sem különböztek a zsidó „Kahal“ nevű gyülekezettől, mígnem annak elnevezésére a görög „ecclesia“ szó vált használatossá. A testvérek közös étkezésre szoktak összejönni és mind egyenlők voltak egymás között. Az összejöveteleken az emelt szót kit a szt. Lélek megihletett (Charisma), a gyülekezetnek csak mint egésznek volt hatalma az egyesek fölött. Ez vala az őseredeti állapot. Ez a kezdetleges alkotmány azonban nem tartott sokáig. Már az első században a községben egyesek állandóan tisztséget viselnek. A második században pedig a hajdani testvérek egyenlősége felbomlott, mert a tisztviselői kar, a klerus, kivált a gyülekezet egyszerű közönséges tagjai közül. A hiveknek ezt a megosz-
lását azután Krisztus akaratára vezették vissza. A róm. kath. egyházban a hivek mind e mai napig két rendből állanak: klerus és laikusokból. A klerust illeti minden hatalom, a laikusok pedig a hatalomból ki vannak zárva. De ez a rendi megoszlás sem vált egyszerre olyanná, mint azt ma látjuk, mert a klérus csak lassan-lassan különült el mindig inkább a laikusoktól. Csak a XI. század óta lett elzárkozottá a coelibatus és a privilegiumok által. Ez az elzárkozás is mai élességében csak a XVI. század után a tridenti

zsinat óta éleződött ki. Ez a hatalmi szétválás az oka, az azóta minduntalan fel-felmerülő ama kivánságnak, hogy a laikus elem ne legyen az egyháznak intéző hatalmából végkép kirekesztve, hanem ott a hol lehet, megadassék a mód arra, hogy egyháza igazgatásában ő is részt vehessen. Ez célja minden autonomikus mozgalomnak, mi a róm. kath. egyházban felmerült. Ez a mozgalom azonban sehol a földtekén nem vezetett eredményre, egyes-egyedül csak nálunk Erdélyben. Ez az oka annak, hogy ezt a maga nemében páratlanul álló tüneményt, melyet Erdélyi róm. kath. autonomiának nevezünk, tanulmányozni érdemes, még pedig nemcsak a tudomány elvont szempontjából, hanem azért is, mert az a *mienk* s egyedül csak nálunk található fel az egész világon. Ezen autonomiának szervezetével, ez alkalommal nem foglalkozom. Eléggé ismeretes az az érdeklődők előtt s különben is Dr. Bochkor Mihály a nagyváradi kir. jogakadémia tanára csak minap írt arról egy jeles munkát, mely után azt ismertetni feleslegessé válik. De ebben az eléggé ki nem emelhető munkában bár az erdélyi róm. kath. autonomia eredetét illetőleg az író a legmesszebb menő kutatásokat tette, még ő neki se sikerült annak eredetét okmányos módon felderíteni. Ezért tűztem én ki most feladatom gyanánt azt magam elé, hogy röviden rámutassak arra, mik voltak azon indító okok, melyek ezen nemes intézménynek létet adtak? Hogy egy olyan éles szemű és éles eszű kutató, mint Bochkor Mihály, az erdélyi autonomia eredetét nem volt képes felfedezni, annak oka nagyon egyszerű

és felettebb sokat mondó következményekre vezet. Az oka ennek az, hogy az erdélyi róm. kath. egyház autonomiáját nem csinálta se az egyházi hatalom, se az állam, se valami kiváló egyéniség. Nem volt se szónok, se tudós, se népvezér, ki azt megindította volna. Ez az oka annak, hogy nincsenek történeti feljegyzések se, mert nem volt kinek tetteit valaki feljegyezhetné volna. De ép e hallgatás a mellett bizonyít, hogy az erdélyi róm. kath. autonomiát a néplelek hozta létre. Itt termett az a székelyföldön. Az erdélyi székelységnek néplelke volt az, mely egyrésztől a szükségtől hajtva, másrésztől a hatalom által nem akadályozva, ezt a páratlan állapotot megteremtette.

Ezzel a jelenséggel akarok itt foglalkozni.

Ki kell indulnom abból a megállapított igazságból, miszerint az emberi együttélés minden képződményének első csirája a *szükség*. Az jön létre, a mire szükség van, vagyis a minnek az emberek hiányát érzik. Itt már most két eshetőség is lehet. Lehet, hogy a hivatalos hatalom észreveszi a hiányt, s a szükséges intézményt maga teremti meg. Ez esetben az újítás úgy alakul ki, a mint azt a hatalom saját érdekében jónak látja. Ilyen például egy új hivatal, egy úthálózat, egy iskola stb. A másik eshetőség az, hogy a hatalom az emberek szükségletét vagy nem veszi figyelembe, vagy vonakodik azt kielégíteni. Ebben az esetben a saját erejükre hagyott emberek maguk indítják meg a mozgalmat, és saját erejükből fejlesztenek ki olyan alakulásokat, mik az ő szükségleteiknek megfelelnek. Ilyen pél-

dául egy biztosító intézet, egy takarékpénztár, munkások szakszervezetei, stb. Ezek eleinte egyszerű társadalmi tények, de utóbb a hivatalos hatalom kénytelen azokat elismerni és befogadni.

Az erdélyi róm. kath. autonomia is ugyanezen törvény szerint jött létre. Szükség volt rá, az egyház hivatalos kormányzói ezt a szükségletet nem elégítették ki, tehát létrehozta azt maga a néplélek a maga erejéből, úgy, a hogy az az ő szükségleteinek megfelelt. Foglalkozzunk először is ezzel a szükséggel. A XVI. század története megadja a választ arra, miért volt Erdélyben szükség az egyházi autonomiára? Ugyanazon oknál fogva, a miért az egész nyugati Európa követelte az egyházi reformot. Még a XII. században megindul ez a reformmozgalom, de nem volt képes célját érni. Négyszáz esztendő s lappangás után végre a XVI. században kitört az. Mert a pápaság vonakodott a reformszükségletet kielégíteni, tehát maga a hívő közönség vette a kezébe a reformot Németországban, s végezte azt a hatalom ellenére úgy, a hogy ez az ő szükségleteinek megfelelt. Ez a reformmozgalom kiterjedt Angliától a székelyekig, az Északi tengertől a Földközi tengerig. Egy általános mozgalom az, egy koreszme, melynek általános okait én itt el nem mondhatom.

Ez a koreszme eljutott Erdélybe is, és itt is nagy mozgalmakat okozott. Erdélyben is kialakult egy közvélemény, mely a külfölddel állandóan fenntartott összeköttetés útján nemcsak részese volt annak a nagy eszmeáramlatnak, mely egész Európát lázban tartá, hanem különös irányt is vett az Erdély

különös viszonyainak átalakító ereje által. Mert tévedés volna azt hinni, hogy az újítás egyedül csak a vallásra szorítkozott volna. Valóságos socialis reform volt az, mely kiterjedt az emberi társasélet minden terére, minden osztályára. Gondoljuk meg már most, hogy az erdélyi társadalomban soha se volt meg az egységes gondolkozás és egységes törekvés. Más és más viszonyok közt éltek itt a magyarok, a székelyek és a szászok. Ennek aztán az volt a következése, hogy a nagy socialis reform is máskép alakult ki a magyaroknál, máskép a székelyeknél, máskép a szászoknál. A hitújítás mindenütt a nemeseket és a városi polgárokat foglalkoztatta. A magyarok folyton megtartották az összeköttetést magyarországi véreikkel, a külföldi egyetemeket sok nemes ifjú járta, így a reformot is Kalvin, majd Socinus tanai szerint vitték végbe. A szászok fajrokonaiik nyomán Luther tanaihoz csatlakóztak és német minta szerint reformálták egyházukat. Ezekkel szemben a székelyeknél nem volt sem városi polgárság, se a magyar értelemben vett nemesség. Ők is elégedetlenek voltak, de azért megmaradtak továbbra is katolikusoknak, de megcsinálták a kath. autonomiát. Mert az erdélyi kath. autonomia szintén *reformatio*. Olyan reformatio az, mint akár a magyaroké, akár a szászoké. Ugyancsak a szükség mozgatta a székelyeket is, csakhogy ők a reformot nem külföldi emberek radikális eszméi szerint csinálták meg, hanem a maguk módja szerint. Miért így? azt fogom röviden fejtegetni.

A székelyek — mint mondám — csak olyan

elégedetlenek voltak, mint akár a magyarok, akár a szászok, csak hogy a székelyek különös viszonyok közt éltek, mások az ő kulturális állapotaik, mások az ő bajaik, mások szükségleteik. A székelyekre nem az egyházi élet nehezedett legnagyobb nyomással, hanem a politikai viszonyok. Már Zsigmond király óta forrongás van a székelyek közt s ennek oka az a zsarolás, mit az erdélyi hatalmas nagybirtokosok és várnagyai részéről kellett elszenvedniök. Az 1437-iki felkelésben ott voltak a székelyek is s azóta szakadatlan a forrongás zsarnokaik ellen. Az 1514-iki pörlázadás vezérért, Dózsa Györgyöt is a székely nép adta, de azután sincsenek nyugodtan. A székelyeknek nagy bajai voltak. Mátyás király várnagyai, továbbá a Bátoriak, István és Zsigmond, a két Zápolya zsarolását érezték a székelyek legkeserveesebben, nem pedig az egyházi bajokat. Nem úgy van náluk, mint a magyaroknál és a szászoknál. Nincs nekik bajuk sem a püspökkel, sem a klerussal. A püspökkel nem sok közük volt, a dézsmát sem a papok hajtották be rajtuk, hanem saját primoraik, a kik nagyon keményen bántak velük. Sőt papjaikkal a székelyek jó viszonyban voltak, a nép közvetlenül adja jövedelmüket s tartja fenn a parochiát. A papok jobbára házas emberek. Mikor ki is tör a felkelés, nem a püspök ellen, nem a papok ellen tört ki. Sőt Dózsa táborában nagy számmal voltak papok és barátok, bizonyágául annak az egyetértésnek, mi a székely papok és hivek között volt. Egy további különbség az, hogy nem is juthattak el egykönnyen a székelyekhez a hitújítás

eszméi. Iparos, kereskedő, külföldet járó diák könnyen találkozik az újítókkal. De a székelyek jobbára pásztor-emberek, kik gulyáikat, nyájaikat ide-oda terelgetik a havasi legelőkön. Nehéz volt az új tanoknak a székelyt a havasok közt utólélni. Pásztornép nagyon konzervatív szokott lenni. Mit tudta a székely, micsoda theologiai finomságok választják el Luthert Kálvintól, ezt Zwinglitől, Socinustól, s valamennyit a jezsuita theologusoktól. Ők el se tudták képzelni, miért kellene nekik hitet változtatni, mikor az az ő bajaikon úgy se segít. Mindenütt máshol a reformatio fáklyavivői, a papok se nyugtalanították őket az újítással. A székely papokkal nem rendelkezik a püspök közvetlenül, hanem saját főesperesük, az esperest pedig ők maguk választják. De máskülönben is a székelyeknél nem az a viszony klerus és laikus közt, mi máshol. A székely papok nem olyan urai a népnek, mint azt pl. Magyarországon tapasztalhatjuk, hol a főpapság a legnagyobb politikai hatalomnak birtokosa. A székelyeknél ez nincs így. Mert hogy itt ismét egy sociologiai igazságra térjek ki, a hatalom szervezkedésére mindenütt döntő befolyással van az a körülmény, hogy a hatalomnak kezelői honnan kapják jövedelmüket? Ha a felsőbb hatalom saját, külön, független jövedelmi forrásokkal rendelkezik, ez mindig mindenütt abszolút uralomra vezet. Ha ellenben a felsőség kénytelen az alattvalóinak adójából élni, ez által függésbe is jut azoktól és kénytelen alattvalóinak a hatalomba beleszólást engedni. Európa története azt bizonyítja, hogy alkotmányos élet mindenütt az adóból és a

katonaadásból indult ki, s azon nyugszik ma is. Ha ezt az igazságot a magyar egyház alkotmányára alkalmazzuk, látjuk, hogy a magyarországi klerus semmiben sem szorult rá a laikusokra. A királyi donatio túlon túl fedezte a magyar egyház összes szükségleteit, a jövedelmi forrás a laikusoktól merőben független. Ez függetlenítette a magyar klerust és képessé tette arra, hogy az egyház hatalomból a népet kizárva tartsa. A magyarországi laikusoknak nem is sikerült a hatalom sánczai közé behatolni. De a székelyeknél ez máskép volt. A székelyeknél nincs királyi donatio s ennek nagyon fontos következményei voltak a székely klerusra, mert ez őket, mint kormányzókat, természetes függésbe hozta a kormányzott néptől, s így a székely klerus nem is volt képes a laikusoktól úgy elzárkózni az uralkodásban, mint Magyarországon. Ugyanazon jelenség ez, a mit a protestánsoknál látunk, hol a hívő nép azon mértékben volt kizárva a hatalomból, a milyen mértékben a lelkészek a hívekre nem voltak rászorulva. Hogy pedig a székelyeknél nincsenek az egyháznak királyi adományból származó nagy birtokai, ez más következményeket is vont maga után. Mert máshol mindenütt az volt a protestantizmusnak egyik előmozdítója, hogy az egyházi javakat elvegyék. De a székelyeknél ilyen javak nem voltak s így nem is volt meg a hitújításnak az az ingere, mely máshol egymaga is elegendő volt arra, hogy a hitújítás diadalra jusson. Hiányzott továbbá a székelyeknél a reformatiónak egy nagy szövetségese, a coelibatus. A székely papok családos életet éltek úgy is, tehát

nem volt szükségük a házas élet kedvéért a reformációra. Már pedig a klerus magatartása az autonomia kérdésében döntő fontosságú. A protestantizmust mindenütt első sorban a klerus hozta be, mert a klerusnak érdekében állott a hitújítás. A kath. autonomiát ma is mindenütt a klerus ellenállása hiúsítja meg, mert a klerusnak nem áll érdekében az autonomia. De a székely papság itt is másképp foglalt állást. Nem kellett neki a hitújítás, de nem is állott ellene annak, hogy a világiak az egyházi közigazgatás nem egy ágában intézkedjenek. Hiszen ez Erdélyben már réges-régen így volt. 1446-ban a tordai országgyűlés ítél a papság és a főesperes közt felmerült viszályban, a kötelességeit elhanyagoló papot a hivek szorítják kötelességeire, hiteles helyeken a papok mellett nemesek is működtek, a plebánost a hivek választják, a 30 székely parochiát a hivek látják el minden szükségessel. Országgyűlés rendeli el az egyházi zsinatokat, tartat hitvitákat, a róm. katolikusok maguk választották egyházi bírójukat, a nemeseknek mindenütt patronusi jogaik vannak. De történt annál több is, mert ott, a hol papok nincsenek, egyes papi teendőket (keresztelés, házasságkötés, temetés) a laikusok is végezték és csak az ordó hatalmát (gyónás, áldozás) végezte időközönként a szomszéd város vagy falú lelkésze. Licentiatusoknak nevezték az ilyen laikusokat és engedélyük rendszeren egy évre szólott.

A klerus és a laikus közt tehát a székelyeknél nem volt meg az az áthidalhatlan különbség, mint

másutt. De nem volt meg ez a különbség katolikus és protestans között sem. A reformatorok maguk se akartak eleinte a róm. kath. egyháztól elszakadni, hanem csak azt reformálni és a visszaélésektől megtisztítani. Több mint egy száz esztendő telt el, míg a protestans egyház, mint külön egyház, individuum gyanánt fejlődött ki s benne ismét a külön felekezetek a maguk külön individualitását végkép kifejlesztették. Az egi őrség számára Meliusz Péter által adott „egervölgyi hitvallás“ címlapján magát „Confessio Catholica“-nak címezi. Németországban is csak az 1544-iki augsburgi birodalmi gyűlés szüntette meg a kath. püspök hatóságát a protestansok felett. Addig a protestansok katolikusok voltak. Nálunk is a székelyek közt is voltak protestánsok nemcsak kalvinisták, hanem unitariusok is és ezek Háromszékben papjaikat a reformatus püspök hatósága alá rendelték. A lutheranusok több helyt megtartották a kath. szertartásosságok és külsőségek nagy részét. A templomaikban oltárok, képek, gyertyák voltak, használtak fehér karinget, sőt néhol még misét is mondtak. Viszont a katolikusok sokan protestans szokásokat vettek fel, az úrvacsorát két szín alatt vették. Protestansok és katolikusok egy templomban tartották az isteni tiszteletet is. Az 1638 április 23-iki fehérvári országgyűlés nem tudta megállapítani a különbséget a zsidók és unitariusok közt. Így hát a catholicismus összefolyt a többi felekezetekkel.

Egy további fontos körülmény a következő:
Erdélyben nem a vallás uralkodott, hanem a

politika. Ennek szempontjából döntik el a vallási kérdéseket is s a szerint, a mint a politika kívánja, püspökséget megszüntetnek, felekezeteket befogadnak, keresztelést, mise mondást, házasságot, lelkipásztorkodást majd megengedik, majd korlátozzák. Nem is a vallás, hanem a politika választotta el az embereket egymástól. A hit különböző tanának leple alatt politikai gondolkozás lappangott. A lutheranusok és a kálvinisták egymástól dogma tekintetében nem sokat különböztek, közös ellenség fenyegette őket, mégis csak úgy gyűlölték egymást, mint a katolikusokat. Mert nagy volt a különbség a politikai hatalomhoz simuló lutheranus és a demokrata kalvinista közt.

A lutheranusok a német absolut fejedelmi hatalomhoz csatlakoztak, a kálvinisták a városi köztársasági eszme hívei voltak. Mindnyájan pedig szembeállottak a jezsuitákkal, kik a Habsburg-háznak valóságos politikai emissariusai voltak. Így a hit-újítás kérdése is a politikának volt alárendelve.

Ilyen viszonyok közt találta Erdélyt a tridentí zsinat. A tridentí zsinat korszakos esemény a róm. kath. egyház történetében, mert az, a mit ma róm. kath. egyháznak nevezünk, a tridentí zsinat óta lett azzá, a minek azt ma látjuk.

Már a XIV. század óta hangzik Európaszerte a kivánság, hogy a r. kath. egyházat fejében és tagjaiban reformálni kell, mert az egyház állapotát túrni nem lehet. Az egyháznak leglényegesebb szervei nem voltak képesek feladatuknak megfelelni. Ezen legnevezetesebb intézmények: a pápaság, a püspök-

ség, a zsinat, a klerus, a szerzetesség és az egyházi tudomány. Ezek mind-mind elsatnyultak s velük együtt szállott alá az egyház élete is az ájultság állapotába. Az egyház hivatalos hatalma: a pápaság, a zsinat a reformot, két száz év alatt se vitte végbe, megindította azt a XVI. században az alsó klerus és a laikusok, de úgy ahogy azt a hatalom nem akarta. Végre III. Pál pápa a császár által kényszerítve 1545-ben legátusa által megnyitotta Trientben a közönséges zsinatot. Majdnem 30 évvel Luther fellépése után, mikor már a hitújítás fél Európát lángba borította. Ekkor pedig az idő bölcs és nyugodt munkálkodásra már elmúlt, sőt az önfentartás és a létért való küzdelem volt a zsinat vezető gondolata, hogy a halálos ellenséggel, a protestantizmussal szemben védekezzék. Így alkotta meg a halálos küzdelem hevében maga határozatait a hit és az alkotmány kérdéseiben. És megindult a nagy küzdelem, melyet ellenreformatiónak szokás nevezni. És ez a nagy küzdelem, mely azóta mai napig tart, ez teremtette meg a mai róm. kath. egyházat, mely többé nem a középkor egyháza. Ez a nagy küzdelem változtatta meg a hajdani róm. kath. egyházat s annak hatalmi szervezetét olyanná, mi a küzdelem sikerét leginkább biztosítja.

Így lett a pápaság igazi monarchiává, egy központi hatalommá, mely mellett a régi primásságok, nemzeti egyházak, érsekek meg nem maradhattak. A pápa közvetlen hatalom minden püspök, minden hívő fölött s még a püspöki hatalom is a pápai hatalom kifolyásává változott. A hatalom féltetlenül

uralkodik s az egyházi intézményekből minden korlátozó képesség kivész, mert minden erő egyesül egy célra, egy pontban a pápaságban. A legerősebb centralisatio teszi lehetetlenné a részek meglazulását s a hivatalnokokat, a klerust most már teljesen elszakítja a laikusoktól. Az egész róm. kath. egyház egy csodálatosan fegyelmezett egységes hadsereggé vált. Ennek a bámulatosan szervezett ecclesia militansnak élete a küzdés, főcélja a győzelem.

De most aztán elérkeztünk felvett tárgyunknak súlypontjához. Mi befolyással volt a nagy ellen-reformatio az erdélyi katholicizmus életére? Ezen dől el az erdélyi viszonyok sorsa. És itt abban látjuk a döntő körülményt, hogy Erdélynek sajátos egyházi életébe Róma be nem avatkozott s annak fejlődését meg nem akadályozta. A tridenti zsinat határozatai Erdélyben kihirdetve soha se lettek, végrehajtva annál kevésbé, mert nem is volt senki, ki azokat végrehajtotta volna. Nem mintha Rómában az erdélyi viszonyokat nem ismerték volna. Volt Erdélyben két cardinalis is Frater György és Báthori Endre. Ezeknek jelentéseiből Róma tájékozva volt az itteni életről. De még inkább azután, mikor Báthori Kristóf alatt 1578-ban betelepedtek a jezsuiták. Ezek közvetlen összeköttetésben állottak rendjük útján Rómával. És Róma az erdélyi viszonyokat hagyja folyni a maguk háborítatlan menetében. Miután pedig Erdélyben a politika szempontjai uralkodnak mindenk felett, az erdélyi róm. kath. egyház szervezete is az állam befolyása alá kerül, mert Erdélyben úgy tudják, hogy a vallási és egyházi

viszonyokat szabályozni az államnak kötelessége s az állam azt meg is tette. De azért még sem az állam teremtette meg itt a róm. kath. egyház autonómiáját, hanem az állam csak irányt adott annak az autonómiának, mely az erdélyi népléleknek köszöni eredetét. Különben az erdélyi róm. kath. püspöki helyettes nem a kánonjog alapján, hanem állami rendelkezés alapján gyakorolta a maga hatalmát s ez a jogi alap a fejedelmi kinevezés. Az állam a kerületén levő egyháznak belügyeibe nem avatkozik, teljes önállóságot ad nekik.

Mikor aztán az állami törvényhozás kimondotta az erdélyi egyházak belső igazgatásának, törvényhozásának, kormányzatának, bíraskodásának szabadságát, ezzel biztosította az erdélyi róm. kath. híveknek is önkormányzati jogát. Így lett ezáltal a róm. kath. egyház éppen olyan autonóm egyházzá, mint a többiek, kiknek saját önkormányzati szervezete is ugyanazon állami törvényen alapult. Így van ez ma is.

Most pedig foglaljuk össze a mondottakat a következőkben: Az erdélyi róm. kath. egyház autonómiája éppen úgy reformatio, mint a protestans egyházaké, csak hogy azt a székelyek saját külön viszonyaik szerint vitték végbe. Ezen reformnak megindítója a szükség, kifejlesztője a néplélek. A népléleknek irányítója a székelységnek socialis viszonyai és bajai. Ezeket senki se segítette, tehát a kívánt reformot, mit felsőségétől nem kapott, megcsinálta a székelység maga, úgy a mint az ő kívánalmainak megfelelt. Ezt a magától lett reformot nem zavarta idegen beavatkozás és idegen erő. Nem

zavarta az állam, sőt törvényhozás útján biztosította annak szabadságát. Nem akadályozta Róma sem, ámbar tudta, hogy Erdélyben mi történik. Így aztán az a nagy változás, min a róm. kath. egyház a tridenti zsinat óta háromszáz év alatt átment, az erdélyi róm. katolikusokat nem érintette. Körülötte, kivüle az egész egyház átalakult úgy, a mint azt ma látjuk, Erdély maradt a régi és ez az erdélyi róm. kath. egyházi autonomia.

Ha már most Erdélyből nagy Magyarországra, s a múltból a jelenbe lépünk, ott látjuk a magyar r. kath. egyház autonomikus mozgalmait, melyeket annak önzetlen munkásai, nem képesek megvalósítani. Mert az egyházi reformok napja már leáldozott, s azt visszaidézni nem lehet. A magyar róm. kath. egyház autonomiája ma hatalmi kérdés Róma és a magyar állam között. Róma nem akarhatja az autonómiát, mert nem akarhatja, hogy meglazuljon az ecclesia militansnak az a szigorú fegyelme, mit ő háromszáz esztendőn át tudott ide fejleszteni. Meglazuljon épen *most*, mikor ő nagyobb küzdelmeknek néz elébe, mint valaha. Viszont a magyar állam nem bocsáthatja ki kezéből hajdani hatalmának még megmaradt foszlányait, hogy erősítse vele azon egyházat, mely az állam fölött ugyanolyan igényeket követel, mint VIII. Bonifácz idejében. A róm. kath. magyar egyház autonomiájára a kilátások nem kedvezők. Ez még inkább emeli azon autonomiának értékét, melyet az erdélyi róm. kath. püspökségben találunk fel.

B 11915

